

Instytut Wymiaru Sprawiedliwości

Ochrona danych osobowych w rejestrach handlowych
oraz aktach rejestrowych w państwach członkowskich UE –
analiza prawno-porównawcza

dr hab. Arkadiusz Radwan, prof. VMU
dr Ariel Mucha

Prawa podstawowe
Warszawa 2023

Spis treści

Streszczenie raportu	5
I. Wprowadzenie	9
II. Rozwój prawa o ochronie danych osobowych w UE	11
1. Pierwotne prawo unijne	11
2. Prawo wtórne	13
2.1. Dyrektywa 95/46/WE	13
2.2. RODO	14
Uchwalenie RODO	14
Treść najistotniejszych przepisów RODO	15
Regulacje RODO odnoszące się bezpośrednio do funkcjonowania rejestrów handlowych	19
3. Orzecznictwo Trybunału Sprawiedliwości UE	20
3.1. Wprowadzenie	20
3.2. Wyrok w sprawie Daihatsu Deutschland	22
3.3. Wyrok w sprawie Manni	23
3.4. Funkcjonowanie rejestru beneficjentów rzeczywistych	25
3.5. Rejestr punktów karnych za wykroczenia drogowe	27
3.6. Podsumowanie orzecznictwa TS	28
III. Standardy międzynarodowe ochrony danych osobowych – orzecznictwo Europejskiego Trybunału Praw Człowieka	31
IV. Ramy unijnego prawa dotyczącego rejestrów spółek	35
1. Podstawy utworzenia rejestrów handlowych	35
2. Treść danych ujawnianych w rejestrach handlowych	36
3. Propozycja Komisji dotycząca zmian przepisów	38
V. Podobieństwa i różnice w rejestrach handlowych w państwach UE, w tym istota jawności (modele)	41
1. Przegląd rejestrów handlowych w państwach UE	41
1.1. Austria	41
1.2. Belgia	42
1.3. Chorwacja	43
1.4. Cypr	44
1.5. Czechy	44

1.6. Dania	45
1.7. Estonia	47
1.8. Finlandia	49
1.9. Francja	51
1.10. Grecja	52
1.11. Holandia	54
1.12. Hiszpania	55
1.13. Irlandia	56
1.14. Litwa	56
1.15. Luksemburg	57
1.16. Łotwa	59
1.17. Malta	59
1.18. Niemcy	61
1.19. Portugalia	63
1.20. Rumunia	63
1.21. Słowacja	64
1.22. Słowenia	65
1.23. Szwecja	66
1.24. Węgry	67
1.25. Włochy	68
2. Zakres danych ujawnianych w rejestrach spółek – praktyka krajowa	69
3. Poszerzona analiza wybranych porządków prawnych	71
3.1. Uwagi ogólne	71
3.2. Francja	72
3.3. Niemcy	74
VI. Polski model rejestru handlowego	77
VII. Wnioski z perspektywy polskiego porządku prawnego	81
1. Obszary istotne	81
2. Zakres danych	81
3. Kontrola i udostępnianie akt rejestrowych	83
4. Uprawnienia dotyczące ograniczenia dostępności danych	85
Bibliografia	87

Streszczenie raportu

1. Przepisami prawa unijnego, które mają najważniejsze znaczenie i zastosowania do rejestrów prawa handlowego, są przede wszystkim regulacje RODO oraz art. 8 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej. Funkcjonowanie rejestrów handlowych związane jest z gromadzeniem i przetwarzaniem danych osobowych osób fizycznych i jako takie nie jest wyłączone spod zakresu przedmiotowego RODO. Nie znajduje tutaj przede wszystkim zastosowania wyłączenie dotyczące przetwarzania danych w celach bezpieczeństwa publicznego (art. 2 ust. 2 lit. d) RODO). Równocześnie jednak działalność publicznych rejestrów handlowych obejmuje przetwarzanie danych niezbędne do wykonania zadania realizowanego w interesie publicznym, a więc spełnia warunki legalności przetwarzania danych wynikające z art. 6 RODO. Nie oznacza to całkowitego przyzwolenia na przyjęcie dowolnych reguł działania takich rejestrów. Ponadto funkcjonowanie rejestrów handlowych powinno spełniać inne warunki, które można określić ogólnie regułą proporcjonalności (art. 6 ust. 3 RODO). W konsekwencji gromadzenie i przetwarzanie powinno być celowe, adekwatne i niezbędne do założonych celów (w tym zakresie przede wszystkim art. 5 RODO). Ich ograniczenie może mieć jedynie miejsce w ogólnym interesie publicznym i musi pozostawać zgodne z Kartą praw podstawowych Unii Europejskiej oraz Europejską konwencją o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności.
2. W swoim orzecznictwie Trybunał Sprawiedliwości uznał za uzasadnione, aby osoby fizyczne decydujące się na uczestniczenie w obrocie za pośrednictwem spółek prawa handlowego miały obowiązek ujawnienia danych dotyczących ich tożsamości i funkcji pełnionej w danej spółce. Zakres gromadzonych i upublicznianych informacji powinien być proporcjonalny do realizowanych celów (szczególny test proporcjonalności). W rezultacie państwa członkowskie nie posiadają żadnego generalnego przyzwolenia na niczym nieskrępowane gromadzenie i przetwarzanie danych w rejestrach handlowych. W ten sposób Trybunał zwraca uwagę, że osoba, której dane są wpisane do rejestru, ma prawo żądania po określonym czasie (np. po okresie przedawnienia potencjalnych roszczeń wobec byłego funkcjonariusza spółki) ograniczenia dostępu do swoich danych w sytuacji wykreślenia spółki, w której strukturze określoną rolę pełniła dana osoba.

3. Standardy międzynarodowe dotyczące ochrony prawa do prywatności, a więc i ochrony danych osobowych, wyznaczone przez Europejski Trybunał Praw Człowieka (dalej: ETPCz) na gruncie art. 8 Europejskiej konwencji praw człowieka zasadniczo pokrywają się z tymi określonymi przez Trybunał Sprawiedliwości w przypadku funkcjonowania rejestrów publicznych. W szczególności ETPCz może stwierdzić w takiej sytuacji naruszenie art. 8 Konwencji, chyba że środek krajowy można uzasadnić na podstawie art. 8 ust. 2 Konwencji jako i) zgodny z prawem, ii) realizujący jeden lub więcej uzasadnionych celów tam wymienionych oraz iii) konieczny w społeczeństwie demokratycznym w celu osiągnięcia danego celu lub celów.
4. Wtórne prawo unijne z zakresu prawa spółek nie precyzuje, jakie dokładnie dane dotyczące funkcjonariuszy spółki mają być ujawniane w rejestrach handlowych. W sposób ogólny określa ono jedynie katalog dokumentów oraz kategorie osób, których dane mają być upublicznione. W tym zakresie państwom członkowskim została przyznana pewna swoboda. Z celów funkcjonowania rejestrów handlowych wynika, że zakres danych powinien pozwalać osobom trzecim na skuteczne i niewymagające nadmiernych wysiłków ustalenie tożsamości określonych funkcjonariuszy spółki.
5. W ślad za postępującą harmonizacją prawa europejskiego dochodzi do zbliżania krajowych rozwiązań dotyczących funkcjonowania rejestrów handlowych. W znacznej mierze zarówno prawo, jak i praktyka w państwach członkowskich są w tym zakresie zbliżone. Większość państw członkowskich oferuje szeroki dostęp do danych identyfikujących osoby związane z podmiotami wpisanymi do rejestrów handlowych. Podstawowymi danymi pozwalającymi na identyfikację tych osób są: imię, nazwisko, data urodzenia, numer osobowy (odpowiednik PESEL), miejsce zamieszkania. W kilku zaledwie przypadkach (np. Finlandia, Francja, Dania) można zaobserwować wprowadzenie regulacji pozwalających na ograniczenie jawności niektórych danych, w szczególności miejsca zamieszkania i numeru osobowego.
6. Polski model funkcjonowania rejestru handlowego charakteryzuje się szerokim dostępem do danych osobowych funkcjonariuszy spółki. Ilość udostępnianych danych nie odbiega jednak od standardów większości państw członkowskich. Podobnie jak w przypadkach innych krajów również w Polsce za zagrożenie dla ochrony danych osobowych można uznać niekontrolowany dostęp do danych zawartych w dokumentach (aktach postępowań rejestrowych) gromadzonych i upublicznianych w siedzibach sądów i online.
7. W związku z powyższym i zasygnalizowanymi wątpliwościami w zakresie zgodności funkcjonowania polskiego rejestru handlowego z europejskimi standardami ochrony danych osobowych należałoby rozważyć:
 - a) dokonanie przeglądu rodzajów dokumentów gromadzonych w aktach rejestrowych z perspektywy celowości ich ujawniania osobom trzecim bez wykazywania przez nie interesu prawnego w dostępie do określonych danych;

- b) wprowadzenie uprawnienia do żądania wykreślenia danych osobowych z rejestru po upływie okresu 20 lat od wykreślenia spółki z rejestru lub wykreślenia informacji dotyczących danej osoby;
- c) wprowadzenie prawa do żądania wykreślenia, względnie anonimizacji, danych przez każdą osobę, której dane znalazły się w aktach rejestrowych przez omyłkę lub nie mają związku z wpisami dokonanyymi w rejestrze, lub z innych powodów są zbędne z perspektywy celów prowadzenia rejestru.

I. Wprowadzenie

Niniejszy raport obejmuje analizę polskiego rejestru przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego, w tym analizę porównawczą z rejestrami handlowymi¹ funkcjonującymi w państwach członkowskich Unii Europejskiej (dalej: UE), z perspektywy przestrzegania europejskich standardów gromadzenia i przetwarzania danych osobowych funkcjonariuszy i wspólników spółek kapitałowych i osobowych wpisanych do rejestru.

Celem raportu jest zbadanie, w jakim zakresie polskie regulacje oraz praktyka funkcjonowania rejestru przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego jest zgodna z prawem unijnym, a także w jakim zakresie odpowiada praktyce występującej w innych państwach członkowskich.

Raport składa się z sześciu części. W pierwszej przedstawiony zostanie rozwój regulacji ochrony danych osobowych w Unii Europejskiej i ich obecna treść. Ponadto omówione zostanie orzecznictwo Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (dalej: TS) dotyczące funkcjonowania rejestrów publicznych z perspektywy reguł ochrony danych osobowych.

W drugiej części wskazane zostaną standardy ochrony prawa do prywatności istotne dla istnienia rejestrów publicznych w ujęciu Europejskiej konwencji praw człowieka i jej interpretacji dokonanej przez Europejski Trybunał Praw Człowieka.

Trzecia część obejmuje przedstawienie ram prawa unijnego dotyczącego rejestrów spółek. Przedstawione zostaną tutaj podstawowe akty prawa wtórnego, w szczególności obecnie obowiązujące przepisy dyrektywy 2017/1132, a także propozycje zmian przedstawione w ostatnim czasie przez Komisję Europejską.

Czwarta część zawiera analizę rejestrów handlowych państw członkowskich UE. W pierwszej kolejności przedstawiony zostanie ogólny przegląd wszystkich porządków prawnych UE w omawianym tu zakresie. Następnie zaprezentowane zostaną wyniki analizy dokumentów udostępnianych przez wybrane rejestry spółek państw członkowskich UE. Ostatecznie w tej części omówione zostaną dwa szczególne przypadki reform dokonanych w ostatnim czasie w dwóch porządkach prawnych – francuskim i niemieckim.

Piąta część stanowi omówienie polskiego modelu funkcjonowania rejestru handlowego. Szósta część składa się z wniosków wynikających z przeprowadzonych badań.

¹ W raporcie dla określenia tych instytucji używane będą też pojęcia „rejestru spółek” lub „rejestru przedsiębiorstw”.

II. Rozwój prawa o ochronie danych osobowych w UE

1. Pierwotne prawo unijne

Wzrost zainteresowania ochroną danych osobowych we Wspólnotach Europejskich można odnotować w okresie przełomu lat 70. i 80. XX w. Było to związane z rosnącymi obawami dotyczącymi rozpoczynającej się wtedy rewolucji informatycznej oraz ryzykiem, jakie niosła za sobą dostępność władz publicznych do informacji o konkretnych obywatelach². Jednak warto pamiętać, że podstawy ochrony danych osobowych można odnaleźć już w art. 12 Powszechnej deklaracji praw człowieka z 10 grudnia 1948 r., który gwarantuje, że nikt nie może być poddany arbitralnemu ingerowaniu w swoje życie prywatne, rodzinne, domowe lub korespondencję, ani też stać się obiektem ataków naruszających jego honor i dobre imię.

Przechodząc do norm określanych przez prawo unijne, rozpocząć należy od podstawowych postanowień zawartych w traktatach unijnych. Po traktacie lizbońskim z 13 grudnia 2007 r.³ głównymi źródłami prawa pierwotnego Unii Europejskiej, które nadają Unii kompetencje do regulowania kwestii ochrony danych osobowych, są postanowienia Traktatu o Unii Europejskiej (dalej: TUE), Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (dalej: TFUE)⁴ oraz Karty praw podstawowych Unii Europejskiej (dalej: KPP)⁵.

Przed wprowadzeniem traktatu lizbońskiego ochrona danych osobowych w Unii Europejskiej była rozczłonkowana ze względu na strukturę filarową, koncentrując się głównie na kwestiach o charakterze gospodarczym związanych z realizacją swobód unijnych oraz na ochronie danych osobowych wynikającej z działalności administracji publicznej państw członkowskich i instytucji unijnych. Z powodu braku jednoznacznych podstaw prawnych obszar ochrony danych osobowych był tylko częściowo objęty jednolitymi standardami na poziomie unijnym⁶.

Traktat z Lizbony wprowadził ogólną podstawę prawną dla ustanowienia jednolitych ram prawnych dotyczących ochrony danych osobowych (art. 16 TFUE). W myśl tego przepisu

² Zob. P. Fajgielski, *Ochrona danych osobowych w telekomunikacji – aspekty prawne*, Lublin 2003, s. 27.

³ Dz.Urz. UE C 306 z 17.12.2007 r., s. 1.

⁴ Wersja skonsolidowana Dz.Urz. UE C 202 z 7.06.2016 r., s. 1–388.

⁵ Dz.Urz. UE C 326 z 26.10.2012 r., s. 391–407.

⁶ Zob. M. Kawecki, *Reforma ochrony danych osobowych. Współpraca administracyjna w świetle ogólnego rozporządzenia o ochronie danych osobowych*, Warszawa 2017, s. 86 i n.

każda osoba ma prawo do ochrony swoich danych osobowych. Natomiast ust. 2 wskazanego artykułu określa, że Parlament Europejski i Rada, działając w ramach standardowej procedury ustawodawczej, ustalają zasady dotyczące ochrony danych osobowych osób fizycznych w kontekście przetwarzania danych osobowych przez instytucje, organy i jednostki organizacyjne Unii Europejskiej, a także przez państwa członkowskie, kiedy wdrażają one prawo Unii. Ponadto artykuł ten obejmuje zasady dotyczące swobodnego przepływu takich danych. Przepis ten ma zastosowanie zarówno do organów i instytucji Unii Europejskiej, jak i do państw członkowskich, a także do podmiotów prywatnych⁷. Wspomniana regulacja jest uważana za podstawę do rewizji unijnych ram prawnych dotyczących ochrony danych osobowych zarówno w przypadku przetwarzania danych osobowych na poziomie transgranicznym, jak i krajowym⁸.

Artykuł 16 TFUE stanowi punkt odniesienia do ustanowienia jednolitych reguł ochrony danych osobowych, obejmujących przepływ danych nie tylko w kontekście rynku wewnętrznego, ale także w całym zakresie działania Unii Europejskiej. W literaturze specjalistycznej podkreśla się, że art. 16 ust. 1 TFUE ma charakter normy, która sama w sobie udziela ochrony danych osobowych jednostkom, nawet jeśli nie zostały przyjęte przepisy prawa wtórnego w tym obszarze (skutek horyzontalny)⁹.

Ramowe przepisy dotyczące ochrony danych osobowych w Unii Europejskiej uzupełnia Karta praw podstawowych Unii Europejskiej. Ta ostatnia, oprócz ogólnych postanowień dotyczących prywatności (art. 7 KPP), zawiera przepisy bezpośrednio odnoszące się do ochrony danych osobowych. Artykuł 8 ust. 1 KPP wyraża zasadę, że każda osoba ma prawo do ochrony swoich danych osobowych, które ją dotyczą. Zgodnie z art. 8 KPP dane osobowe muszą być przetwarzane w sposób uczciwy i w określonych celach, za zgodą osoby zainteresowanej lub na innej podstawie przewidzianej przez prawo. Ten przepis wskazuje zatem na warunki, które muszą być spełnione, aby przetwarzanie danych osobowych było zgodne z zasadą legalności. Każdy ma również prawo do dostępu do swoich danych osobowych oraz do ich korekty. Ustęp 3 tego przepisu przewiduje, że przestrzeganie tych zasad podlega kontroli przez niezależny organ.

⁷ Zob. A. Grzelak, *Projekt reformy ochrony danych osobowych – czy rzeczywiście powstanie jednolity i spójny system?*, Kwartalnik Kolegium Ekonomiczno-Społecznego „Studia i Prace” 2014, nr 4, s. 95.

⁸ Zob. A. Gajda, *Ochrona danych osobowych i kierunki zmian w tej dziedzinie w prawie Unii Europejskiej*, Kwartalnik Kolegium Ekonomiczno-Społecznego „Studia i Prace” 2014, nr 4, s. 89.

⁹ Zob. H. Hijmans, A. Scirocco, *Shortcomings in EU data protection in the third and the second pillars. Can the Lisbon Treaty be expected to help?*, „Common Market Law Review” 2009, wol. 46, nr 5, s. 1517–1518.

2. Prawo wtórne

2.1. Dyrektywa 95/46/WE

W systemie prawnym Unii Europejskiej prawo wtórne obejmuje akty prawne takie jak rozporządzenia, dyrektywy oraz decyzje, które są wydawane na podstawie prawa pierwotnego Unii. Pierwszym kompleksowym dokumentem regulującym ochronę danych osobowych w ramach Unii Europejskiej była dyrektywa 95/46/WE Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie ochrony osób fizycznych w zakresie przetwarzania danych osobowych i swobodnego przepływu tych danych, która została uchwalona 24 października 1995 r.¹⁰ (dalej: dyrektywa 95/46/WE). Głównym celem tej dyrektywy było zharmonizowanie ochrony podstawowych praw jednostek w związku z działaniami związanymi z przetwarzaniem danych oraz umożliwienie swobodnego przemieszczania się danych osobowych między państwami członkowskimi Unii Europejskiej.

Dyrektywa 95/46/WE określała podstawowe terminy związane z danymi osobowymi i ustalała zasady zbierania, gromadzenia, przechowywania i udostępniania takich danych. Opracowywała również wytyczne dotyczące legalności przetwarzania danych osobowych oraz praw jednostek, których dane dotyczyły. Te kwestie, mimo rozwoju nowych technologii, pozostają aktualne do dzisiaj. Dyrektywa 95/46/WE dawała państwom członkowskim stosunkowo dużą swobodę w jej implementacji.

Głównym celem dyrektywy 95/46/WE było zrównoważenie interesów podmiotów przetwarzających dane osobowe i osób, których te dane dotyczyły. Dyrektywa obejmowała wszystkie operacje lub grupy operacji wykonywane na danych osobowych, które były przetwarzane automatycznie lub stanowiły część nieautomatycznych zbiorów danych dostępnych na podstawie określonych kryteriów. Według definicji zawartej w art. 2 dyrektywy dane osobowe odnosiły się do informacji dotyczących zidentyfikowanej lub możliwej do zidentyfikowania osoby fizycznej. Dyrektywa wprowadzała również obowiązek notyfikacji, co oznaczało, że osoby, których dane dotyczyły, musiały być informowane o przetwarzaniu tych danych. Każda z tych osób miała również prawo do dostępu do swoich danych i możliwość wyrażenia sprzeciwu wobec przetwarzania, o ile to było możliwe i nie było ono wymagane przez przepisy prawa. Niektóre kategorie danych, takie jak pochodzenie etniczne lub rasowe, poglądy polityczne, przekonania religijne, przynależność do związków zawodowych oraz informacje o zdrowiu i życiu seksualnym, były objęte szczególną ochroną z uwagi na ich znaczenie dla prywatności jednostki. Dyrektywa nakładała również na administratorów danych obowiązek wdrożenia odpowiednich środków ochrony technicznej i organizacyjnej danych osobowych, a także określała zasady przetwarzania danych, w tym zasadę legalności i celowości przetwarzania. Według tej pierwszej dane osobowe musiały być

¹⁰ Dz.Urz. UE L 281 z 23.11.1995 r., s. 31 ze zm.

przetwarzane zgodnie z prawem, a w myśl drugiej miały służyć tylko zdefiniowanym celom, dla których zostały zebrane.

Dyrektywa 95/46/WE nie spełniła swoich celów i nie zagwarantowała odpowiedniego poziomu ochrony danych w UE. Przede wszystkim problemem były różnice prawne zaistniałe w wyniku jej przyjęcia do aktów prawa krajowego przez poszczególne państwa członkowskie UE¹¹.

2.2. RODO

Uchwalenie RODO

Celem projektu pakietu ustawodawczego Komisji Europejskiej z 25 stycznia 2012 r. było dostosowanie do aktualnych wyzwań technologicznych i społecznych przepisów dotyczących ochrony danych osobowych, które wynikały z dyrektywy 95/46/WE. W ramach tego pakietu, oprócz komunikatu przedstawiającego główne cele działań Komisji, znajdowały się dwa wnioski ustawodawcze. Pierwszy z nich dotyczył rozporządzenia ogólnego o ochronie danych osobowych, a drugi dyrektywy w sprawie ochrony danych osobowych przetwarzanych w celu zapobiegania przestępstwom, prowadzenia dochodzeń, wykrywania i ścigania przestępstw lub wykonywania kar kryminalnych oraz związanej z tym działalności wymiaru sprawiedliwości (projekt dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady z 25 stycznia 2012 r.¹²). Komisja podkreśliła, że wprowadzenie nowych ram prawnych dotyczących ochrony danych osobowych było konieczne ze względu na ciągły rozwój technologiczny. Ten rozwój umożliwiał zarówno prywatnym przedsiębiorstwom, jak i organom publicznym wykorzystywanie danych osobowych w celu wykonywania swoich zadań na znacznie większą skalę niż kiedykolwiek wcześniej. Komisja zaznaczyła również, że konieczne było dostosowanie istniejących ram prawnych, aby lepiej reagować na wyzwania wynikające z szybkiego rozwoju nowych technologii, szczególnie w kontekście Internetu, oraz postępującej globalizacji.

Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (dalej: RODO)¹³ zostało przyjęte przez Parlament Europejski na sesji plenarnej 14 kwietnia 2016 r. Wejście w życie RODO spowodowało, że nie ma obecnie potrzeby tworzenia krajowych

¹¹ Zob. M. Kawecki, T. Osiej, *Ogólne rozporządzenie o ochronie danych osobowych. Wybrane zagadnienia*, Warszawa 2017, rozdział I, Legalis.

¹² Zob. COM (2012) 010 final, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52012PC0010&from=ES> [dostęp: 30.10.2023].

¹³ Dz.Urz. UE L 119 z 4.05.2016 r., str. 1–88.

przepisów regulujących kwestie objęte tym rozporządzeniem. Co więcej, zakazane jest wprowadzanie przepisów, które byłyby niezgodne z zasadami określonymi w RODO¹⁴.

Treść najistotniejszych przepisów RODO

Poniżej zostaną zaprezentowane najważniejsze normy wprowadzone przez RODO. Motywy 1, 4, 19, 39, 50, 69 i 154 RODO, czyli fragmenty rozporządzenia nie mające wiążącego charakteru, a jedynie służące interpretacji dalszych postanowień tego rodzaju aktu prawnego, mają następujące brzmienie:

(1) Ochrona osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych jest jednym z praw podstawowych. Artykuł 8 ust. 1 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej [...] oraz art. 16 ust. 1 [TFUE] stanowią, że każda osoba ma prawo do ochrony danych osobowych jej dotyczących.

(4) Przetwarzanie danych osobowych należy zorganizować w taki sposób, aby służyło ludzkości. Prawo do ochrony danych osobowych nie jest prawem bezwzględnym; należy je postrzegać w kontekście jego funkcji społecznej i wyważyć względem innych praw podstawowych w myśl zasady proporcjonalności. Niniejsze rozporządzenie nie narusza praw podstawowych, wolności i zasad uznanych w Karcie praw podstawowych – zapisanych w Traktatach – w szczególności prawa do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego, domu oraz komunikowania się, ochrony danych osobowych, wolności myśli, sumienia i religii, wolności wypowiedzi i informacji, wolności prowadzenia działalności gospodarczej, prawa do skutecznego środka prawnego i dostępu do bezstronnego sądu oraz różnorodności kulturowej, religijnej i językowej.

(19) Ochrona osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych przez właściwe organy w ramach zapobiegania przestępczości, prowadzenia postępowań przygotowawczych, wykrywania lub ścigania czynów zabronionych lub wykonywania kar, w tym w celu ochrony przed zagrożeniami dla bezpieczeństwa publicznego i zapobiegania takim zagrożeniom, oraz swobodny przepływ takich danych podlegają szczególnemu aktowi prawnemu Unii. Niniejsze rozporządzenie nie powinno zatem mieć zastosowania do czynności przetwarzania w tych celach. [...]

(39) [...] W szczególności konkretne cele przetwarzania danych osobowych powinny być wyraźne, uzasadnione i określone w momencie ich zbierania [...]. Dane osobowe powinny być przetwarzane tylko w przypadkach, gdy celu przetwarzania nie można w rozsądny sposób osiągnąć innymi sposobami. [...]

(50) Przetwarzanie danych osobowych do celów innych niż cele, w których dane te zostały pierwotnie zebrane, powinno być dozwolone wyłącznie w przypadkach, gdy jest zgodne z celami, w których dane osobowe zostały pierwotnie zebrane. W takim przypadku nie jest wymagana odrębna podstawa prawna inna niż podstawa prawna, która umożliwiła zbieranie danych osobowych. Jeżeli przetwarzanie jest niezbędne do wykonania zadania

¹⁴ Zob. M. Kawecki, *The processing of personal data by law offices after the new EU regulation on the protection of personal data has become effective*, „Przegląd Prawno-Ekonomiczny” 2013, nr 23, s. 13.

realizowanego w interesie publicznym lub w ramach sprawowania władzy publicznej powierzonej administratorowi, prawo Unii lub prawo państwa członkowskiego mogą określać i precyzować zadania i cele, w których dalsze przetwarzanie powinno być uznawane za zgodne z prawem i z pierwotnymi celami. [...]

(69) Nawet jeżeli dane osobowe mogą być przetwarzane zgodnie z prawem, gdy przetwarzanie jest niezbędne do wykonania zadania realizowanego w interesie publicznym lub w ramach sprawowania władzy publicznej powierzonej administratorowi lub ze względu na prawnie uzasadnione interesy administratora lub strony trzeciej, każdej osobie, której dane dotyczą, powinno przysługiwać prawo sprzeciwu wobec przetwarzania danych osobowych dotyczących jej szczególnej sytuacji. Za wykazanie, że ważne prawnie uzasadnione interesy administratora mają nadrzędny charakter wobec interesów lub podstawowych praw i wolności osoby, której dane dotyczą, powinien odpowiadać administrator.

(154) [...] rozporządzenie pozwala uwzględnić przy stosowaniu jego przepisów zasadę publicznego dostępu do dokumentów urzędowych. Publiczny dostęp do dokumentów urzędowych można uznać za interes publiczny. Organ publiczny lub podmiot publiczny powinny móc publicznie ujawniać dane osobowe z dokumentów przez siebie przechowywanych, jeżeli takie ujawnienie jest przewidziane przepisami prawa Unii lub prawa państwa członkowskiego, któremu organ ten lub podmiot podlegają. Przepisy takie powinny godzić publiczny dostęp do dokumentów urzędowych i ponowne wykorzystywanie informacji sektora publicznego z prawem do ochrony danych osobowych i dlatego mogą przewidywać niezbędne uwzględnienie prawa do ochrony danych osobowych na podstawie niniejszego rozporządzenia. Wzmianka o organach i podmiotach publicznych powinna w tym kontekście dotyczyć wszystkich organów lub innych podmiotów objętych prawem państwa członkowskiego dotyczącym publicznego dostępu do dokumentów. [...]

Artykuł 1 RODO, zatytułowany „przedmiot i cele”, stanowi:

1. W niniejszym rozporządzeniu ustanowione zostają przepisy o ochronie osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych oraz przepisy o swobodnym przepływie danych osobowych.
2. Niniejsze rozporządzenie chroni podstawowe prawa i wolności osób fizycznych, w szczególności ich prawo do ochrony danych osobowych.
3. Nie ogranicza się ani nie zakazuje swobodnego przepływu danych osobowych w Unii z powodów odnoszących się do ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych.

Artykuł 2 RODO, zatytułowany „materialny zakres stosowania”, stanowi w ust. 1 i 2:

1. Niniejsze rozporządzenie ma zastosowanie do przetwarzania danych osobowych w sposób całkowicie lub częściowo zautomatyzowany oraz do przetwarzania w sposób inny niż zautomatyzowany danych osobowych stanowiących część zbioru danych lub mających stanowić część zbioru danych.
2. Niniejsze rozporządzenie nie ma zastosowania do przetwarzania danych osobowych:
 - a) w ramach działalności nieobjętej zakresem prawa Unii;
 - b) przez państwa członkowskie w ramach wykonywania działań wchodzących w zakres tytułu V rozdział 2 TUE;

- c) przez osobę fizyczną w ramach czynności o czysto osobistym lub domowym charakterze;
- d) przez właściwe organy do celów zapobiegania przestępczości, prowadzenia postępowań przygotowawczych, wykrywania i ścigania czynów zabronionych lub wykonywania kar, w tym ochrony przed zagrożeniami dla bezpieczeństwa publicznego i zapobiegania takim zagrożeniom.

Zgodnie z art. 4 RODO, zatytułowanym „definicje”:

Na użytek niniejszego rozporządzenia:

- 1) dane osobowe oznaczają informacje o zidentyfikowanej lub możliwej do zidentyfikowania osobie fizycznej [...];
- 2) przetwarzanie oznacza operację lub zestaw operacji wykonywanych na danych osobowych lub zestawach danych osobowych w sposób zautomatyzowany lub niezautomatyzowany, taką jak zbieranie, utrwalanie, organizowanie, porządkowanie, przechowywanie, adaptowanie lub modyfikowanie, pobieranie, przeglądanie, wykorzystywanie, ujawnianie poprzez przesłanie, rozpowszechnianie lub innego rodzaju udostępnianie, dopasowywanie lub łączenie, ograniczanie, usuwanie lub niszczenie;
- 7) administrator oznacza osobę fizyczną lub prawną, organ publiczny, jednostkę lub inny podmiot, który samodzielnie lub wspólnie z innymi ustala cele i sposoby przetwarzania danych osobowych; jeżeli cele i sposoby takiego przetwarzania są określone w prawie Unii lub w prawie państwa członkowskiego, to również w prawie Unii lub w prawie państwa członkowskiego może zostać wyznaczony administrator lub mogą zostać określone konkretne kryteria jego wyznaczania.

Artykuł 5 RODO, zatytułowany „zasady dotyczące przetwarzania danych osobowych”, stanowi:

- 1. Dane osobowe muszą być:
 - a) przetwarzane zgodnie z prawem, rzetelnie i w sposób przejrzysty dla osoby, której dane dotyczą (zgodność z prawem, rzetelność i przejrzystość);
 - b) zbierane w konkretnych, wyraźnych i prawnie uzasadnionych celach i nieprzetwarzane dalej w sposób niezgodny z tymi celami [...] (ograniczenie celu);
 - c) adekwatne, stosowne oraz ograniczone do tego, co niezbędne do celów, w których są przetwarzane (minimalizacja danych);
 - d) prawidłowe i w razie potrzeby uaktualniane; należy podjąć wszelkie rozsądne działania, aby dane osobowe, które są nieprawidłowe w świetle celów ich przetwarzania, zostały niezwłocznie usunięte lub sprostowane (prawidłowość);
 - e) przechowywane w formie umożliwiającej identyfikację osoby, której dane dotyczą, przez okres nie dłuższy, niż jest to niezbędne do celów, w których dane te są przetwarzane [...] (ograniczenie przechowywania);
 - f) przetwarzane w sposób zapewniający odpowiednie bezpieczeństwo danych osobowych, w tym ochronę przed niedozwoloną lub niezgodną z prawem przetwarzaniem oraz przypadkową utratą, zniszczeniem lub uszkodzeniem, za pomocą odpowiednich środków technicznych lub organizacyjnych (integralność i poufność).
- 2. Administrator jest odpowiedzialny za przestrzeganie przepisów ust. 1 i musi być w stanie wykazać ich przestrzeganie (rozliczalność).

Artykuł 6 tego rozporządzenia, zatytułowany „zgodność przetwarzania z prawem”, stanowi w ust. 1:

Przetwarzanie jest zgodne z prawem wyłącznie w przypadkach, gdy – i w takim zakresie, w jakim – spełniony jest co najmniej jeden z poniższych warunków:

- a) osoba, której dane dotyczą, wyraziła zgodę na przetwarzanie swoich danych osobowych w jednym lub większej liczbie określonych celów;
- b) przetwarzanie jest niezbędne do wykonania umowy, której stroną jest osoba, której dane dotyczą, lub do podjęcia działań na żądanie osoby, której dane dotyczą, przed zawarciem umowy;
- c) przetwarzanie jest niezbędne do wypełnienia obowiązku prawnego ciążącego na administratorze;
- d) przetwarzanie jest niezbędne do ochrony żywotnych interesów osoby, której dane dotyczą, lub innej osoby fizycznej;
- e) przetwarzanie jest niezbędne do wykonania zadania realizowanego w interesie publicznym lub w ramach sprawowania władzy publicznej powierzonej administratorowi;
- f) przetwarzanie jest niezbędne do celów wynikających z prawnie uzasadnionych interesów realizowanych przez administratora lub przez stronę trzecią, z wyjątkiem sytuacji, w których nadrzędny charakter wobec tych interesów mają interesy lub podstawowe prawa i wolności osoby, której dane dotyczą, wymagające ochrony danych osobowych, w szczególności gdy osoba, której dane dotyczą, jest dzieckiem.

Akapit pierwszy lit. f) nie ma zastosowania do przetwarzania, którego dokonują organy publiczne w ramach realizacji swoich zadań.

Artykuł 10 RODO, zatytułowany „przetwarzanie danych osobowych dotyczących wyroków skazujących i naruszeń prawa”, stanowi:

Przetwarzania danych osobowych dotyczących wyroków skazujących oraz czynów zabronionych lub powiązanych środków bezpieczeństwa na podstawie art. 6 ust. 1 wolno dokonywać wyłącznie pod nadzorem władz publicznych lub jeżeli przetwarzanie jest dozwolone prawem Unii lub prawem państwa członkowskiego przewidującymi odpowiednie zabezpieczenia praw i wolności osób, których dane dotyczą. Wszelkie kompletne rejestry wyroków skazujących są prowadzone wyłącznie pod nadzorem władz publicznych.

Artykuł 17 RODO, zatytułowany „prawo do usunięcia danych («prawo do bycia zapomnianym»)”, stanowi:

- 1. Osoba, której dane dotyczą, ma prawo żądania od administratora niezwłocznego usunięcia dotyczących jej danych osobowych, a administrator ma obowiązek bez zbędnej zwłoki usunąć dane osobowe, jeżeli zachodzi jedna z następujących okoliczności [...].
- 3. Ust. 1 i 2 nie mają zastosowania, w zakresie w jakim przetwarzanie jest niezbędne: [...]
 - b) do wywiązania się z prawnego obowiązku wymagającego przetwarzania na mocy prawa Unii lub prawa państwa członkowskiego, któremu podlega administrator, lub do wykonania zadania realizowanego w interesie publicznym lub w ramach sprawowania władzy publicznej powierzonej administratorowi. [...]

Artykuł 86 RODO, zatytułowany „przetwarzanie a publiczny dostęp do dokumentów urzędowych”, przewiduje:

Dane osobowe zawarte w dokumentach urzędowych, które posiada organ lub podmiot publiczny lub podmiot prywatny w celu wykonania zadania realizowanego w interesie publicznym, mogą zostać przez ten organ lub podmiot ujawnione zgodnie z prawem Unii lub prawem państwa członkowskiego, któremu podlegają ten organ lub podmiot, dla pogodzenia publicznego dostępu do dokumentów urzędowych z prawem do ochrony danych osobowych na mocy niniejszego rozporządzenia.

Zgodnie z art. 87 RODO, zatytułowanym „przetwarzanie krajowego numeru identyfikacyjnego”:

Państwa członkowskie mogą określić szczególne warunki przetwarzania krajowego numeru identyfikacyjnego lub innego identyfikatora o zasięgu ogólnym. W takim przypadku krajowego numeru identyfikacyjnego lub innego identyfikatora o zasięgu ogólnym używa się wyłącznie z zachowaniem odpowiednich zabezpieczeń praw i wolności osoby, której dane dotyczą, które przewiduje niniejsze rozporządzenie.

Regulacje RODO odnoszące się bezpośrednio do funkcjonowania rejestrów handlowych

Dane osobowe definiuje się w RODO jako wszelkie informacje odnoszące się do zidentyfikowanej lub możliwej do zidentyfikowania osoby fizycznej (*osoba, której dane dotyczą*). RODO nie obejmuje przetwarzania danych dotyczących osób prawnych, a w szczególności przedsiębiorców działających jako osoba prawna, w tym w zakresie takich informacji jak: nazwa i forma osoby prawnej oraz dane kontaktowe osoby prawnej¹⁵. Nazwa osoby prawnej może jednak identyfikować jedną lub więcej osób fizycznych i w tym zakresie może stanowić dane osobowe w rozumieniu RODO.

RODO nie zawiera szczególnej regulacji poświęconej rejestrom handlowym. Do przepisów odnoszących się potencjalnie do funkcjonowania takich rejestrów zaliczyć można art. 6 ust. 1 akapit 1 lit. e) RODO, zgodnie z którym przetwarzanie danych osobowych jest dopuszczalne, jeżeli jest to niezbędne do wykonania zadania realizowanego w interesie publicznym lub w ramach sprawowania władzy publicznej. W tym przypadku art. 6 ust. 2 RODO pozwala legislatorowi krajowemu na określenie konkretnych wymagań lub innych środków celem zapewnienia zgodności przetwarzania z prawem i jego rzetelności. W motywie 73 RODO wskazano z kolei, że:

W prawie Unii lub w prawie państwa członkowskiego można przewidzieć ograniczenia dotyczące określonych zasad oraz prawa do informacji, dostępu do danych osobowych i ich sprostowania lub usuwania, prawa do przenoszenia danych, prawa do sprzeciwu, decyzji

¹⁵ Zob. mot. 14 RODO; wyr. TS z 16.07.2015 r., *Client Earth v Commission*, C-612/13 P, ECLI:EU:C:2015:489, par. 30.

opartych na profilowaniu, zawiadamiania osoby, której dane dotyczą, o naruszeniu ochrony danych osobowych oraz określonych powiązanych obowiązków administratorów, o ile jest to niezbędne i proporcjonalne w społeczeństwie demokratycznym, by zapewnić bezpieczeństwo publiczne, w tym ochronę życia ludzkiego – w szczególności [...] ochronę innych ważnych celów leżących w ogólnym interesie publicznym Unii lub państwa członkowskiego, w szczególności ważnego interesu gospodarczego lub finansowego Unii lub państwa członkowskiego, prowadzenie rejestrów publicznych z uwagi na względy ogólnego interesu publicznego [...]. Ograniczenia te powinny być zgodne z wymogami Karty praw podstawowych oraz Europejskiej konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności.

Ustanowiony na gruncie prawa krajowego wymóg publikacji danych osobowych powinien zatem, oprócz tego, że jest przewidziany przez prawo, spełniać także inne wymogi wynikające z art. 52 ust. 1 KPP¹⁶ oraz art. 6 ust. 3 RODO, a w szczególności musi spełniać cel publicznego interesu i być proporcjonalny do zamierzonego uzasadnionego celu.

Ponadto zgodnie z art. 17 ust. 3 lit. b) RODO osobom nie przysługuje roszczenie o usunięcie danych osobowych (prawo do bycia zapomnianym – art. 17 ust. 1 RODO), gdy przetwarzanie danych jest niezbędne do wywiązania się z prawnego obowiązku wymagającego przetwarzania na mocy prawa Unii lub prawa państwa członkowskiego lub do wykonania zadania realizowanego w interesie publicznym, lub w ramach sprawowania władzy publicznej powierzonej administratorowi danych osobowych.

Jednocześnie art. 23 ust. 1 lit. e) RODO dopuszcza ograniczenie przewidzianych w art. 12–22, art. 34 RODO, a także w art. 5 RODO praw osób, których dane dotyczą, aktem prawa unijnego lub krajowego, jeżeli ograniczenie takie nie narusza istoty podstawowych praw i wolności oraz jest w demokratycznym społeczeństwie środkiem niezbędnym i proporcjonalnym, służącym innym ważnym celom leżącym w ogólnym interesie publicznym Unii lub państwa członkowskiego, w szczególności ważnemu interesowi gospodarczemu lub finansowemu Unii lub państwa członkowskiego, w tym kwestiom pieniężnym, budżetowym i podatkowym, zdrowiu publicznemu i zabezpieczeniu społecznemu.

3. Orzecznictwo Trybunału Sprawiedliwości UE

3.1. Wprowadzenie

Trybunał Sprawiedliwości UE w ostatnich latach kilkakrotnie wypowiedział się w przedmiocie ochrony danych osobowych z perspektywy funkcjonowania krajowych rejestrów publicznych. W swoich analizach Trybunał zwracał uwagę przede wszystkim na źródło

¹⁶ Wszelkie ograniczenia w korzystaniu z praw i wolności uznanych w niniejszej Karcie muszą być przewidziane ustawą i szanować istotę tych praw i wolności z zastrzeżeniem zasady proporcjonalności, ograniczenia mogą być wprowadzone wyłącznie wtedy, gdy są konieczne i rzeczywiście odpowiadają celom interesu ogólnego uznawanym przez Unię lub potrzebom ochrony praw i wolności innych osób [...].

istnienia danego rejestru (regulacje unijne/krajowe), cel prowadzenia rejestru oraz stopień ingerencji w sferę prywatną jednostek. Podstawowym mechanizmem oceny zgodności funkcjonowania rejestrów ze standardami unijnymi jest w tym wypadku zestaw kryteriów, które łącznie określić należy testem proporcjonalności¹⁷. Poniżej przedstawione zostaną ogólne tezy wynikające z orzeczeń TS, aby następnie przejść do omówienia najważniejszych orzeczeń związanych z problemami powstałymi na gruncie rejestrów handlowych lub innych podobnych rejestrów.

Przyjmując, że podstawowym celem rejestrów publicznych jest zwiększenie przejrzystości funkcjonowania podmiotów tam wpisanych na jednolitym rynku, aby w ten sposób chronić interesy osób trzecich i wzmocnić zaufanie do transakcji biznesowych, Trybunał zaznaczył, że cel przejrzystości nie przeważa automatycznie nad prawem do ochrony danych osobowych¹⁸. Z drugiej strony prawo do ochrony danych osobowych nie stanowi prerogatywy o charakterze absolutnym i powinno być oceniane w świetle jego funkcji społecznej¹⁹.

W wyroku z 13 maja 2014 r.²⁰ Trybunał wskazał, że wykładnia przepisów regulujących przetwarzanie danych osobowych mogąca naruszyć podstawowe wolności, a w szczególności *ocena prawa do prywatności, musi być bezwzględnie dokonywana z punktu widzenia praw podstawowych, które zgodnie z utrwalonym orzecznictwem stanowią część składową ogólnych zasad prawnych, których przestrzeganie zapewnia Trybunał i które zostały zawarte w karcie. Jak wskazał Trybunał w innym z wydanych przez siebie wyroków²¹, wykonanie tych praw może być więc przedmiotem ograniczeń w zakresie, w jakim ograniczenia te są rzeczywiście podyktowane względami interesu ogólnego i nie stanowią dysproporcjonalnej i niedopuszczalnej ingerencji naruszającej istotę chronionych praw, przy uwzględnieniu celu realizowanego przez te ograniczenia.*

¹⁷ Zob. L.D. Corte, *On proportionality in the data protection jurisprudence of the CJEU*, „International Data Privacy Law” 2022, nr 4, s. 259–275.

¹⁸ Zob. wyr. TS z 9.11.2010 r., *Volker und Markus Schecke GbR and Hartmut Eifert v Land Hessen*, C92/09 i C93/09, ECLI:EU:C:2010:662, par. 85. Sprawa dotyczyła publikacji na stronie internetowej niemieckiego federalnego instytutu rolnictwa i żywienia danych osobowych dotyczących beneficjentów środków pochodzących z UE (danych imiennych i dokładnych kwot dotacji). Działania te zostały uznane za niecelowe z perspektywy funkcji, dla których taki rejestr został utworzony.

¹⁹ *Ibidem*, par. 48.

²⁰ Zob. wyr. TS z 13.05.2014 r., *Google Spain SL i Google Inc. v Agencia Española de Protección de Datos (AEPD) i Mariowi Costesze Gonzálezowi*, C-131/12, EU:C:2014:317, par. 68.

²¹ Zob. wyr. TS z 12.06.2003 r., *Eugen Schmidberger, Internationale Transporte und Planzüge v. Republik Österreich*, C-112/00, EU:C:2003:333, par. 80. Sama sprawa miała związek z zarzutem naruszenia swobody przepływu towarów w związku z protestami na autostradzie w Austrii. Niemniej wyznacza ona standard interpretacji przepisów prawa unijnego w zgodzie z międzynarodowymi standardami ochrony praw człowieka i obywatela.

3.2. Wyrok w sprawie Daihatsu Deutschland

W swoim wyroku z 4 grudnia 1997 r.²² Trybunał zwrócił uwagę na kwestię braku obowiązku wykazania interesu w uzyskaniu danych z rejestru handlowego (w tym wypadku dostępu do sprawozdań finansowych podmiotu wpisanego do rejestru). Z samego brzmienia art. 49 ust. 2 lit. g) TFUE²³ wynika, że odnosi się on do konieczności ochrony interesów osób trzecich w sposób ogólny, nie rozróżniając ani nie wykluczając żadnych kategorii objętych tym pojęciem. W konsekwencji pojęcie osób trzecich (w obecnym brzmieniu art. 49 ust. 2 lit. g) TFUE) nie może ograniczać się jedynie do wierzycieli spółki²⁴. Zdaniem Trybunału ujawnianie rocznych sprawozdań finansowych ma przede wszystkim na celu udostępnienie informacji osobom trzecim, które nie znają lub nie mogą uzyskać wystarczającej wiedzy na temat sytuacji księgowej i finansowej spółki. Artykuł 3 pierwszej dyrektywy prawa spółek²⁵, który przewiduje prowadzenie rejestru publicznego, w którym muszą być wpisywane wszystkie dokumenty i dane podlegające ujawnieniu, i zgodnie z którym kopie rocznych sprawozdań finansowych muszą być dostępne dla każdej osoby na wniosek, potwierdza konieczność umożliwienia zainteresowanym osobom zapoznania się z tymi kwestiami.

Trybunał podkreślił w sprawie Daihatsu Deutschland, że przepisy unijne należy interpretować w ten sposób, że sprzeciwiają się one temu, aby ustawodawstwo państwa członkowskiego ograniczało do wspólników lub wierzycieli spółki prawo do wystąpienia o nałożenie kary przewidzianej w prawie tego państwa członkowskiego w przypadku niewypełnienia przez spółkę obowiązków dotyczących ujawniania rocznych sprawozdań finansowych przewidzianych w tzw. pierwszej dyrektywie²⁶.

Ten końcowy wniosek wynika głównie z treści zadanego pytania, a w szczególności obowiązku zapewnienia przez państwa członkowskie efektywnego funkcjonowania rejestrów. Skoro zatem osoba trzecia ma prawo wystąpić o sankcję wobec podmiotu nieujawniającego określonych danych, to tym bardziej ma prawo wglądu w te dane.

²² Zob. wyr. TS z 4.12.1997 r., *Verband deutscher Daihatsu-Händler eV v. Daihatsu Deutschland GmbH*, C-97/96, ECLI:EU:C:1997:581.

²³ W tamtym czasie Trybunał odnosił się do art. 54 ust. 3 lit. g) Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską.

²⁴ *Ibidem*, par. 19–20.

²⁵ Dyrektywa 68/151/EWG Rady z 9 marca 1968 r. w sprawie koordynacji gwarancji, jakie są wymagane w państwach członkowskich od spółek w rozumieniu art. 58 akapit 2 Traktatu, w celu uzyskania ich równoważności w całej Wspólnocie, dla zapewnienia ochrony interesów zarówno wspólników, jak i osób trzecich, Dz. Urz. WE L 65 z 14.03.1968 r., s. 8.

²⁶ Zob. wyr. TS z 4.12.1997 r., *Daihatsu Deutschland*, par. 23.

3.3. Wyrok w sprawie Manni

W wyroku z 9 marca 2017 r.²⁷ Trybunał Sprawiedliwości uznał, że publiczny charakter rejestru spółek ma na celu zapewnienie pewności prawa w stosunkach pomiędzy spółkami a osobami trzecimi oraz ochronę w szczególności interesów osób trzecich w stosunku do spółek akcyjnych i spółek z ograniczoną odpowiedzialnością. Trybunał wskazał, że ingerencja w prawa podstawowe zainteresowanych osób (w szczególności prawo do poszanowania życia prywatnego i prawo do ochrony danych osobowych gwarantowane przez KPP) nie była nieproporcjonalna, ponieważ ujawnienie było wymagane tylko w przypadku ograniczonej liczby elementów danych osobowych, a jedynym zabezpieczeniem, jakie spółki akcyjne i spółki z ograniczoną odpowiedzialnością oferują osobom trzecim, jest ich majątek. Dlatego TS uznał za uzasadnione, aby osoby fizyczne decydujące się na uczestniczenie w obrocie za pośrednictwem takiej spółki akcyjnej lub spółki z ograniczoną odpowiedzialnością miały obowiązek ujawnienia danych dotyczących ich tożsamości i funkcji w tej spółce.

Wniosek w omawianej tu sprawie został złożony w ramach sporu między *Camera di Commercio, Industria, Artigianato e Agricoltura di Lecce* (izbą handlową, przemysłową, rzemieślniczą i rolną w Lecce, Włochy) a Salvatorem Mannim, w przedmiocie odmówienia przez izbę handlową wykreślenia z rejestru spółek niektórych danych osobowych dotyczących S. Manniego. W szczególności problemem stał się fakt, że w rejestrze figurowała informacja o tym, że S. Manni był zaangażowany w działalność spółki, która została wykreślona z uwagi na jej upadłość. W istocie zatem sprawa dotyczyła kwestii, czy organ odpowiedzialny za prowadzenie rejestru powinien, po upływie określonego terminu od dnia ustania działalności spółki i na wniosek zainteresowanej osoby, albo wykreślić/zanonimizować te dane osobowe, albo w inny sposób ograniczyć ich jawność (prawo do bycia zapomnianym²⁸).

Sąd w swoim orzeczeniu podkreślił, że przetwarzanie danych osobowych dokonywane przez organ odpowiedzialny za prowadzenie rejestru w wykonaniu art. 2 ust. 1 lit. d) i j) oraz art. 3 dyrektywy 68/151²⁹ odpowiada szeregowi kryteriów legalności przewidzianych w obowiązującym wtedy art. 7 dyrektywy 95/46, tj. kryteriom określonym w lit. c) – dotyczącym wykonania zobowiązania prawnego, w lit. e) – dotyczącym wykonywania władzy publicznej lub realizacji zadania wykonywanego w interesie publicznym oraz w lit. f) – dotyczącym potrzeb wynikających z uzasadnionych interesów administratora danych lub osób trzecich, którym dane są ujawniane.

²⁷ Zob. wyr. TS z 9.03.2017 r., *Camera di Commercio, Industria, Artigianato e Agricoltura di Lecce v. Salvatore Manni*, C-398/15, ECLI:EU:C:2016:652, par. 49 i n.

²⁸ Zob. wyr. z 13.05.2014 r., *Google Spain*.

²⁹ Obecnie odpowiednio art. 14 lit. d) i j) oraz art. 16 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/1132 z 14 czerwca 2017 r. w sprawie niektórych aspektów prawa spółek (Dz.Urz. UE L 169 z 30.06.2017 r., s. 46–127).

Jednocześnie zgodnie z art. 6 ust. 1 lit. e) dyrektywy 95/46 państwa członkowskie powinny zapewnić, aby dane osobowe były przechowywane w formie umożliwiającej identyfikację osób, których dane dotyczą, przez czas nie dłuższy niż jest to konieczne do celów, dla których dane zostały zgromadzone lub dla których są dalej przetwarzane³⁰. Trybunał w tym kontekście podkreślił rolę rejestru spółek, w szczególności w zakresie ochrony interesów osób trzecich w stosunkach ze spółkami akcyjnymi i spółkami z ograniczoną odpowiedzialnością³¹. Z tego względu podstawowe dokumenty spółki powinny być jawne, aby umożliwić osobom trzecim zapoznanie się z ich treścią oraz innymi informacjami dotyczącymi danej spółki, w szczególności z danymi osób, które są uprawnione do nabywania praw i zaciągania zobowiązań w jej imieniu. Ponadto Trybunał stwierdził, że celem ówczesnej dyrektywy 68/151 jest zapewnienie pewności prawa w stosunkach między spółką a osobami trzecimi w przypadku wzmocnienia wymiany handlowej między państwami członkowskimi po utworzeniu rynku wewnętrznego i że z tego punktu widzenia ważne jest, aby wszystkie osoby pragnące nawiązać i kontynuować stosunki gospodarcze ze spółkami mającymi siedzibę w innych państwach członkowskich mogły łatwo zapoznać się z podstawowymi danymi dotyczącymi zakładania spółek handlowych oraz uprawnień osób upoważnionych do ich reprezentowania, co wymaga, aby wszystkie istotne informacje zostały wyraźnie wymienione w rejestrze³².

Zdaniem Trybunału nie ulega wątpliwości konieczność zapewnienia dostępu do danych nawet po zaprzestaniu działalności przez daną spółkę lub po jej likwidacji³³. Przydatność i celowość udostępnienia tego rodzaju danych przez określony czas powinna przede wszystkim zależeć od terminów przedawnienia przewidzianych w różnych uregulowaniach krajowych i w różnych dziedzinach prawa³⁴.

Powyższa wykładnia pozostaje aktualna jedynie przy zachowaniu zasady proporcjonalności ingerencji w prawa podstawowe osób, których dane dotyczą, w szczególności zaś w prawo do ochrony życia prywatnego oraz prawo do ochrony danych osobowych, które zostały zagwarantowane w art. 7 i 8 KPP³⁵. Jak zauważa Trybunał, art. 2 ust. 1 lit. d) i j) i art. 3 dyrektywy 68/151 wymagają jawności jedynie w odniesieniu do ograniczonej liczby danych osobowych, a mianowicie tych dotyczących tożsamości i funkcji poszczególnych osób upoważnionych do reprezentowania danej spółki wobec osób trzecich, oraz do reprezentowania jej w postępowaniach sądowych bądź osób uczestniczących w zarządzaniu

³⁰ Zob. wyr. z 9.03.2017 r., *Manni*, par. 46.

³¹ *Ibidem*, par. 47.

³² *Ibidem*, par. 50.

³³ *Ibidem*, par. 53.

³⁴ *Ibidem*, par. 55.

³⁵ *Ibidem*, par. 57.

spółką, nadzorowaniu lub kontrolowaniu jej, czy wreszcie osób, które zostały powołane na stanowisko jej likwidatora³⁶.

Dyrektywa 68/151 przewiduje jawność danych, o których mowa w jej art. 2 ust. 1 lit. d) i j), w szczególności ze względu na okoliczność, że jedyną gwarancją, jaką spółki akcyjne i spółki z ograniczoną odpowiedzialnością oferują osobom trzecim, jest majątek spółki, co oznacza, że osoby te są narażone na podwyższone ryzyko gospodarcze. W świetle tego ryzyka wydaje się zasadne, aby osoby fizyczne, które postanowiły uczestniczyć w wymianie handlowej za pośrednictwem takiej spółki, były zobowiązane do upublicznienia danych dotyczących ich tożsamości i funkcji, jakie sprawują w spółce, zwłaszcza że osoby te mają świadomość istnienia takiego obowiązku w chwili, gdy decydują się na podjęcie tego rodzaju działalności³⁷.

W wypadku zaistnienia przeważających i uzasadnionych względów dotyczących szczególnej sytuacji osób, których dane ujawnione zostały w rejestrze, zdaniem Trybunału, wyjątkowo uzasadnione jest ograniczenie, po upływie wystarczająco długiego okresu od dnia likwidacji danej spółki, dostępu do figurujących w rejestrze i dotyczących tych osób danych osobowych do kręgu osób trzecich, które wykażą, że mają konkretny interes w uzyskaniu dostępu do tych danych³⁸.

Podsumowując, Trybunał w orzeczeniu podkreślił rolę rejestrów w sprawnym funkcjonowaniu zarejestrowanych spółek i osób wchodzących z nimi w relacje gospodarcze. Przy założeniu, że ilość ujawnianych danych jest ograniczona do niezbędnego minimum, tylko w określonych sytuacjach będzie możliwe ograniczenie dostępu do danych na wyraźne żądanie osoby, która funkcjonowała w ramach osoby prawnej wykreślonej z rejestru. Prawo do bycia zapomnianym ma więc charakter wyjątkowy wobec reguły jawności danych wprowadzonych do rejestru handlowego.

3.4. Funkcjonowanie rejestru beneficjentów rzeczywistych

W ostatnim czasie w wyroku z 22 listopada 2022 r.³⁹ Trybunał odniósł się do dwóch sporów zaistniałych pomiędzy, w pierwszym przypadku, WM (sprawa C37/20), w drugim, Sovim SA (sprawa C601/20) a luksemburskim rejestrem handlowym (dalej: LBR) w przedmiocie odmowy przez ten ostatni uniemożliwienia publicznego dostępu do informacji dotyczących,

³⁶ *Ibidem*, par. 48.

³⁷ *Ibidem*, par. 59.

³⁸ *Ibidem*, par. 64.

³⁹ Zob. wyr. TS z 22.11.2022 r., *WM, Sovim SA v Luxembourg Business Registers*, C-37/20 i C-601/20, ECLI:EU:C:2022:912, orzeczenie to jest szeroko komentowane i krytykowane w literaturze; M. Siems, *Privacy vs. shareholder transparency: Did the ECJ decision in WM and Sovim SA impair the global fight against money laundering?*, „Common Market Law Review” 2023, nr 4, s. 1137 i n.; S.J. Geibel, *Datenschutz vs. Registertransparenz*, „GPR” 2023, nr 1, s. 11–18.

po pierwsze statusu WM jako beneficjenta rzeczywistego spółki cywilnej prowadzącej działalność w sektorze nieruchomości, a po drugie beneficjenta rzeczywistego Sovim SA.

Przedmiotowe orzeczenie, chociaż jak Trybunał sam zauważa, ma ograniczone znaczenie dla rejestrów spółek⁴⁰, ukazuje rygorystyczne podejście Trybunału do regulacji prawa wtórnego UE⁴¹ w zakresie ich zgodności z regulacjami art. 7 i 8 KPP⁴². W szczególności, gdy informacje są udostępniane dla potencjalnie nieograniczonej liczby osób przez Internet, tak że takie przetwarzanie danych osobowych może umożliwić swobodny dostęp do informacji również osobom, które ze względów niezwiązanych z celem realizowanym przez ten środek dążą do uzyskania informacji na temat sytuacji materialnej i finansowej danej osoby⁴³.

W ocenie Trybunału umożliwianie każdemu dostępu do danych personalnych ekonomicznych, których zakres jedynie w sposób minimalny został wskazany w ramach prawa wtórnego⁴⁴, jest nieproporcjonalny, a w szczególności nie odpowiada celowi, którym jest zapobieganie praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu poprzez stworzenie⁴⁵, za pomocą zwiększonej przejrzystości, środowiska, w którym prawdopodobieństwo wykorzystania go do tych celów jest mniejsze⁴⁶. W ocenie Trybunału wystarczające są w tym wypadku środki zapewnienia dostępu do określonych informacji wyłącznie określonym podmiotom publicznym i prywatnym⁴⁷, bez konieczności zapewnienia powszechnego dostępu do danych zawartych w rejestrze beneficjentów rzeczywistych⁴⁸.

⁴⁰ Zob. wyr. TS z 22.11.2022 r., WM, Sovim SA, par. 87: [...] bez znaczenia jest powołanie się przez Komisję na wyrok z dnia 9 marca 2017 r., Manni (C398/15, EU:C:2017:197), dotyczący obowiązkowej jawności dotyczącej spółek, w tym ich przedstawicieli ustawowych, przewidzianej w pierwszej dyrektywie Rady 68/151/EWG z dnia 9 marca 1968 r. [...]. Obowiązkowa jawność przewidziana w tej dyrektywie z jednej strony i publiczny dostęp do informacji o beneficjentach rzeczywistych przewidziany w zmienionej dyrektywie 2015/849 z drugiej strony różnią się zarówno pod względem celów, jak i zakresu objętych nimi danych osobowych.

⁴¹ W sprawie dotyczyło to przede wszystkim art. 30 ust. 5, 5a i 9 zmienionej dyrektywy 2015/849, zgodnie z którym państwa członkowskie zapewniają, by informacje o beneficjentach rzeczywistych były we wszystkich przypadkach udostępniane każdej osobie w zakresie co najmniej informacji obejmujących: imię i nazwisko, miesiąc i rok urodzenia oraz państwo zamieszkania i obywatelstwo beneficjenta rzeczywistego, jak również informacji o posiadanej własności lub charakterze sprawowanej kontroli.

⁴² Zob. wyr. TS z 22.11.2022 r., WM, Sovim SA, par. 40.

⁴³ Ibidem, par. 42.

⁴⁴ Ibidem, par. 82.

⁴⁵ Ibidem, par. 58.

⁴⁶ Ibidem, par. 64 i n.

⁴⁷ Ibidem, par. 86: W tych okolicznościach fakultatywne przepisy art. 30 ust. 5a i 9 zmienionej dyrektywy 2015/849, które umożliwiają państwom członkowskim, odpowiednio, uzależnienie udostępnienia informacji o beneficjentach rzeczywistych od rejestracji online oraz wprowadzenie w wyjątkowych okolicznościach odstępstw od publicznego dostępu do tych informacji, nie pozwalają same w sobie na wykazanie ani wyważenia między realizowanym celem związanym z interesem ogólnym a prawami podstawowymi zapisanymi w art. 7 i 8 Karty, ani istnienia wystarczających gwarancji umożliwiających osobom, których dane dotyczą, skuteczną ochronę ich danych osobowych przed ryzykiem nadużyć.

⁴⁸ Ibidem, par. 88.

3.5. Rejestr punktów karnych za wykroczenia drogowe

W wyroku z 22 czerwca 2021 r.⁴⁹ Trybunał zajmował się sprawą wniosku złożonego w ramach postępowania w przedmiocie zgodności z prawem przepisów łotewskich przewidujących publiczny dostęp do danych osobowych dotyczących punktów karnych za wykroczenia drogowe.

W orzeczeniu tym Trybunał przede wszystkim stwierdził, że prowadzenie tego rodzaju rejestrów nie jest wyłączone spod zakresu zastosowania regulacji RODO, gdyż nie jest to rodzaj działalności na rzecz bezpieczeństwa publicznego, obronności i bezpieczeństwa państwa⁵⁰. Artykuł 2 ust. 2 lit. a) RODO w związku z motywem 16 tego rozporządzenia Trybunał uznał za mający na celu jedynie wyłączenie z zakresu stosowania tego rozporządzenia przetwarzania danych osobowych dokonywanego przez organy państwowe w ramach działalności mającej na celu ochronę bezpieczeństwa narodowego lub działalności, która może zostać zaliczona do tej samej kategorii. Wobec tego sam fakt, iż dana działalność jest właściwa państwu lub organowi publicznemu, nie wystarcza, aby wyjątek ten mógł być automatycznie stosowany do takiej działalności⁵¹.

Podstawowym zagadnieniem ocenianym przez Trybunał było to, czy publiczne ujawnianie danych osobowych dotyczących punktów karnych jest konieczne do wykonania zadania realizowanego w interesie publicznym lub w ramach sprawowania władzy publicznej w rozumieniu art. 6 ust. 1 lit. e) RODO oraz czy ustawodawstwo zezwalające na takie ujawnianie przewiduje odpowiednie zabezpieczenia praw i wolności osób, których dane dotyczą, w rozumieniu art. 10 RODO, tj. czy ze względu na wagę ingerencji w prawa podstawowe do poszanowania życia prywatnego i ochrony danych osobowych spowodowanej przez to ujawnienie okazuje się ona uzasadniona, a w szczególności proporcjonalna dla realizacji zamierzonych celów⁵².

Trybunał uznał, że poprawa bezpieczeństwa na drogach stanowi cel interesu ogólnego uznawany przez Unię. Państwa członkowskie mają zatem prawo zakwalifikować bezpieczeństwo na drogach jako *zadanie realizowane w interesie publicznym* w rozumieniu art. 6 ust. 1 lit. e) RODO. Jednakże dla spełnienia przesłanek ustanowionych w tym ostatnim przepisie konieczne jest, aby ujawnienie danych osobowych dotyczących punktów karnych wpisanych do rejestru prowadzonego przez podmiot publiczny rzeczywiście odpowiadało celowi interesu ogólnego polegającemu na poprawie bezpieczeństwa na drogach, nie wykraczając poza to, co jest konieczne do osiągnięcia tego celu⁵³. Tymczasem, jak wynika z praktyki państw członkowskich, każde z nich dysponuje wieloma sposobami działania,

⁴⁹ Zob. wyr. TS z 22.06.2021 r., *Postępowanie zainicjowane przez B.*, C 439/19, ECLI:EU:C:2021:504.

⁵⁰ *Ibidem*, par. 64.

⁵¹ *Ibidem*, par. 66.

⁵² *Ibidem*, par. 106.

⁵³ *Ibidem*, par. 108–109.

wśród których znajduje się w szczególności działanie polegające na odstrasżającym karaniu wykroczeń drogowych, zwłaszcza poprzez pozbawienie danych kierowców prawa do kierowania pojazdami, ponieważ naruszenie takiego zakazu może z kolei być skutecznie karane bez konieczności publicznego informowania o przyjęciu takich środków. Z praktyki tej wynika również, że mogą zostać ponadto podjęte liczne środki zapobiegawcze, poczynwszy od kampanii uwrażliwienia społecznego do przyjęcia indywidualnych środków polegających na zmuszeniu kierowcy do odbycia szkoleń i poddawania się egzaminom, bez konieczności publicznego informowania o przyjęciu takich indywidualnych środków. Z akt sprawy dostępnych Trybunałowi nie wynikało jego zdaniem jednak, by ustawodawca łotewski zbadał takie środki i dał im pierwszeństwo przed uregulowaniem będącym przedmiotem postępowania w sprawie⁵⁴.

Trybunał zwrócił także uwagę na motyw 39 RODO, zgodnie z którym wymóg konieczności (składowa testu proporcjonalności) nie jest spełniony, jeżeli zamierzony cel interesu ogólnego można racjonalnie osiągnąć w sposób równie skuteczny za pomocą innych środków, w mniejszym stopniu naruszających prawa podstawowe osób, których dane dotyczą, w szczególności prawa do poszanowania życia prywatnego i do ochrony danych osobowych zagwarantowane w art. 7 i 8 KPP, ponieważ odstępstwa i ograniczenia zasady ochrony takich danych powinny być stosowane w granicach tego, co jest ściśle konieczne⁵⁵. Biorąc pod uwagę z jednej strony wrażliwość danych i wagę rozpoznawanej w sprawie ingerencji w prawa podstawowe do poszanowania życia prywatnego i ochrony danych osobowych osób, których dane dotyczą, a z drugiej strony okoliczność, że w świetle ustaleń nie okazuje się, aby cel polegający na poprawie bezpieczeństwa na drogach nie mógł zostać racjonalnie osiągnięty w sposób równie skuteczny za pomocą innych, mniej ingerujących środków, Trybunał nie uznał, aby Łotwa wykazała w sposób dostateczny konieczność istnienia reżimu ujawniania danych osobowych dotyczących punktów karnych za wykroczenia drogowe⁵⁶.

3.6. Podsumowanie orzecznictwa TS

Generalne wnioski, które wynikają z przedstawionego powyżej orzecznictwa, można sprowadzić do następujących tez:

- dostęp do danych w rejestrze handlowym nie wymaga co do zasady wykazania szczególnego interesu, a więc ma charakter powszechny i jawny;

⁵⁴ *Ibidem*, par. 111.

⁵⁵ *Ibidem*, par. 110.

⁵⁶ *Ibidem*, par. 113.

- ujawnienie danych identyfikujących osoby decydujące się na uczestniczenie w obrocie za pośrednictwem spółek prawa handlowego jest celowe z uwagi na prawidłowość funkcjonowania obrotu gospodarczego;
- możliwość gromadzenia i przetwarzania danych w ramach publicznych rejestrów handlowych jest generalnie dopuszczona w ramach regulacji ochrony danych osobowych w UE; jednocześnie państwom członkowskim przyznana została relatywnie szeroka swoboda w odrębnym uregulowaniu sposobu ochrony danych osobowych w prawie krajowym;
- funkcjonowanie rejestrów powinno jednak pozostawać w zgodzie z ogólnymi regułami ochrony danych osobowych UE, które są wyznaczone przez akty prawa pierwotnego i standardy w zakresie ochrony praw i wolności człowieka; w szczególności przetwarzanie powinno być proporcjonalne do założonego celu funkcjonowania rejestrów publicznych;
- ingerencja w prawa podstawowe osób, których dane dotyczą (w szczególności w prawo do poszanowania życia prywatnego i prawo do ochrony danych osobowych, gwarantowane przez KPP), nie jest nieproporcjonalna, a więc dopuszczalna w zakresie, w jakim i) do rejestru handlowego wprowadzone zostały i podlegają ujawnieniu jedynie oznaczone dane osobowe oraz ii) osoba fizyczna decydująca się na uczestnictwo w wymianie gospodarczej za pośrednictwem spółki akcyjnej lub spółki z ograniczoną odpowiedzialnością została zobowiązana do upublicznienia danych dotyczących ich tożsamości i pełnionych w nich funkcji;
- zapewnienie dostępu do danych zgromadzonych w rejestrze jest zasadne również po zaprzestaniu działalności przez daną spółkę lub po jej likwidacji; powinna jednak istnieć możliwość ograniczenia dostępu do danych po upływie określonego czasu lub z uwagi na istotne względy interesu danej osoby.

Warto w tym miejscu zaznaczyć, że reguły przetwarzania danych osobowych należy rozpatrywać oddzielnie dla konkretnych rejestrów publicznych, również tych, których funkcjonowanie wynika z prawa unijnego. Cele tworzenia i funkcjonowania rejestrów handlowych są zdaniem Trybunału szerokie i koncentrują się na ochronie praw indywidualnych. Z tych względów podejście TS do regulacji krajowych w zakresie tego rodzaju rejestrów można określić jako łagodniejsze niż w stosunku do innych rejestrów, w szczególności tych realizujących wyłącznie cele publiczne, np. związane z polityką fiskalną lub walką z terroryzmem.

III. Standardy międzynarodowe ochrony danych osobowych – orzecznictwo Europejskiego Trybunału Praw Człowieka

Artykuł 8 Europejskiej konwencji praw człowieka (dalej: Konwencja) zabrania ingerencji państwa w prywatność, gdy nie jest to konieczne do realizacji określonych celów, nawet jeśli jest to przewidziane przez prawo:

Prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego

1. Każdy ma prawo do poszanowania swojego życia prywatnego i rodzinnego, swojego mieszkania i swojej korespondencji.
2. Niedopuszczalna jest ingerencja władzy publicznej w korzystanie z tego prawa, z wyjątkiem przypadków przewidzianych przez ustawę i koniecznych w demokratycznym społeczeństwie z uwagi na bezpieczeństwo państwowe, bezpieczeństwo publiczne lub dobrobyt gospodarczy kraju, ochronę porządku i zapobieganie przestępstwom, ochronę zdrowia i moralności lub ochronę praw i wolności innych osób.

Zgodnie z orzecznictwem Europejskiego Trybunału Praw Człowieka ujawnienie lub wykorzystanie przez władzę publiczną informacji dotyczących życia prywatnego danej osoby stanowi ingerencję w art. 8 ust. 1 Konwencji⁵⁷. Tytułem przykładu adres domowy danej osoby stanowi dane osobowe dotyczące życia prywatnego i jako taki podlega ochronie przewidzianej w art. 8 Konwencji. Publikacja danych osobowych, w tym adresu domowego, może mieć znaczące skutki, a nawet poważne konsekwencje dla życia prywatnego danej osoby. Ponadto publikacja adresu domowego nie jest często konieczna do zidentyfikowania danej osoby, a tym samym do osiągnięcia celu prawnego⁵⁸.

Przy badaniu, czy ingerencja w prawo do prywatności była uzasadniona w świetle ust. 2 art. 8 Konwencji, Trybunał ocenia, czy władze działały *zgodnie z prawem*, kierując się jednym lub kilkoma uzasadnionymi celami oraz czy kwestionowany środek był *niezbędny w społeczeństwie demokratycznym*⁵⁹. Ingerencja władzy publicznej w korzystanie z tego prawa może nastąpić zatem jedynie pod pewnymi warunkami. Zgodnie z Konwencją ingerencja władzy publicznej jest dopuszczalna jedynie wówczas, gdy spełnia ona dwa kryteria:

⁵⁷ Zob. wyr. ETPCz z 26.03.1987 r., *Leander przeciwko Szwecji*, nr 9248/81, par. 48; wyr. ETPCz z 4.05.2000 r., *Rotaru przeciwko Rumunii*, nr 28341/95, par. 46.

⁵⁸ Zob. wyr. ETPCz z 9.10.2012 r., *Alkaya przeciwko Turcji*, 42811/06, par. 29, 30 i 39.

⁵⁹ Zob. wyr. ETPCz z 31.03.2016 r., *Šantare i Labazņikovs przeciwko Łotwie*, nr 34148/07, par. 52.

- ingerencja musi być przewidziana przez prawo;
- ingerencja musi być proporcjonalna do celu, którym może być:
 - bezpieczeństwo narodowe;
 - bezpieczeństwo publiczne;
 - dobrobyt gospodarczy kraju;
 - obrona porządku;
 - zapobieganie przestępstwom;
 - ochrona zdrowia lub moralności;
 - ochrona praw i wolności innych osób.

W wyroku Wielkiej Izby ETPCz z 9 marca 2023 r. w sprawie *L.B. przeciwko Węgrom*⁶⁰ (nr 36345/16) Trybunał uznał za nieproporcjonalną ingerencję w prawo do prywatności wyrażone w art. 8 Konwencji poprzez publikację na stronie internetowej organu podatkowego listy zawierającej dane osobowe określonych dłużników uchylających się od płacenia podatków, w tym podanie dokładnej kwoty zaległości podatkowych, numeru NIP oraz adresu zamieszkania. Trybunał wskazał, że publikację danych osobowych w tej sprawie można uznać za ingerencję w prawo do poszanowania życia prywatnego. Taka ingerencja będzie stanowić naruszenie art. 8 Konwencji, chyba że można ją uzasadnić na podstawie art. 8 ust. 2 jako i) *zgodną z prawem*, ii) *realizującą jeden lub więcej uzasadnionych celów tam wymienionych* oraz iii) *konieczną w społeczeństwie demokratycznym* w celu osiągnięcia danego celu lub celów⁶¹. Ingerencja zostanie uznana za *konieczną w społeczeństwie demokratycznym* dla osiągnięcia uzasadnionego celu, jeżeli odpowiada *naglącej potrzebie społecznej* oraz, w szczególności, jeżeli powody podane przez władze krajowe dla jej uzasadnienia są *istotne i wystarczające* i jeśli jest ona proporcjonalna do realizowanego uzasadnionego celu⁶².

ETPCz po pierwsze zauważył, że skarżący w sprawie nie zaprzeczył, że publikacja jego danych osobowych miała podstawę prawną w prawie krajowym (tj. art. 55 ust. 3 i 5 węgierskiej ustawy o administracji podatkowej). Dlatego też nie widział powodu, aby kwestionować legalność tego środka⁶³. Następnie ETPCz ocenił, czy publikacja danych osobowych na stronie internetowej organu podatkowego służy *uzasadnionemu celowi*. Trybunał przyznał, że środek w postaci publicznego ujawnienia danych dotyczących głównych dłużników podatkowych miał zasadniczo na celu poprawę dyscypliny podatkowej i mógł umożliwić osiągnięcie tego celu⁶⁴. Ponadto Trybunał uznał, że ujawnienie danych służyło interesom stron trzecich, zapewniając im wgląd w sytuację fiskalną dłużników podatkowych, a więc

⁶⁰ Zob. wyr. ETPCz z 9.03.2023 r., *L.B. przeciwko Węgrom*, nr 36345/16.

⁶¹ *Ibidem*, par. 106.

⁶² Zob. wyr. ETPCz z 8.04.2021 r., *Vavříčka i inni przeciwko Republice Czeskiej*, nr 47621/13 i 5 in., par. 273.

⁶³ *Ibidem*, par. 107.

⁶⁴ *Ibidem*, par. 112.

w tym względzie środek służył przejrzystości i wiarygodności relacji biznesowych, a tym samym *ochronie praw i wolności innych osób* w rozumieniu art. 8 ust. 2 Konwencji⁶⁵.

Zdaniem Trybunału, o ile można było stwierdzić, że publikacja wykazu odpowiadała interesowi publicznemu, nie wydaje się, aby wzięto pod uwagę, w jakim zakresie publikacja wszystkich określonych w ustawodawstwie węgierskim danych, w szczególności adresu domowego podatnika, była konieczna do osiągnięcia pierwotnego celu, jakim było gromadzenie odpowiednich danych osobowych w interesie dobrobytu gospodarczego kraju. Biorąc przy tym pod uwagę dość wrażliwy charakter takich informacji⁶⁶.

Ponadto w samym orzeczeniu L.B. przeciwko Węgrom ETPCz przypomniał⁶⁷, że dokonując oceny przetwarzania danych osobowych na podstawie art. 8 Konwencji, Trybunał często brał pod uwagę zasady zawarte w prawie o ochronie danych⁶⁸. Obejmowały one:

- zasadę celowości, zgodnie z którą wszelkie przetwarzanie danych osobowych musi odbywać się w konkretnym, dobrze określonym celu i wyłącznie w celach dodatkowych, zgodnych z pierwotny celem;
- zasadę minimalizacji danych (art. 5 lit. c) Konwencji o ochronie danych), zgodnie z którą dane osobowe powinny być adekwatne, istotne oraz ograniczone do tego, co niezbędne do celów, w jakich są przetwarzane, a nadmierne i zbędne ujawnianie wrażliwych danych prywatnych niezwiązanych z rzekomym celem informowania opinii publicznej nie jest uzasadnione;
- zasadę dokładności danych; niedokładny lub fałszywy charakter informacji zawartych w rejestrach publicznych może wyrządzić szkodę lub potencjalnie zaszkodzić reputacji osoby, której dane dotyczą; z tych względów pojawia się wymóg ustawowych gwarancji proceduralnych w zakresie korekty i rewizji informacji;
- zasadę ograniczenia przechowywania (art. 5 lit. e) Konwencji o ochronie danych), zgodnie z którą dane osobowe należy przechowywać w formie umożliwiającej identyfikację osób, których dane dotyczą, przez okres nie dłuższy, niż jest to konieczne do celów, dla których dane są przetwarzane.

⁶⁵ *Ibidem*, par. 113.

⁶⁶ *Ibidem*, par. 136.

⁶⁷ *Ibidem*, par. 123.

⁶⁸ W tym wypadku był to art. 5 Konwencji nr 108 Rady Europy o ochronie osób w związku z automatycznym przetwarzaniem danych osobowych, sporządzonej w Strasburgu 28 stycznia 1981 r. (Dz.U. z 2003 r. Nr 3, poz. 25).

IV. Ramy unijnego prawa dotyczącego rejestrów spółek

1. Podstawy utworzenia rejestrów handlowych

Rejestr handlowy służy jako zbiór istotnych danych o spółce występującej w obrocie prawnym, do którego osoby trzecie mogą uzyskać dostęp w celach informacyjnych. Ze względu na swoją funkcję ochrony obrotu gospodarczego rejestr pomaga również, na poziomie materialno-prawnym, zapewnić zarejestrowanym podmiotom prawnym i potencjalnym wierzycielom jasność, zwłaszcza co do istnienia, reprezentacji i stosunków wewnętrznych zarejestrowanej spółki. W tym sensie rejestr handlowy pełni niewątpliwie funkcję informacyjną. Zadaniem jawności jest ochrona uczestników obrotu, w szczególności poprzez umożliwienie im uzyskania w każdej chwili wiarygodnego dostępu do istotnych danych, bez fachowej pomocy.

Rejestry przedsiębiorstw istnieją w każdym państwie członkowskim; są zorganizowane na poziomie krajowym, regionalnym lub lokalnym. W UE występują również różnice w zakresie podmiotów prowadzących rejestry handlowe. Mogą to być organy władzy centralnej, lokalnej lub podmioty prywatne – instytucje samorządu gospodarczego lub notarialnego⁶⁹. W 1968 r. przyjęto na terenie Wspólnot Europejskich reguły ustanawiające minimalny standard w zakresie ujawniania (rejestracji i publikacji) informacji o przedsiębiorstwach – spółkach kapitałowych⁷⁰. Kluczowym punktem uchwalonej wtedy dyrektywy był jej art. 3, który po pierwsze wymagał prowadzenia rejestrów w państwach członkowskich, a po drugie publikowania wpisów w dzienniku urzędowym. Dyrektywa z 1968 r. została zmodernizowana w 2003 r. w oparciu o sugestie Grupy Roboczej ds. Uproszczenia Działalności Gospodarczej na Rynku Wewnętrznym (SLIM – *Simpler Legislation for the Internal Market*). W rezultacie od 1 stycznia 2007 r. państwa członkowskie zostały zobligowane do prowadzenia elektronicznego rejestru przedsiębiorstw⁷¹ i udostępniania stronom trzecim treści rejestru online.

⁶⁹ Zob. E. Norek, *Krajowy Rejestr Sądowy*, Warszawa 2001, s. 11 i n.; T. Stawecki, *Rejestry przedsiębiorców w Europie*, Warszawa 2004, s. 65 i n.

⁷⁰ Na podstawie nieobowiązującej obecnie dyrektywy 68/151/EWG Rady z 9 marca 1968 r. w sprawie koordynacji gwarancji, jakie są wymagane w państwach członkowskich od spółek w rozumieniu art. 58 akapit 2 Traktatu, w celu uzyskania ich równoważności w całej Wspólnocie, dla zapewnienia ochrony interesów zarówno wspólników, jak i osób trzecich, Dz.Urz. WE L 65 z 14.03.1968 r., s. 8.

⁷¹ Dyrektywa 2003/58/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z 15 lipca 2003 r. zmieniająca dyrektywę Rady 68/151/EWG w zakresie wymagań dotyczących jawności w odniesieniu do niektórych typów spółek (Dz.Urz. UE L 221 z 4.09.2003 r., s. 13).

Obecne ramy prawne funkcjonowania rejestrów spółek w państwach członkowskich na poziomie unijnym wyznacza dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/1132 z 14 czerwca 2017 r. w sprawie niektórych aspektów prawa spółek (dalej: dyrektywa 2017/1132)⁷², która skodyfikowała kilka poprzednio obowiązujących aktów prawnych, w tym dyrektywę Parlamentu Europejskiego oraz Rady 2012/17/UE z 13 czerwca 2012 r.⁷³ Celem tej ostatniej było zacieśnienie współpracy krajowych rejestrów handlowych i ustanowienie systemu integracji rejestrów przedsiębiorców (BRIS)⁷⁴, ⁷⁵. BRIS łączy krajowe rejestry przedsiębiorstw z „europejską Platformą Centralną” i zapewnia pojedynczy punkt dostępu za pośrednictwem europejskiego portalu e-Sprawiedliwość, na którym obywatele, przedsiębiorstwa i administracja publiczna mogą wyszukiwać informacje na temat spółek i oddziałów otwartych w innych państwach członkowskich⁷⁶. Ponadto dostęp do określonych elektronicznych kopii dokumentów rejestrowych powinien być możliwy na poziomie portalu e-Sprawiedliwość za pośrednictwem usługi wyszukiwania wykorzystującej system integracji rejestrów. Warto jednak podkreślić, że rzeczony portal nie stanowi formy scentralizowanego rejestru, a jedynie rodzaj interfejsu łączącego rejestry krajowe i usprawniającego pozyskanie danych w jednym miejscu online.

2. Treść danych ujawnianych w rejestrach handlowych

Obowiązujący obecnie art. 14 dyrektywy 2017/1132 wymaga, aby pewne informacje były ujawniane w rejestrze przedsiębiorstw każdego państwa członkowskiego (art. 16 dyrektywy 2017/1132), co ma umożliwić osobom trzecim ustalenie tych informacji o spółkach. Są to co najmniej następujące dokumenty i informacje:

- akt założycielski oraz statut, jeśli są one oddzielnymi aktami;
- zmiany dokumentów, o których mowa powyżej;

⁷² Dz.Urz. UE L 169 z 30.06.2017 r., s. 46.

⁷³ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/17/UE z 13 czerwca 2012 r. zmieniająca dyrektywę Rady 89/666/EWG i dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2005/56/WE i 2009/101/WE w zakresie integracji rejestrów centralnych, rejestrów handlowych i rejestrów spółek, Dz.Urz. UE L 156 z 16.06.2012 r., s. 1.

⁷⁴ Szczegóły techniczne współpracy zostały określone w Rozporządzeniu wykonawczym Komisji (UE) 2015/884 z 8 czerwca 2015 r. ustanawiającym specyfikacje techniczne i procedury niezbędne dla systemu integracji rejestrów ustanowionego dyrektywą 2009/101/WE Parlamentu Europejskiego i Rady, Dz.Urz. UE L 144 z 10.06.2015 r., s. 1.

⁷⁵ Pojęcie unijnego systemu rejestrów handlowych należy odróżnić od szerszego pojęcia europejskich systemów rejestrów handlowych, które obejmuje również prywatne inicjatywy połączenia i współpracy rejestrów, np. EBR lub BRIS. Por. jednak z wypowiedziami w doktrynie niemieckiej, w której używane jest określenie „europejski system” (*europäische System der Registervernetzung*), H. Oetker, *Kommentar zum Handelsgesetzbuch (HGB)*, München 2015, s. 157.

⁷⁶ Zob. A. Mucha, *Unijny System Rejestrów Handlowych i jego implementacja do prawa polskiego po uchwaleniu dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/17/UE z 13 czerwca 2012 r.*, „Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny” 2016, nr 2, s. 73 i n.

- skonsolidowany tekst zmienionego aktu założycielskiego lub statutu w jego aktualnym brzmieniu po każdej zmianie aktu założycielskiego lub statutu;
- powołanie, zakończenie sprawowania funkcji, jak też dane osób, które jako organ przewidziany w prawie albo członkowie takiego organu:
 - są upoważnione do reprezentowania spółki wobec osób trzecich oraz do reprezentowania jej w postępowaniu sądowym; z ujawnionych informacji musi wynikać, czy osoby upoważnione mogą reprezentować spółkę samodzielnie, czy są zobowiązane reprezentować ją łącznie;
 - uczestniczą w zarządzaniu, nadzorowaniu lub kontrolowaniu spółki;
- co najmniej raz w roku kwota objętego kapitału, jeśli akt założycielski lub statut wymieniają kapitał autoryzowany, chyba że podwyższenie objętego kapitału wymaga zmiany statutu;
- dokumenty księgowe za każdy rok obrotowy, które należy opublikować zgodnie z innymi przepisami;
- każda zmiana siedziby spółki;
- rozwiązanie spółki;
- stwierdzenie przez sąd nieważności umowy spółki;
- powołanie likwidatorów, informacje ich dotyczące oraz ich odpowiednie uprawnienia, chyba że uprawnienia te wynikają w sposób wyraźny i wyłączny z przepisów prawa lub statutu spółki;
- zakończenie postępowania likwidacyjnego i wykreślenie z rejestru w państwach członkowskich, w których powoduje to skutki prawne.

Państwa członkowskie prowadzą również elektroniczne rejestry handlowe i udostępniają stronom trzecim treść tych rejestrów online (art. 16 ust. 3 dyrektywy 2017/1132)⁷⁷. Kopię całości lub części każdego dokumentu lub każdej informacji udostępnia się na wniosek. Wnioski mogą być składane w rejestrze w formie papierowej lub elektronicznej zgodnie z wyborem wnioskodawcy (ust. 4). Opłata za uzyskanie kopii całości lub jakiegokolwiek części dokumentów lub informacji w formie papierowej lub elektronicznej nie może przekraczać kosztów administracyjnych. Ujawnienie dokumentów i informacji dokonuje się poprzez ogłoszenie ich treści w całości lub w części bądź w formie odniesienia do dokumentu, włączonego do dokumentacji lub wpisanego do rejestru, w biuletynie krajowym wskazanym do tego celu przez państwo członkowskie.

Zgodnie z art. 18 dyrektywy 2017/1132 elektroniczne kopie dokumentów i informacji, o których mowa w art. 14, są również publicznie udostępniane za pośrednictwem systemu integracji rejestrów.

⁷⁷ Dokumenty i informacje złożone w formie papierowej do 31 grudnia 2006 r. nie muszą być automatycznie przetworzone w rejestrze na formę elektroniczną; art. 16 ust. 3 dyrektywy 2017/1132.

Niezależnie od powyższych przepisów odnoszących się do funkcjonowania krajowych rejestrów i unijnego systemu integracji rejestrów, tytułem przykładu, w 2018 r. tzw. czwarta dyrektywa w sprawie przeciwdziałania praniu pieniędzy (UE) 2015/849⁷⁸ została zmieniona dyrektywą (UE) 2018/843⁷⁹. W rezultacie dostęp do danych o beneficjentach rzeczywistych spółek przechowywanych w specjalnym rejestrze został rozszerzony na wszystkich obywateli (art. 30 ust. 1 lit. c) dyrektywy 2015/849)⁸⁰. Wcześniej osoby prywatne miały prawo do kontroli jedynie wtedy, gdy mogły wykazać *uzasadnione interesy*. Państwa członkowskie mają obowiązek udostępnić *co najmniej* imię i nazwisko, miesiąc i rok urodzenia oraz państwo zamieszkania i obywatelstwo beneficjenta rzeczywistego, jak również informacje o posiadanej własności lub charakterze sprawowanej kontroli. Artykuł 30 ust. 9 dyrektywy (UE) 2015/849 dopuszcza wyjątki od ogólnego dostępu w celu ochrony beneficjentów rzeczywistych, jeżeli zaistnieją *nadzwyczajne okoliczności, sprecyzowane w prawie krajowym, które prowadzą do powstania ryzyka nadużycia finansowego, porwania, szantażu, przemocy lub zastraszania, bądź jeżeli beneficjent rzeczywisty jest osobą małoletnią lub z innych względów niezdolną do działania*.

3. Propozycja Komisji dotycząca zmian przepisów

Warto w tym miejscu również wspomnieć o wniosku Komisji w przedmiocie dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniającej dyrektywy 2009/102/WE⁸¹ i 2017/1132 w odniesieniu do szerszego wykorzystania i aktualizacji narzędzi i procesów cyfrowych w ramach prawa spółek⁸² (dalej: Projekt). Dokument ten przewiduje m.in. wprowadzenie obowiązku publikacji danych osobowych następujących kategorii osób fizycznych, zarówno w kontekście spółek jednoosobowych, jak i spółek z ograniczoną odpowiedzialnością, spółek osobowych (nowy załącznik IIA i IIB do dyrektywy 2017/1132) i grup kapitałowych (nowy art. 13a ust. 7 dyrektywy 2017/1132):

- w przypadku spółek jednoosobowych, w których wszystkie udziały posiada jedna osoba, art. 1 Projektu przewiduje, że fakt ten, wraz z tożsamością jedynego wspólnika, należy

⁷⁸ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2015/849 z 20 maja 2015 r. w sprawie zapobiegania wykorzystywaniu systemu finansowego do prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu, zmieniająca rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 648/2012 i uchylająca dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2005/60/WE oraz dyrektywę Komisji 2006/70/WE, Dz.Urz. UE L 141 z 5.06.2015 r., s. 73.

⁷⁹ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/843 z 30 maja 2018 r. zmieniająca dyrektywę (UE) 2015/849 w sprawie zapobiegania wykorzystywaniu systemu finansowego do prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu oraz zmieniająca dyrektywy 2009/138/WE i 2013/36/UE, Dz.Urz. UE L 156 z 19.06.2018 r., s. 43.

⁸⁰ Zob. jednak powyżej wyr. z 22.11.2022 r., WM, *Sovim SA v Luxembourg Business Registers*, C-37/20 i C-601/20, ECLI:EU:C:2022:912.

⁸¹ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/102/WE z 16 września 2009 r. w sprawie prawa spółek, dotycząca jednoosobowych spółek z ograniczoną odpowiedzialnością, Dz.Urz. UE L 258 z 1.10.2009 r., s. 20.

⁸² COM (2023) 177 final.

odnotować w aktach lub wpisać do rejestru przedsiębiorców i udostępnić publicznie za pośrednictwem BRIS. Z kolei art. 2 Projektu stanowi, że BRIS ma obowiązek udostępniać publicznie imię, nazwisko i datę urodzenia jedynego udziałowca spółki;

- w odniesieniu do spółek z ograniczoną odpowiedzialnością, spółek osobowych i grup spółek art. 2 Projektu zmienia art. 18 ust. 4 dyrektywy 2017/1132 w ten sposób, że w BRIS udostępnione zostanie imię, nazwisko i data urodzenia osób, o których mowa w art. 14 lit. d), art. 14a lit. j) i k), art. 19 ust. 2 lit. g), art. 19a ust. 2 lit. g), art. 30 ust. 1 lit. e) i art. 36 ust. 3 lit. f) dyrektywy 2017/1132⁸³.

Propozycja opiera się na zwiększeniu znaczenia BRIS poprzez zwiększenie zakresu udostępnianych publicznie danych na poziomie unijnym. Innymi słowy, jednym z celów wniosku jest zwiększenie ilości publicznie dostępnych danych spółek w rejestrach przedsiębiorstw poprzez system integracji rejestrów. W tym kontekście należy dodać, że w Propozycji nie określono w sposób wyczerpujący, jakie kategorie danych osobowych muszą być przetwarzane w rejestrach krajowych i w BRIS. Zgodnie z art. 2 wniosku państwa członkowskie muszą zapewnić obowiązkowe ujawnianie przez spółki *co najmniej* dokumentów i danych szczegółowych wymienionych w art. 14a i 14b dyrektywy 2017/1132.

⁸³ Dotyczy to przede wszystkim wszystkich wspólników lub członków organów, którzy są uprawnieni do reprezentowania spółki w kontaktach z osobami trzecimi i w postępowaniach sądowych.

V. Podobieństwa i różnice w rejestrach handlowych w państwach UE, w tym istota jawności (modele)

1. Przegląd rejestrów handlowych w państwach UE

Poniżej przedstawiony zostanie przegląd rejestrów handlowych funkcjonujących w państwach członkowskich UE. Szczególna uwaga została zwrócona na zakres informacji upublicznianych przez poszczególne rejestry. Analiza została oparta głównie o informacje zawarte na portalu e-Sprawiedliwość⁸⁴, które zostały zweryfikowane w oparciu o wyszukane regulacje prawa krajowego.

1.1. Austria

Do 1990 r. austriacki rejestr handlowy (*Handelsregister*) był prowadzony w formie papierowej. W 1991 r. został zastąpiony przez *Firmenbuch*, który ma postać elektronicznej bazy danych. Po zastąpieniu *Handelsregister* przez *Firmenbuch* w 1991 r. dane przechowywane w rejestrze głównym (*Hauptbuch*) przeniesiono do elektronicznej bazy danych. Od tego czasu wszystkie dane, zarówno aktualne, jak i historyczne (z okresu do 1991 r.) są dostępne w wersji elektronicznej. Od 2005 r. archiwum dokumentów (*Urkundensammlung*) rejestru handlowego jest również prowadzone w formie elektronicznej.

Najważniejsze przepisy dotyczące rejestru handlowego znajdują się w ustawie o rejestrze handlowym (*Firmenbuchgesetz*, FBG) oraz w kodeksie handlowym (*Unternehmensgesetzbuch*, UGB).

Informacje o wpisach w rejestrze handlowym zawarte w bazie danych rejestru są publicznie dostępne. Możliwy jest wgląd zarówno do rejestru głównego, jak i do archiwum dokumentów.

Rejestr główny⁸⁵ rejestru handlowego zawiera informacje dotyczące wszystkich wpisanych do niego austriackich podmiotów prowadzących działalność gospodarczą. Dokumenty, na podstawie których dokonuje się wpisów, są przechowywane w archiwum dokumentów.

⁸⁴ Zob. https://e-justice.europa.eu/106/EN/business_registers_in_eu_countries [dostęp: 30.10.2023].

⁸⁵ Zob. <https://www.justiz.gv.at/html/default/8ab4a8a422985de30122a9ofc2ca620b.de.html> [dostęp: 30.10.2023].

Rejestr handlowy służy do rejestrowania i ujawniania informacji podlegających wpisowi do rejestru zgodnie z przepisami prawa spółek. Należą do nich np. numer przedsiębiorstwa w rejestrze handlowym, jego firma, forma prawna, siedziba i miejsce prowadzenia działalności, jak również osoby uprawnione do jego reprezentacji.

Oprócz wpisów w rejestrze głównym rejestru handlowego liczne dokumenty są przechowywane w archiwum dokumentów. Należą do nich w szczególności umowy/statuty spółek kapitałowych, sprawozdania finansowe spółek objętych wymogiem sporządzania sprawozdań oraz wzory podpisów osób uprawnionych do reprezentacji.

1.2. Belgia

Belgijski rejestr działalności gospodarczej – baza danych przedsiębiorstw (*Banque-Carrefour des Entreprises*, BCE) – jest prowadzony przez federalną służbę publiczną ds. gospodarki (*Service Public Fédéral Économie*). W bazie danych przedsiębiorstw przechowywane są dane wszystkich przedsiębiorstw, które są zobowiązane do dokonania wpisu w rejestrze na podstawie przepisów prawnych. Do rejestru wpisuje się również oddziały przedsiębiorstw.

Podstawą prawną funkcjonowania rejestru są głównie przepisy tytułu II *Code de droit économique et arrêté royal* z 26 czerwca 2003⁸⁶.

Dane ujawniane przez rejestr belgijski obejmują (art. III.18 *Code de droit économique*):

- imię, nazwisko lub nazwę firmy;
- dokładne oznaczenie różnych adresów, w stosownych przypadkach, siedziby głównej oraz różnych jednostek organizacyjnych w Belgii;
- formę prawną;
- datę utworzenia i datę ustania podmiotu rejestrowego lub jednostki zakładowej;
- dane identyfikacyjne założycieli, agentów i upoważnionych przedstawicieli;
- działalność gospodarczą prowadzoną przez podmiot rejestrowy;
- nazwisko i imię założycieli oraz osób pełniących w podmiocie zarejestrowanym funkcję podlegającą publikacji;
- wzmiankę o zezwoleniach, licencjach i zatwierdzeniach, którymi dysponuje zarejestrowany podmiot;
- w stosownych przypadkach, wskazanie strony internetowej zarejestrowanego podmiotu, jego numerów telefonu i faksu oraz adresu poczty elektronicznej;
- dane dotyczące rachunku(-ów) bankowego(-ych) zarejestrowanego podmiotu.

Każdy może uzyskać wgląd do informacji publicznych dotyczących przedsiębiorstw na stronie internetowej rejestru (art. III.31. *Code de droit économique*). Wyszukiwarka pozwala

⁸⁶ Treść przepisów kodeksu można odnaleźć na stronie internetowej: https://www.ejustice.just.fgov.be/cgi_loi/change_lg.pl?language=fr&la=F&cn=2013022819&table_name=loi [dostęp: 30.10.2023].

na wyszukanie przedsiębiorstw bądź oddziałów przedsiębiorstw według różnych kryteriów. Funkcjonalność strony internetowej rejestru pozwala na wyszukiwanie danych dotyczących wszystkich przedsiębiorstw prowadzących działalność gospodarczą i tych, które zakończyły jej prowadzenie (osób prawnych bądź fizycznych) oraz oddziałów przedsiębiorstw⁸⁷. Dane dotyczące przedsiębiorstwa obejmują:

- numer przedsiębiorstwa;
- akt założycielski;
- status prawny podmiotu;
- datę rozpoczęcia działalności;
- nazwę podmiotu (firmy);
- adres siedziby;
- numer telefonu, faks;
- adres e-mail;
- adres strony internetowej;
- formę prawną podmiotu;
- liczbę oddziałów;
- pełnomocnictwa;
- działalność przedsiębiorstwa (w kontekście podatków (VAT) i kontaktów z zakładem ubezpieczeń społecznych (*Office national de sécurité sociale*));
- dane finansowe;
- powiązania z innymi przedsiębiorstwami.

1.3. Chorwacja

Rejestr sądowy (*sudski registar*) to zbiór danych, który zawiera informacje i dokumenty dotyczące podmiotów podlegających wpisowi do rejestru na podstawie przepisów prawa. Wpisowi do rejestru podlegają m.in. spółki handlowe (*javna trgovačka društva*), spółki komandytowe (*komanditna društva*), zgrupowanie interesów gospodarczych (*gospodarska interesna udruženja*), spółki akcyjne (*dionička društva*), spółki z ograniczoną odpowiedzialnością (*društva s ograničenom odgovornošću*), spółki europejskie (SEs), uproszczone spółki z ograniczoną odpowiedzialnością (*jednostavna društva s ograničenom odgovornošću* (j.d.o.o.)).

Podstawowymi aktami prawnymi regulującymi tworzenie podmiotów podlegających wpisowi i dokonywanie tych wpisów są: ustawa o rejestrze sądowym (*Zakon o sudskom registru*), ustawa o spółkach handlowych (*Zakon o trgovačkim društvima*) i okólnik dotyczący zasad dokonywania wpisu w rejestrze sądowym (*Pravilnik o načinu upisa u sudski registar*).

⁸⁷ Zob. <https://kbopub.economie.fgov.be/kbopub/zoeknummerform.html?lang=fr> [dostęp: 30.10.2023]. Strona internetowa jest dostępna w czterech językach: niemieckim, angielskim, francuskim i niderlandzkim.

Wgląd do rejestru ogólnego, dokumentów, na których podstawie dokonano wpisu, innych dokumentów i informacji przechowywanych w zbiorze akt (z wyjątkiem dokumentów, które na podstawie przepisów prawa nie należą do sfery publicznej) jest nieograniczony. Każdy może złożyć wniosek o wydanie wyciągu, poświadczonego odpisu lub transkrypcji dokumentów i danych przechowywanych w zbiorze dokumentów.

Wśród dokumentów składanych do rejestru jest chociażby uchwała o powołaniu członków zarządu, która zawiera informacje o ich imieniu, nazwisku, miejscu zamieszkania, numerze personalnym (odpowiednik PESEL)⁸⁸.

Do danych dotyczących podmiotów wpisanych do rejestru można uzyskać bezpłatny wgląd na stronie internetowej rejestru sądowego⁸⁹.

1.4. Cypr

Rejestr spółek prowadzi Departament Rejestru Spółek i Syndyków. Funkcjonowanie rejestru jest w pierwszej kolejności unormowane w ramach art. 363 i n. cypryjskiego kodeksu spółek⁹⁰. Obowiązki w zakresie przekazywania określonych dokumentów do rejestru handlowego zostały zawarte w poszczególnych przepisach kodeksu, np. art. 14 – obowiązek przekazania umowy spółki do rejestru lub rejestru członków zarządu zawierającego informacje o imieniu, nazwisku oraz miejscu zamieszkania (art. 192(3) cypryjskiego kodeksu spółek). Informacje o złożonych dokumentach są ogłaszane przez rejestr w oficjalnym biuletynie (art. 365A cypryjskiego kodeksu spółek).

Dostęp do rejestru jest jawny i powszechny (art. 365(1) cypryjskiego kodeksu spółek). Uzyskanie kopii dokumentów gromadzonych w rejestrze jest odpłatne.

1.5. Czechy

Ogólne przepisy dotyczące rejestru publicznego zostały określone w art. 120 ustawy nr 89/2012, czyli w kodeksie cywilnym. Przepisy szczegółowe dotyczące rejestru publicznego prowadzonego przez sądy zostały określone w ustawie nr 304/2013⁹¹ dotyczącej rejestru osób prawnych i fizycznych. Częścią rejestru publicznego jest rejestr dokumentów, w którym

⁸⁸ I. Einwalter, G. Grancaric, *Kroatien*, [w:] *Handbuch des internationalen GmbH-Rechts*, red. R. Süß, T. Wachter, Bonn 2022, s. 1195.

⁸⁹ Zob. <https://sudreg.pravosudje.hr/registar/f?p=150:1> [dostęp: 30.10.2023].

⁹⁰ Zob. [http://www.olc.gov.cy/olc/olc.nsf/6BCABD5B106FBC2EC225890F002A529E/\\$file/companies%20law.pdf](http://www.olc.gov.cy/olc/olc.nsf/6BCABD5B106FBC2EC225890F002A529E/$file/companies%20law.pdf) [dostęp: 30.10.2023].

⁹¹ *Zákon č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob a o evidenci svěřenských fondů*. Nieoficjalne tłumaczenie na język angielski można odnaleźć na stronie internetowej: http://obcanskyzakonik.justice.cz/images/pdf/Act_on_Public_Registers1.pdf [dostęp: 30.10.2023].

przechowuje się dokumenty statutowe, np. umowy spółki, statuty, sprawozdania finansowe i inne podobne dokumenty.

Rejestr publiczny prowadzą sądy rejestrowe. Rejestrem publicznym zarządza Ministerstwo Sprawiedliwości.

Informacje wpisywane do rejestru publicznego zostały określone w ustawie nr 304/2013 dotyczącej rejestru osób prawnych i fizycznych. Podstawowymi informacjami są co do zasady: firma (nazwa handlowa) spółki, siedziba, rodzaj działalności, forma prawna, numer identyfikacyjny, a także imię i nazwisko oraz adres zamieszkania – lub firma i adres siedziby – upoważnionego przedstawiciela (prokurenta) spółki.

Rejestr publiczny prowadzi się elektronicznie. Jest on dostępny dla ogółu społeczeństwa bezpłatnie⁹². Dostęp do rejestru jest nieograniczony; skorzystać z niego i uzyskać odpisy lub wyciągi z rejestru może każdy.

Dane wpisane do rejestru publicznego i dokumenty złożone w rejestrze dokumentów są publikowane w sposób umożliwiający do nich zdalny dostęp. Sądy rejestrowe publikują określone dane i umożliwiają uzyskanie urzędowo poświadczonego odpisu w formie elektronicznej. Dokument jest podpisywany elektronicznie przy użyciu certyfikatu wydanego w ramach systemu kwalifikowanych podpisów elektronicznych przez właściwy sąd rejestrowy i jest dostępny bezpłatnie. W przypadku danych wpisanych do rejestru publicznego i dokumentów w nim złożonych przed 1 stycznia 1997 r. sąd rejestrowy wydaje jedynie papierowe odpisy, chyba że wpisy dotyczące tych okoliczności lub dokumenty są już przechowywane w formie elektronicznej.

1.6. Dania

Duński Urząd ds. Działalności Gospodarczej (*Erhvervsstyrelsen*) został utworzony 1 stycznia 2012 r. Odpowiada za centralny rejestr działalności gospodarczej (CVR) – główny krajowy rejestr zawierający informacje o wszystkich duńskich przedsiębiorstwach. Urząd ds. Działalności Gospodarczej jest jednostką organizacyjną Ministerstwa Przedsiębiorczości (*Erhvervsministeriet*).

Na stronie erhvervsstyrelsen.dk można znaleźć informacje na temat wszystkich przedsiębiorstw w Danii. Niezależnie od rodzaju przedsiębiorstwa można w nim znaleźć informacje zarówno na temat samej osoby prawnej, jak i jej jednostek organizacyjnych. Rejestr zawiera również informacje o założycielach, właścicielach i osobach zarządzających przedsiębiorstwem. W przypadku niektórych rodzajów podmiotów gospodarczych – w szczególności

⁹² Zob. <https://or.justice.cz/ias/ui/rejstrik> [dostęp: 30.10.2023].

spółek akcyjnych i spółek z ograniczoną odpowiedzialnością – można uzyskać więcej informacji. Dotyczy to głównie danych objętych sprawozdaniami finansowymi.

Informacje zawarte w rejestrze działalności gospodarczej obejmują informacje takie jak:

- numer rejestracyjny przedsiębiorstwa (CVR);
- nazwę i adres;
- datę założenia i – w stosownych przypadkach – likwidacji;
- rodzaj działalności;
- informacje dotyczące kredytów;
- w stosownych przypadkach – dane kontaktowe;
- w stosownych przypadkach – liczbę pracowników;
- dane o w pełni odpowiedzialnych wspólnikach, założycielach, właścicielach i osobach zarządzających przedsiębiorstwem;
- informacje o powiązanych jednostkach organizacyjnych.

Dokumenty i usługi centralnego rejestru działalności gospodarczej, które nie wymagają przetwarzania, są nieodpłatne. Szereg dokumentów wymaga uiszczenia opłaty, które tytułem przykładu wynoszą:

- akt rejestracji: 300 DKK;
- zaświadczenie o zmianie nazwy: 500 DKK;
- plan połączenia: 150 DKK;
- protokół corocznego walnego zgromadzenia: 150 DKK;
- dokumentacja dotycząca kapitału: 150 DKK;
- odpis formularza rejestracji: 150 DKK;
- sprawozdanie zarządu: 150 DKK;
- plan podziału: 150 DKK;
- umowa/statut spółki: 150 DKK.

Chociaż regułą jest podawanie adresu członków organów reprezentujących spółkę w CVR, możliwe na gruncie prawa duńskiego jest zażądanie nieujawniania tej informacji. Odbywa się to przez zawnioskowanie o ograniczenie udostępniania adresu w rejestrze ewidencji ludności CPR (Centralnej Ewidencji Osobowej)⁹³, co powoduje automatycznie usunięcie tej informacji z CVR. Aby uzyskać adres chroniony w CPR, należy wystąpić o niego do gminy miejsca swojego zamieszkania za pośrednictwem strony borger.dk. Organy publiczne i osoby prywatne, które mogą udokumentować, że mają w tym interes prawny, nadal mają jednak możliwość uzyskania adresu.

⁹³ Zob. <https://international.kk.dk/live/housing/moving-to-a-new-place/non-disclosure-of-name-and-address> [dostęp: 30.10.2023].

1.7. Estonia

Estoński rejestr działalności gospodarczej zawiera dane od 1 września 1995 r. Rejestr działalności gospodarczej prowadzi wydział rejestrowy Sądu Rejonowego w Tartu. Rejestry prowadzi się w formie elektronicznej. Do rejestru prowadzonego przez wydział rejestrowy Sądu Rejonowego w Tartu wpisuje się osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na własny rachunek, spółki (spółki akcyjne, spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, spółki jawne, spółki komandytowe), stowarzyszenia handlowe, spółki europejskie (*Societas Europaea*), spółdzielnie europejskie (*Societas Cooperativa Europaea*) oraz europejskie ugrupowania współpracy terytorialnej, a także oddziały zagranicznych spółek znajdujące się w Estonii.

Dla każdej osoby fizycznej prowadzącej działalność gospodarczą na własny rachunek, osoby prawnej lub oddziału zagranicznej spółki w rejestrze działalności gospodarczej lub w rejestrze stowarzyszeń nienastawionych na zysk i fundacji tworzy się:

- kartę rejestracyjną;
- akta działalności gospodarczej (w rejestrze działalności gospodarczej) lub akta działalności publicznej (w przypadku stowarzyszeń nienastawionych na zysk, fundacji i stowarzyszeń mieszkaniowych);
- akta rejestrowe.

Akta działalności gospodarczej i akta działalności publicznej zawierają dokumenty, które dana osoba prawna, osoba fizyczna prowadząca działalność gospodarczą na własny rachunek lub oddział spółki zagranicznej złożyły w rejestrze zgodnie z przepisami prawa, np. umowę spółki lub stowarzyszenia oraz inne dokumenty podlegające wpisowi do rejestru publicznego. Wyroki sądu, apelacje od wyroków, korespondencja i inne dokumenty, które nie są przechowywane w aktach działalności gospodarczej lub aktach działalności publicznej, przechowuje się w aktach rejestrowych.

Karta rejestracyjna osoby prawnej zawiera następujące informacje (§ 12 ustawy o rejestrze handlowym z 13 kwietnia 2022 r.⁹⁴):

- nazwę (firmę przedsiębiorcy);
- kod rejestracyjny;
- formę prawną, a w stosownych przypadkach jej podtyp;
- datę wejścia w życie statutu;
- siedzibę, adres i adres poczty elektronicznej;
- dane osoby kontaktowej;
- imiona i nazwiska oraz kody identyfikacyjne członków zarządu⁹⁵ oraz dopuszczalne przepisami prawa warunki ich prawa do reprezentacji;

⁹⁴ *Äriregistri seadus*, który wszedł w życie 1.02.2023 r.

⁹⁵ Zob. § 10: Dane osobowe ujawnione w rejestrze handlowym i zawarte w dokumentach (1) Jeżeli prawo wymaga wskazania osobistego kodu identyfikacyjnego w danych ujawnionych w rejestrze handlowym oraz w dokumencie

- nazwę i kod identyfikacyjny likwidatora oraz tryb jego prawa do reprezentacji, jeżeli różni się on od przewidzianego w ustawie;
- dane o połączeniu, podziale i przekształceniu, rozwiązaniu, kontynuacji działalności, wykreśleniu z rejestru i ponownym wpisaniu do rejestru;
- czas trwania działalności, w której przypadku osoba prawna została utworzona na czas oznaczony;
- początek i koniec roku obrotowego;
- dane depozytariusza dokumentów likwidowanej osoby prawnej;
- dane dotyczące postępowania upadłościowego;
- dane dotyczące wpisów, w tym kolejny numer, rodzaj wpisu, datę wpisu, a w przypadku wpisu bez wniosku o wpis wskazanie podstawy prawnej dokonania wpisu;
- odniesienia do późniejszych wpisów i innych zapisów;
- inne dane przewidziane przepisami prawa.

Wpisy do rejestru działalności gospodarczej oraz rejestru stowarzyszeń nienastawionych na zysk i fundacji są jawne. Każdy ma prawo zapoznać się z informacjami znajdującymi się w kartotekach rejestrów oraz dokumentami znajdującymi się w aktach działalności gospodarczej lub aktach działalności publicznej, a także sporządzać ich kopie. Z aktami rejestrowymi mogą zapoznawać się właściwe organy administracji rządowej, sądy prowadzące postępowania oraz inne osoby lub podmioty mające w tym uzasadniony interes prawny.

Centralną bazę danych rejestru działalności gospodarczej oraz rejestru stowarzyszeń nienastawionych na zysk i fundacji prowadzi Centrum Rejestrów oraz Systemów Informacyjnych. Centrum to oferuje usługę Elektronicznego rejestru przedsiębiorców (*E-äriregister*). Elektroniczny rejestr przedsiębiorców to usługa oferowana w oparciu o bazę danych prowadzoną przez wydział rejestrowy Sądu Rejonowego w Tartu pozwalająca na uzyskanie w czasie rzeczywistym danych dotyczących wszystkich osób prawnych, osób fizycznych

przedłożonym rejestratorowi, estoński osobisty kod identyfikacyjny lub, w przypadku jego braku, zagraniczny kod identyfikacyjny oraz datę, miesiąc i rok urodzenia należy przesłać do rejestratora. W przypadku braku zagranicznego osobistego kodu identyfikacyjnego rejestratorowi należy przedstawić inny identyfikator zastępujący osobisty kod identyfikacyjny, jeśli jest dostępny, oraz datę, miesiąc i rok urodzenia. (2) W przypadku braku estońskiego osobistego kodu identyfikacyjnego do rejestru wpisuje się zagraniczny kod identyfikacyjny oraz datę, miesiąc i rok urodzenia danej osoby. W przypadku braku zagranicznego kodu identyfikacyjnego do rejestru wpisuje się inny identyfikator zastępujący osobisty kod identyfikacyjny, o ile jest dostępny, oraz datę, miesiąc i rok urodzenia. Aby wprowadzić do rejestru zagraniczny kod identyfikacyjny lub identyfikator zastępujący osobisty kod identyfikacyjny, we wniosku wnioskodawcy należy wskazać kraj przyznający kod identyfikacyjny lub identyfikator go zastępujący. (5) Osoba prowadząca jednoosobową działalność gospodarczą, członek zarządu i przewodniczący rady nadzorczej spółki, wspólnik spółki jawnej i spółki komandytowej oraz akcjonariusz spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, kierownik oddziału zagranicznej spółki oraz likwidator spółki niebędącej podmiotem danych w estońskim rejestrze ludności muszą podać rejestratorowi swój adres kontaktowy i adres e-mail oraz niezwłocznie powiadomić rejestratora o wszelkich zmianach w tym zakresie. To samo dotyczy także wspólników spółki jawnej lub komandytowej oraz akcjonariuszy spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, którzy nie są wpisani do estońskiego rejestru handlowego. Członek rady nadzorczej spółki, która nie jest podmiotem danych w estońskim rejestrze ludności, musi przekazać rejestratorowi swój adres kontaktowy lub adres e-mail.

prowadzących działalność gospodarczą na własny rachunek oraz oddziałów spółek zagranicznych zarejestrowanych w Estonii. Umożliwia on:

- bezpłatne zapoznanie się z danymi zawartymi w kartach rejestracyjnych, informacjami o charakterze ogólnym oraz danymi dotyczącymi zaległości podatkowych;
- wyszukiwanie według nazwy / imienia i nazwiska, numeru w rejestrze, adresu zamieszkania / siedziby, zakresu prowadzonej działalności itp.;
- przeglądanie (za opłatą) sprawozdań rocznych, umów spółek oraz innych dokumentów w formie elektronicznej, danych osobowych oraz danych dotyczących zastawów handlowych;
- śledzenie w czasie rzeczywistym informacji odnoszących się do postępowań dotyczących spółek oraz wprowadzanych modyfikacji dotyczących tych wpisów;
- bezpłatne sprawdzenie, czy w odniesieniu do określonej estońskiej osoby fizycznej lub prawnej nie wydano zakazu handlu;
- bezpłatne przeglądanie wykazu członków partii politycznych;
- śledzenie powiązań pomiędzy poszczególnymi spółkami i osobami.

Z danymi zgromadzonymi w rejestrze można się zapoznać online⁹⁶. Nie pobiera się opłaty za wyszukiwanie informacji o osobach prawnych, osobach fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na własny rachunek i oddziałach spółek zagranicznych, jak również za informacje o postępowaniach sądowych oraz udzielenie dostępu do informacji znajdujących się w kartach rejestracyjnych. Za wszelkie pozostałe wyszukiwania pobierana jest opłata. Dotyczy to m. in. danych historycznych zawartych w kartach rejestracyjnych oraz dostępu do sprawozdań rocznych, umów spółki oraz innych dokumentów. Stawki opłat za korzystanie z danych elektronicznych zawartych w rejestrze działalności gospodarczej określa rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości⁹⁷.

1.8. Finlandia

Krajowa rada ds. patentów i rejestracji (KRPR) prowadzi fiński rejestr działalności gospodarczej (handlowej). Fiński rejestr działalności gospodarczej (*Suomen kaupparekisteristä*) jest rejestrem publicznym, który zawiera informacje o przedsiębiorcach (podmiotach gospodarczych).

Serwis Informacji Gospodarczych (*Yritys- ja yhteisötietojärjestelmä*, YTJ) bezpłatnie udostępnia dane, a prowadzą go wspólnie Krajowa Rada ds. Patentów i Rejestracji oraz organ administracji podatkowej. YTJ zawiera informacje kontaktowe oraz identyfikacyjne dotyczące podmiotów gospodarczych, np.

⁹⁶ Zob. <https://www.rik.ee/et/e-ariregister/paringud> [dostęp: 30.10.2023].

⁹⁷ Zob. <https://www.riigiteataja.ee/akt/131122010069?leiaKehtiv> [dostęp: 30.10.2023].

- nazwę przedsiębiorstwa (firmę) oraz wszelkie nazwy równorzędne lub pomocnicze;
- numer identyfikacji gospodarczej, formę przedsiębiorstwa i jego siedzibę;
- adres i inne dane kontaktowe;
- główny przedmiot działalności;
- rejestry administracji podatkowej i KRPR, do których podmiot został wpisany;
- informacje o zakończeniu działalności, jej przerwaniu, postępowaniu upadłościowym, likwidacyjnym lub naprawczym.

Dostęp do podstawowych danych jest nieodpłatny, natomiast za dostęp do pozostałych danych, np. danych osób odpowiedzialnych w spółce, informacji o przedmiocie działalności zgłoszonym do rejestru przedsiębiorców oraz informacji o kapitale spółki, pobierane są opłaty. Dane podstawowe to:

- nazwa przedsiębiorstwa;
- numer identyfikacji gospodarczej;
- siedziba;
- forma przedsiębiorstwa;
- język przedsiębiorstwa (fiński lub szwedzki);
- data zarejestrowania;
- ostatnia data zarejestrowania;
- status przedsiębiorstwa;
- informacje o ewentualnych kredytach hipotecznych;
- dane kontaktowe.

Zgodnie z § 21a ustawy o rejestrze działalności gospodarczej (129/1979) Krajowa Rada ds. Patentów i Rejestracji może aktualizować swoje wpisy oraz, korzystając z fińskiego systemu ewidencji ludności, sprawdzać dane osobowe, które podano w zgłoszeniach i załącznikach do nich. Fińskie przepisy prawa regulujące funkcjonowanie rejestru działalności gospodarczej, określające rodzaje spółek i ogólnie działalność gospodarczą, przewidują, jakie dane wpisuje się w odniesieniu do poszczególnych rodzajów spółek (zob. np. ustawa o rejestrze działalności gospodarczej, ustawa o spółkach z ograniczoną odpowiedzialnością i ustawa o spółkach cywilnych).

Zwykle w odniesieniu do każdego rodzaju przedsiębiorstwa wpisuje się co najmniej następujące informacje:

- nazwę przedsiębiorstwa;
- siedzibę lub gminę, w której przedsiębiorstwo prowadzi działalność;
- przedmiot działalności;
- osobę reprezentującą przedsiębiorstwo;
- adres przedsiębiorstwa.

Z chwilą dokonania wpisu do rejestru działalności gospodarczej zostaje on jednocześnie opublikowany za pośrednictwem elektronicznego serwisu informacyjnego.

Na podstawie § 1a ustawy o rejestrze działalności gospodarczej wszystkie dane wpisane do rejestru są publiczne; każda osoba jest uprawniona do dostępu do danych, wypisów i zaświadczeń z rejestru działalności gospodarczej. Dane mogą zostać ujawnione w formie elektronicznej. Jedynym wyjątkiem są numery identyfikacyjne osób fizycznych i adresy prywatne osób mieszkających za granicą – dane te nie są publikowane. Dane umożliwiające identyfikację ostatnich cyfr osobistego numeru identyfikacyjnego, jak również adresu prywatnego osób fizycznych mieszkających za granicą, są ujawniane jedynie w sytuacji, gdy ujawnienie spełnia warunki określone w § 16 ust. 3 ustawy o publicznym charakterze aktów organów publicznych. W przeciwnym razie ujawnia się państwo pobytu zamiast adresu prywatnego⁹⁸.

1.9. Francja

Lokalne rejestry działalności gospodarczej i spółek (*registres du commerce et des sociétés*, RCS) prowadzą sekretariaty sądów gospodarczych (*tribunaux de commerce*) Francji. Na poziomie krajowym rejestr działalności gospodarczej i spółek (*registre national du commerce et des sociétés*, RNCS) jest prowadzony przez Krajowy Instytut Własności Przemysłowej (*Institut National de la Propriété Industrielle*, INPI). W rejestrze tym gromadzone są w sposób scentralizowany wszelkie informacje i dokumenty zweryfikowane i zatwierdzone przez urzędników sądowych i wpisane do rejestrów działalności gospodarczej i spółek prowadzonych przez sekretariaty poszczególnych sądów.

Serwis internetowy *Infogreffe*⁹⁹ jest platformą służącą rozpowszechnianiu zbioru rejestrów działalności gospodarczej i spółek. Strona ta jest dostępna w języku francuskim i angielskim. BODACC¹⁰⁰ (biuletyn informacyjny) zapewnia podanie do wiadomości publicznej faktów zarejestrowanych w RCS, od utworzenia do wykreślenia przedsiębiorstwa. Serwis *Infogreffe* umożliwia nieodpłatny dostęp do niektórych informacji dotyczących przedsiębiorstw wpisanych do rejestru. Od 1 lipca 2015 r. BODACC jest publikowany wyłącznie elektronicznie. Zawartość witryny internetowej (ogłoszeń BODACC) stała się bezpłatna w lipcu 2011 r. Wyciąg z rejestru (Kbis) oraz z aktów zawartych w rejestrze podlega opłacie stałej.

Zakres informacji gromadzonych na temat osób wchodzących w skład spółek określa art. R123–54 *Code de commerce*¹⁰¹, zgodnie z którym informacje zbierane na ich temat obejmują imię i nazwisko (pseudonim), datę i miejsce urodzenia, adres zamieszkania oraz

⁹⁸ J. Faber, *Finnland*, [w:] *Handbuch des internationalen GmbH-Rechts*, red. R. Süß, T. Wachter, Bonn 2022, s. 929.

⁹⁹ Zob. <https://www.infogreffe.fr/> [dostęp: 30.10.2023].

¹⁰⁰ Zob. <https://www.bodacc.fr/pages/home/> [dostęp: 30.10.2023].

¹⁰¹ Zob. https://www.legifrance.gouv.fr/codes/texte_lc/LEGITEXT000005634379/2023-09-22/ [dostęp: 30.10.2023].

obywatelstwo. Przy czym w samym biuletynie informacyjnym – BODACC – wskazywane jest tylko imię i nazwisko (art. R123–157 *Code de commerce*).

1.10. Grecja

Ogólny rejestr handlowy (*Geniko Emporiko Mitroo*, G.E.MI.) ustanowiono na mocy ustawy nr 3419/2005, a uruchomiono go 4 kwietnia 2011 r. Ustawę nr 3419/2005 następnie uchylono i zastąpiono ją nową ustawą nr 4919/2022¹⁰². Rejestr ten został ustanowiony jako cyfrowy rejestr elektroniczny, w którym przechowuje się wszystkie dokumenty oraz dane przekazywane przez przedsiębiorstwa w formie cyfrowej.

Funkcjonowanie rejestru regulują przepisy ustawy nr 4919/2022, która składa się z dwóch części: część A (art. 1–14) zawiera przepisy dotyczące zakładania wszystkich form prawnych przedsiębiorstw w Grecji, a część B (art. 15–59) – przepisy dotyczące dokumentów i danych przekazywanych przez podmioty wszystkich form prawnych i ich oddziały w UE i w państwach trzecich oraz kwestii związanych z dostępem do dokumentów i danych, ich wydawaniem oraz odpowiednimi karami itp.

W rejestrze znajdują się wszystkie dokumenty i dane związane z prowadzeniem działalności gospodarczej publikowane przez spółki kapitałowe i osobowe, ich oddziały w państwach UE oraz w państwach trzecich. Strona internetowa ogólnego rejestru handlowego pełni funkcję *biuletynu krajowego do celów ujawniania informacji handlowych* w rozumieniu dyrektywy (UE) 2017/1132.

Stronę internetową rejestru można przeszukiwać pod kątem informacji ujawnianych na temat m.in. następujących rodzajów przedsiębiorstw:

- spółki akcyjne (*anonymes etaireies*, A.E.) zgodnie z ustawą nr 4548/2018 (grecki dziennik urzędowy, seria I, nr 104);
- spółki z ograniczoną odpowiedzialnością (*etaireies periorismenis eflhynis*, EPE) zgodnie z ustawą nr 3190/1955 (grecki dziennik urzędowy, seria I, nr 91);
- prywatne spółki kapitałowe (*idiotikes kefalaouchikes etaireies*, IKE) zgodnie z ustawą nr 4072/2012 (grecki dziennik urzędowy, seria I, nr 86);
- spółki jawne (*omorrythmes etaireies*) lub komandytowe (*eterrorythmes etaireies*) (zwykle lub akcyjne) zgodnie z ustawą nr 4072/2012;
- spółki europejskie, o których mowa w rozporządzeniu Rady (WE) nr 2157/2001 (Dz. Urz. EU L 294 z 10.11.2001 r., s.1) i które mają siedzibę główną w Grecji;

¹⁰² Zob. <https://www.businessportal.gr/backOffice/backOfficeFiles/2022-04-21-115740so2218fo74dd98ef8bc23788fcfdb4d6.pdf> [dostęp: 30.10.2023].

- oddziały lub jednostki organizacyjne spółek zagranicznych z siedzibą w państwie członkowskim UE, które w Grecji prowadzą działalność w formie spółek akcyjnych, spółek z ograniczoną odpowiedzialnością oraz spółek komandytowo-akcyjnych.

Dokumenty i dane, które spółka lub oddział przekazują przy zakładaniu spółki, rejestracji oddziału lub w ramach obowiązków informacyjnych, przechowuje się w rejestrze w formacie umożliwiającym przeszukiwanie i nadającym się do odczytu maszynowego lub jako dane ustrukturyzowane.

Każda zainteresowana strona może uzyskać, wyłącznie w formie elektronicznej, świadectwa, odpisy lub wyciągi z dokumentów i danych znajdujących się we wpisach dotyczących podmiotów podlegających rejestracji, składając wniosek – wyłącznie w formie elektronicznej – do właściwego wydziału rejestru zgodnie z art. 11 ustawy nr 2690/1999 (grecki dziennik urzędowy, seria I, nr 45). Wspomniane wyżej świadectwa, odpisy lub wyciągi wydaje się wyłącznie w formie elektronicznej. Podobnie każda zainteresowana strona może zwrócić się o wydanie odpisów, wyciągów lub świadectw dotyczących dokumentów i danych przechowywanych w rejestrze, które nie są publikowane na stronie internetowej rejestru. Rejestr nie ma obowiązku wydawania odpisów dokumentów i danych zawartych we wpisach dotyczących podmiotów, na których spoczywa obowiązek rejestracji, jeżeli takie dokumenty i dane przekazano w formie papierowej przed 31 grudnia 2006 r.

Publikowane dokumenty i dane, które można ujawnić każdej zainteresowanej osobie trzeciej, obejmują co najmniej w odniesieniu do spółek, o których mowa w art. 16 ust. 1 lit. a)–c), e)–g) oraz i)–k) ustawy nr 4919/2022, z siedzibą w Grecji, następujące dokumenty i dane:

- akt założycielski, statut oraz, w stosownych przypadkach, decyzję kierownictwa o zatwierdzeniu;
- zmiany w statucie oraz jego pełny tekst skonsolidowany;
- informacje o powołaniu i zakończeniu kadencji oraz szczegółowe informacje określone w art. 33 ust. 2 ustawy nr 4919/2022 na temat osób¹⁰³, które – występując jako organ ustanowiony na mocy prawa albo jako członkowie takiego organu:
 - są uprawnione do reprezentowania spółki w kontaktach z osobami trzecimi. Jeżeli takie uprawnienie przyznano więcej niż jednej osobie, w stosownym wpisie w rejestrze należy określić, czy osoby te mogą podejmować czynności samodzielnie, czy też muszą to robić wspólnie;
 - są uprawnione do reprezentowania spółki przed sądem;
 - są uprawnione do brania udziału w procesie zarządzania spółką i sprawowania nad nią nadzoru lub kontroli;
- dokumenty księgowe za każdy rok obrotowy;

¹⁰³ Są to: imię i nazwisko, imię i nazwisko rodziców, numer dowodu osobistego lub paszportu, miejsce i data urodzenia, obywatelstwo, adres zamieszkania i A.F.M. (NIP).

- informacje o powołanych likwidatorach oraz ich dane zgodnie z art. 33 ust. 2 i 3 ustawy nr 4919/2022.

Do rejestru przekazuje się następujące dokumenty (art. 33 ust. 1 lit. j) ustawy nr 4919/2022):

- sprawozdanie finansowe w europejskim jednolitym formacie elektronicznym;
- protokoły walnych zgromadzeń lub zgromadzeń wspólników lub jedyne go wspólnika w formacie pdf;
- posiedzenia rady dyrektorów, dyrektorów zarządzających lub dyrektorów w formacie pdf;
- krajowe lub transgraniczne plany przekształcenia spółek (połączenia, podziały i przekształcenia);
- sprawozdania ekspertów (biegłych rewidentów) do wszystkich celów prawnych.

Następujące informacje dotyczące spółki są dostępne nieodpłatnie na stronie internetowej rejestru i za pośrednictwem systemu integracji rejestrów działalności gospodarczej (BRIS):

- nazwa, nazwa skrócona / nazwy skrócone oraz forma prawna spółki;
- adres siedziby statutowej i państwo członkowskie, w którym spółka jest zarejestrowana;
- numer w rejestrze i niepowtarzalny identyfikator europejski (EUID);
- adres strony internetowej, status spółki, a mianowicie czy prowadzi działalność, czy ma zawieszone rejestracje, czy została zlikwidowana, jest w stanie likwidacji, została wykreślona z rejestru lub zaprzestała działalności;
- przedmiot działalności spółki;
- dane dyrektorów spółki;
- dane dotyczące oddziałów spółki w państwach członkowskich UE.

Zainteresowane strony mogą również uzyskać nieodpłatnie wgląd w dowolny dokument, informacje lub powiadomienie zamieszczone na stronie internetowej rejestru przez pracowników odpowiedniego wydziału rejestru albo automatycznie przez osoby zobowiązane do publikowania takich informacji, a także pobrać je, zapisać w formie cyfrowej na swoich urządzeniach elektronicznych.

1.11. Holandia

Niderlandzki rejestr handlowy¹⁰⁴ należy do niderlandzkiej Izby Handlowej (*Kamer van Koophandel*) i jest przez nią prowadzony na podstawie upoważnienia nadanego przez rząd w ustawie o rejestrze działalności gospodarczej. Rejestr zawiera przegląd wszystkich prawnie istotnych informacji na temat podmiotów gospodarczych w Niderlandach. Do rejestru wpisuje się wszystkie spółki i inne osoby prawne.

¹⁰⁴ Zob. <https://www.kvk.nl/zoeken> [dostęp: 30.10.2023].

Treść danych wpisanych do rejestru może być różna w zależności od formy prawnej podmiotu. Najważniejsze dane odnotowywane w rejestrze to:

- oficjalna nazwa podmiotu (firma);
- inne nazwy handlowe;
- forma prawna i siedziba;
- adresy;
- zarząd;
- pełnomocnicy;
- pracownicy;
- dane oddziału;
- dane kontaktowe;
- wskazanie rodzaju działalności (zgodnie z klasyfikacją NACE).

Dane osobowe gromadzone w rejestrze obejmują: odpowiednik numeru PESEL, płeć, miejsce i kraj urodzenia, datę urodzenia, adres (art. 10 *Handelsregisterwet* 2007¹⁰⁵).

Podstawowe informacje w niderlandzkim rejestrze handlowym – takie jak dane kontaktowe, numer przyznany przez Izbę Handlową (*KvK-nummer*) oraz numer oddziału (*vestigingsnummer*) – są dostępne bezpłatnie za pośrednictwem strony internetowej Izby Handlowej. Za inne rodzaje informacji, takie jak wyciągi urzędowe, sprawozdania finansowe i inne dokumenty, pobierana jest opłata.

1.12. Hiszpania

Przepisy ogólne zamieszczone w Kodeksie handlowym z 22 sierpnia 1885 r. określają podstawowe zasady dotyczące funkcjonowania rejestru działalności gospodarczej. Ponadto ramy prawne wyznaczane są przez:

- królewski dekret ustawodawczy nr 1/2010 z 2 lipca 2010 r. w sprawie spółek akcyjnych;
- ustawę nr 3/2000 z 3 kwietnia 2009 r. w sprawie restrukturyzacji przedsiębiorstw;
- ustawy sektorowe dotyczące poszczególnych rodzajów przedsiębiorstw (instytucji finansowych, towarzystw ubezpieczeniowych, sektora energii elektrycznej, przedsiębiorstw leasingowych itp.);
- rozporządzenie z 19 lipca 1996 r. w sprawie rejestru działalności gospodarczej¹⁰⁶.

Rejestr działalności gospodarczej jest instytucją publiczną posiadającą oddziały we wszystkich stolicach regionów i w innych miastach określonych w ustawie. Każdym rejestrem

¹⁰⁵ Zob. <https://wetten.overheid.nl/BWBR0021777/2023-06-01> [dostęp: 30.10.2023].

¹⁰⁶ Zmieniony w ostatnim czasie przez *Real Decreto* 442/2023, BOE 141, który stanowi implementację unijnej dyrektywy 2019/1151. Przepisy wchodzi w życie 9 maja 2024 r. i przewidują szerszy dostęp zdalny do danych dotyczących m.in. osób sprawujących funkcje zarządcze w spółkach. Zob. art. 308 *quinquies Real Decreto* 442/2023.

zarządza jeden lub kilku sekretarzy. Rejestry podlegają bezpośrednio Ministerstwu Sprawiedliwości, a dokładnie Dyrekcji ds. Rejestrów i Notariatu.

Artykuł 19 ustawy 14/2013 w sprawie wsparcia dla przedsiębiorców i ich umiędzynarodowienia (*Ley 14/2013, de 27 de septiembre, de apoyo a los emprendedores y su internacionalización*)¹⁰⁷ stanowi, że rejestr działalności gospodarczej prowadzi się w formie elektronicznej z wykorzystaniem jednolitego systemu IT, w sposób wymagany przez prawo. Informacje z rejestru można uzyskać na stronie internetowej¹⁰⁸. Dostęp do rejestru działalności gospodarczej nie jest bezpłatny. Wysokość opłat z tytułu wpisu zależy od różnych czynników i wynika bezpośrednio z cennika opłat pobieranych przez sekretarzy rejestrów działalności gospodarczej¹⁰⁹. Koszty wpisu wahają się między 1,20 EUR a 24 EUR.

1.13. Irlandia

Do rejestru spółek (*Register of Companies*)¹¹⁰ wpisuje się niektóre dokumenty, które są przechowywane przez Biuro Rejestracji Spółek (*Companies Registration Office*) zgodnie z obowiązkami nałożonymi na spółki na podstawie ustawy o spółkach (*Companies Acts 2012*). Dzięki rejestrowi można uzyskać podstawowe informacje na temat spółek. Są to:

- adres;
- data założenia spółki;
- data ostatniego złożonego rocznego sprawozdania finansowego.

Dostęp do podstawowych informacji o spółkach jest bezpłatny. Za wszelkie inne informacje pobierana jest opłata.

Wszelkie dokumenty składane przez spółki na podstawie ustawy o spółkach są publicznie dostępne. Istnieje także możliwość płatnego udostępniania zestawów informacji na temat spółek. Zawierają one wyciąg z informacji znajdujących się w rejestrze, w tym dane o osobach zarządzających spółką, zakresach ich obowiązków oraz wykaz złożonych dokumentów.

1.14. Litwa

Rejestr osób prawnych, który zastąpił dawny rejestr przedsiębiorstw i odrębne systemy rejestracji organizacji publicznych i innych podmiotów, zaczął działać 1 stycznia 2004 r. Jest on obecnie w pełni zdigitalizowany. Przepisy odnoszące się do rejestru znajdują się w art. 2.62

¹⁰⁷ Zob. <https://www.boe.es/buscar/act.php?id=BOE-A-2013-10074> [dostęp: 30.10.2023].

¹⁰⁸ Zob. <https://sede.registradores.org/site/home> [dostęp: 30.10.2023].

¹⁰⁹ Zob. <https://www.boe.es/buscar/doc.php?id=BOE-A-1973-561> [dostęp: 30.10.2023].

¹¹⁰ Zob. <https://www.cro.ie/en-ie/> [dostęp: 30.10.2023].

kodeksu cywilnego Republiki Litewskiej, ustawie nr IX-368 z 12 czerwca 2001 r. o rejestrze osób prawnych¹¹¹, rozporządzeniu Rządu Republiki Litewskiej o ustanowieniu rejestru handlowego nr 1407 z 12 listopada 2003 r. oraz ustawie regulującej funkcjonowanie poszczególnych form prawnych osób prawnych, np. ustawie o spółkach akcyjnych, regulaminie organizacyjnym rejestru osób prawnych.

Dane gromadzone w rejestrze osób prawnych, dokumenty przechowywane w tym rejestrze oraz wszelkie inne informacje przekazywane do rejestru są jawne. Prawo do uzyskania danych z rejestru osób prawnych oraz odpisów przechowywanych w nim dokumentów ma każda osoba, która złoży wniosek, wskazując, w jakim celu i na jakiej podstawie prawnej dane będą wykorzystywane.

Rejestr zgodnie z art. 4¹⁰ ustawy o rejestrze osób prawnych zapewnia dostęp do informacji o osobie fizycznej¹¹²:

- w przypadku członka zarządu osoby prawnej, członka uprawnionego do reprezentacji lub innego urzędnika uprawnionego do reprezentacji – imię, nazwisko, część kodu osobowego (w przypadku braku kodu osobowego – miesiąc i rok urodzenia), adres korespondencyjny oraz ujednolicony identyfikator zasobu nadawany przez Rejestr Przedsiębiorców;
- w przypadku beneficjenta rzeczywistego – imię, nazwisko, część kodu osobowego (w przypadku braku kodu osobowego – miesiąc i rok urodzenia), obywatelstwo, kraj zamieszkania oraz ujednolicony identyfikator zasobu nadawany przez Rejestr Przedsiębiorstwa;
- w przypadku wspólników niepublicznej spółki kapitałowej – imię, nazwisko, część kodu osobowego (w przypadku braku kodu osobowego – miesiąc i rok urodzenia), miejsce zamieszkania oraz jednolity identyfikator zasobu nadawany przez Rejestr Przedsiębiorstw.

1.15. Luksemburg

Rejestr działalności gospodarczej, który obejmował wyłącznie osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, powstał na mocy ustawy z 23 grudnia 1909 r. W 1972 r., pod wpływem przepisów europejskich, utworzono rejestr spółek. W 1987 r. te dwa rejestry połączono w jeden, tj. rejestr działalności gospodarczej i spółek. Od 2003 r. funkcjonuje on pod nadzorem Ministra Sprawiedliwości, a zarządzanie nim powierzono ugrupowaniu interesów gospodarczych. Cyfryzacja rejestru działalności gospodarczej i spółek rozpoczęła

¹¹¹ Zob. <https://likumi.lv/ta/id/72847-par-latvijas-republikas-uznemumu-registru> [dostęp: 30.10.2023].

¹¹² T. Klauberg, *Litauen*, [w:] *Handbuch des internationalen GmbH-Rechts*, red. R. Süß, T. Wachter, Bonn 2022, s. 1270–1271.

się w 2006 r., a zakończono ją w 2007 r. W związku z tym rejestr jest dostępny obecnie wyłącznie w formie elektronicznej.

Akty prawne dotyczące rejestru to:

- ustawa z 19 grudnia 2002 r. o rejestrze działalności gospodarczej i spółek oraz o rachunkowości i rocznych sprawozdaniach finansowych¹¹³;
- rozporządzenie z 23 stycznia 2003 r. wykonujące ustawę z 19 grudnia 2002 r. o rejestrze działalności gospodarczej i spółek oraz o rachunkowości i rocznych sprawozdaniach finansowych¹¹⁴;
- rozporządzenie ministerialne z 27 maja 2016 r. określające kryteria składania i formę dokumentów przeznaczonych do publikacji w elektronicznym zbiorze dokumentów dotyczących spółek i stowarzyszeń (*Recueil électronique des sociétés et associations*)¹¹⁵.

W rejestrze gromadzone się dwa rodzaje informacji:

- dane o charakterze prawnym (firma, adres siedziby statutowej, kapitał, dane pełnomocników, rok obrotowy, informacje o orzeczeniach sądu itp.);
- dane o charakterze finansowym (roczne sprawozdania finansowe).

W rejestrze działalności gospodarczej i spółek przechowuje się następujące dokumenty (nie jest to wykaz wyczerpujący):

- akty założycielskie i akty zmieniające statut lub umowę spółki;
- tekst jednolity statutu lub umowy spółki;
- protokoły lub wyciągi z protokołów dotyczące zmian siedziby statutowej, pełnomocników, wspólników lub osób odpowiedzialnych za badanie sprawozdań finansowych;
- wyciągi z orzeczeń sądowych dotyczących podmiotu wpisanego do rejestru działalności gospodarczej i spółek;
- dokumenty księgowe;
- akty dotyczące rozwiązania zarejestrowanego podmiotu lub wyciągi z takich aktów;
- wstępne warunki łączenia przedsiębiorstw itp.

Ustawa o rejestrze działalności gospodarczej i spółek oraz o rachunkowości i rocznych sprawozdaniach finansowych w art. 6 wymaga, aby odnośnie do osób fizycznych pełniących określone funkcje korporacyjne (członkowie zarządu, wspólnicy) podawane były dane:

- imię i nazwisko;
- rok i miejsce urodzenia;
- adres zamieszkania¹¹⁶.

¹¹³ Zob. https://www.lbr.lu/mjrsc/jsp/webapp/static/mjrsc/fr/mjrsc/pdf/RCS_LOI_19_12_2002_Au_13_01_2019.pdf?time=1596632738163 [dostęp: 30.10.2023].

¹¹⁴ Zob. https://www.stradalex.lu/fr/slu_src_publ_leg_mema/document/mema_2003A02481?access_token=f183b5ce61a7983fd278b6855c015a4accd8c574 [dostęp: 30.10.2023].

¹¹⁵ Zob. https://www.stradalex.lu/fr/slu_src_publ_leg_mema/toc/leg_lu_mema_201605_94/doc/mema_2016A1751A [dostęp: 30.10.2023].

¹¹⁶ P. Simon, J. Warnecke, *Luxemburg*, [w:] *Handbuch des internationalen GmbH-Rechts*, red. R. Süß, T. Wachter, Bonn 2022, s. 1305.

Dostęp do rejestru działalności gospodarczej i spółek, który ma postać wyłącznie cyfrową, można uzyskać bezpośrednio na stronie internetowej rejestru¹¹⁷. Dokumenty złożone w rejestrze działalności gospodarczej i spółek są dostępne nieodpłatnie.

Informacje w rejestrze działalności gospodarczej i spółek przechowuje się przez 20 lat od chwili usunięcia akt zarejestrowanego podmiotu.

1.16. Łotwa

Rejestr Przedsiębiorstw Republiki Łotewskiej (*Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistrs*)¹¹⁸ to łotewski podmiot prawa publicznego, który odpowiada za rejestrację spółek i osób fizycznych prowadzących jednoosobową działalność gospodarczą oraz ich oddziałów i przedstawicielstw, a także zmian dotyczących dokumentów założycielskich tych podmiotów. Ramy prawne funkcjonowania rejestru wynikają z ustawy z 20 listopada 1990 r. o Rejestrze Przedsiębiorstw¹¹⁹.

Korzystając z opcji wyszukiwania dostępnej na stronie internetowej Rejestru Przedsiębiorstw, można nieodpłatnie uzyskać następujące podstawowe informacje dotyczące podmiotów prawnych wpisanych do tego rejestru:

- rodzaj podmiotu prawnego;
- siedziba statutowa;
- nowa lub obecna nazwa lub nazwa handlowa oraz poprzednio zarejestrowana lub historyczna nazwa lub nazwa handlowa;
- numer w rejestrze.

Wymagane przez prawo (art. 6 ustawy o Rejestrze Przedsiębiorstw) informacje dotyczące osób zajmujących funkcje zarządcze to: imię, nazwisko, odpowiednik numeru PESEL, a w razie braku tego ostatniego: data urodzenia, informacje o dowodzie tożsamości.

1.17. Malta

Maltański Rejestr Handlowy (*Malta Business Registry, MBR*) to agencja rządowa, której w 2018 r. nadano status autonomicznej agencji¹²⁰. Agencji powierzono wszystkie uprawnienia i obowiązki określone w ustawie o spółkach (rozdział 386 Zbioru Praw Malty)¹²¹.

¹¹⁷ Zob. <https://www.lbr.lu/mjrsc/jsp/IndexActionNotSecured.action?time=1695386926641&loop=1> [dostęp: 30.10.2023].

¹¹⁸ Zob. <https://www.ur.gov.lv/lv/?v=en&v=en&v=en&v=en> [dostęp: 30.10.2023].

¹¹⁹ Zob. <https://likumi.lv/ta/id/72847-par-latvijas-republikas-uznemumu-registru> [dostęp: 30.10.2023].

¹²⁰ Zob. <https://legislation.mt/eli/sl/595.27/20180507/eng> [dostęp: 30.10.2023].

¹²¹ Zob. <https://legislation.mt/eli/cap/386/20210723/eng> [dostęp: 30.10.2023].

System internetowy umożliwia dostęp do rejestru każdej osobie pragnącej uzyskać informacje na temat przedsiębiorstw, fundacji i stowarzyszeń. Informacje zawarte w rejestrze obejmują informacje bezpłatne i przeznaczone do użytku ogólnego (informacje o charakterze publicznym). Obejmują one m. in. nazwę i numer rejestracyjny przedsiębiorstwa, adres jego siedziby statutowej, datę założenia, informację, czy ma ono status spółki, kapitał zakładowy i tożsamość osób pełniących określone funkcje w przedsiębiorstwie. Pozostałą dokumentację przedsiębiorstw udostępnia się po uiszczeniu minimalnej opłaty.

Rejestr zawiera następujące informacje:

- dane przedsiębiorstwa, w tym zarejestrowaną nazwę przedsiębiorstwa, datę rejestracji i siedzibę statutową;
- status przedsiębiorstwa – przedsiębiorstwo działające albo rozwiązane;
- zatwierdzony kapitał zakładowy przedsiębiorstwa;
- zaangażowane strony, ich dowody tożsamości i adresy zamieszkania; dotyczy to dyrektorów, udziałowców/akcjonariuszy, pełnomocników, pełnomocników procesowych, sekretarzy i audytorów;
- liczba akcji/udziałów posiadanych przez poszczególnych akcjonariuszy/ udziałowców;
- informacje, czy spółka jest w trakcie likwidacji, wraz z danymi likwidatora (likwidatorów);
- informacje o beneficjentach rzeczywistych.

W rejestrze przechowuje się następujące dokumenty:

- rozliczenie roczne;
- księgi finansowe;
- akt założycielski i statut lub umowę spółki;
- informacje na temat beneficjentów rzeczywistych;
- uchwały;
- protokoły walnego zgromadzenia;
- dokumenty dotyczące rozwiązania i likwidacji spółki;
- inne zgłoszenia wymagane przepisami prawa.

Powyższe informacje można znaleźć na portalu Maltańskiego Rejestru Handlowego¹²².

¹²² Zob. <https://register.mbr.mt/app/home> [dostęp: 30.10.2023].

1.18. Niemcy

Rejestr handlowy w obecnej formie utworzono w 1861 r., a od 1 stycznia 2007 r. jest on w całości dostępny w wersji elektronicznej. Portal rejestru handlowego¹²³ umożliwia scentralizowany dostęp do lokalnych rejestrów handlowych, rejestrów spółdzielni, rejestrów spółek partnerskich i stowarzyszeń oraz do związanych z tymi rejestrami ogłoszeń.

Przepisy dotyczące rejestru handlowego i rejestru spółek znajdują się w § 8–16 kodeksu handlowego (*Handelsgesetzbuch*, HGB), w rozporządzeniu w sprawie rejestru handlowego z 16 grudnia 2022 r. (*Handelsregisterverordnung*, HRV) oraz w rozporządzeniu w sprawie rejestru spółek (*Unternehmensregisterverordnung*, URV), a uzupełniają je § 1 i n. oraz § 376 i n. ustawy o postępowaniu w sprawach rodzinnych i o postępowaniu nieprocesowym (*Gesetz über das Verfahren in Familiensachen und in den Angelegenheiten der freiwilligen Gerichtsbarkeit*, FamFG). Oprócz tego w licznych ustawach szczegółowych, zwłaszcza w kodeksie handlowym, ustawie o spółkach akcyjnych (*Aktiengesetz*, AktG) oraz ustawie o przekształceniach podmiotów prawnych (*Umwandlungsgesetz*, UmwG), określono, jakie informacje można i należy wprowadzać do rejestru handlowego.

Każdy może uzyskać dostęp do rejestru handlowego i rejestru spółek bez konieczności wykazania szczególnego interesu. Przedsiębiorstwa wpisuje się do różnych rejestrów w zależności od formy prawnej. Rejestr handlowy obejmuje w szczególności osoby fizyczne prowadzące jednoosobową działalność gospodarczą, spółki osobowe (spółki jawne – *Offene Handelsgesellschaften*, OHG i spółki komandytowe – *Kommanditgesellschaften*, KG) i spółki kapitałowe (spółki z ograniczoną odpowiedzialnością – *Gesellschaften mit beschränkter Haftung*, GmbH, spółki akcyjne – *Aktiengesellschaften*, AG, spółki komandytowo-akcyjne – *Kommanditgesellschaften auf Aktien*, KGaA oraz spółki europejskie – *Europäische Gesellschaften*, SE). Spółdzielnie (*Genossenschaften*, eG) i spółdzielnie europejskie (*Europäische Genossenschaften*, SCE) wpisuje się do rejestru spółdzielni (*Genossenschaftsregister*), a spółki partnerskie (*Partnerschaftsgesellschaften*, PartG) – do rejestru spółek partnerskich (*Partnerschaftsregister*). Do tych rejestrów stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące rejestru handlowego.

Do rejestrów wpisuje się istotne informacje dotyczące przedsiębiorstw oraz stosunków prawnych między nimi. Obejmują one w szczególności istnienie przedsiębiorstwa, tj. jego utworzenie i zakończenie działalności (np. przez rozwiązanie, likwidację lub likwidację i wykreślenie z rejestru), zasady reprezentacji, tj. osoby uprawnione do reprezentowania przedsiębiorstwa, takie jak członkowie zarządu i prokurenci, wraz z informacjami na temat ich powoływania i odwoływania oraz zakresu uprawnienia do reprezentacji (reprezentowanie samodzielnie lub tylko łącznie z innym upoważnionym przedstawicielem), odpowiedzialność przedsiębiorstwa (w szczególności kwota, do której przedsiębiorstwo odpowiada,

¹²³ Zob. <http://www.handelsregister.de/> [dostęp: 30.10.2023].

i zmiany tej kwoty, chyba że odpowiedzialność jest nieograniczona) oraz zmiany współników w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością. Informacje, które należy wpisać do rejestru, są różne w zależności od formy prawnej przedsiębiorstwa.

Dokumenty księgowe, takie jak roczne sprawozdania finansowe, oraz inne zawiadomienia składane przez przedsiębiorstwa, informacje na temat rynku kapitałowego i inne informacje, w szczególności postanowienia dotyczące niewypłacalności, są również dostępne w rejestrze spółek¹²⁴.

W rejestrze handlowym przechowuje się dokumenty stanowiące podstawę wpisów, takie jak wnioski o wpis do rejestru, umowy spółek osobowych i umowy o przekształceniu oraz statuty lub umowy spółek kapitałowych, protokoły posiedzeń walnego zgromadzenia spółek akcyjnych oraz wykazy współników spółek z ograniczoną odpowiedzialnością.

Informacje można wyszukiwać na stronie internetowej rejestru handlowego w zakładce „wyszukiwanie zwykłe”, wpisując nazwę przedsiębiorstwa lub słowa kluczowe, jak również miejscowość, w której znajduje się oddział lub siedziba statutowa przedsiębiorstwa. Kryteria wyszukiwania można uszczegółowić, podając takie informacje, jak rodzaj rejestru, numer w rejestrze oraz sąd rejestrowy. W polu „wyszukiwanie zaawansowane” można wyszukiwać informacje także przy użyciu adresu.

Od 1 sierpnia 2022 r. opłaty za uzyskanie wyciągów z rejestru nie obowiązują. Wyciągi z rejestru oraz dokumenty przechowywane w rejestrze handlowym są dostępne także na stronie internetowej rejestru spółek. Dostęp do dokumentów księgowych w rejestrze spółek jest bezpłatny, natomiast jeśli chodzi o dostęp do bilansów mikroprzedsiębiorstw, za każdy bilans pobierana jest opłata w wysokości 1 EUR.

Rejestracja i publikacja daty urodzenia i miejsca zamieszkania członka organów reprezentujących spółkę wynika z § 43 ust. 4 lit. b) HRV. Dyrektor zarządzający może jednak zachować w tajemnicy swoje faktyczne główne miejsce zamieszkania. Zgodnie z obowiązującym stanem prawnym może on wskazać jedno z kilku (oficjalnych) miejsc zamieszkania. Nie trzeba podawać głównego miejsca zamieszkania. Zgodnie z § 24 ust. 1 zdanie 1 HRV: *w przypadku wpisu do rejestru handlowego (w szczególności jako handlowcy, akcjonariusze, upoważnieni członkowie zarządu, członkowie organu zarządzającego, dyrektorzy zarządzający, likwidatorzy), ich data urodzenia jest podana w rejestracji w celu identyfikacji.*

W § 40, 43 HRV określono również, jakie dane dotyczące innych osób fizycznych mają być rejestrowane:

- dane dotyczące prokury, w tym nazwisko, imię, data urodzenia i miejsce zamieszkania prokurenta oraz zmiany z tym związane;

¹²⁴ Do 1 sierpnia 2022 r. dokumenty księgowe były publikowane w federalnym dzienniku urzędowym.

- nazwisko, imię, data urodzenia i miejsce zamieszkania lub ewentualnie firma, forma prawna, siedziba lub oddział oraz wysokość wkładu każdego komandytariusza w spółce komandytowej;
- nazwisko, imię, data urodzenia i miejsce zamieszkania lub, w stosownych przypadkach, firma, forma prawna, siedziba lub oddział wspólników osobiście odpowiedzialnych.

Pobranie danych za pośrednictwem portalu rejestru handlowego jest rejestrowane ze wskazaniem sądu rejestrowego, arkusza rejestru oraz osoby lub organu pobierających dane. Zapisane dane o wyszukiwaniu podlegają usunięciu w terminie pięciu lat.

1.19. Portugalia

W Portugalii kwestie związane z rejestrem działalności gospodarczej reguluje kodeks dotyczący rejestru działalności gospodarczej przyjęty na podstawie dekretu z mocą ustawy nr 403/86 z 3 grudnia 1986 r. Rejestr prowadzą urzędy rejestrowe pełniące funkcję służb zewnętrznych Instytutu Rejestrów i Notariatu (*Instituto dos Registos e do Notariado*, IRN), który działa pod egidą Ministerstwa Sprawiedliwości.

Na stronie internetowej rejestru¹²⁵ można znaleźć nieodpłatne informacje na temat wpisów do rejestru, których publikacja jest obowiązkowa. Za wykonanie w formie papierowej wyciągów z rejestru i z powiązanych dokumentów lub elektronicznie pobierana jest opłata. Dostęp do wyciągów w formie elektronicznej można uzyskać po uiszczeniu opłaty abonamentowej w wysokości 25 EUR rocznie.

1.20. Rumunia

Rejestr handlowy utworzono w 1990 r., na mocy ustawy nr 26/1990 o rejestrze handlowym. Zgodnie z przepisami nadzwyczajnego dekretu rządowego nr 129 z 10 października 2002 r. zmieniającego ustawę nr 26/1990 o rejestrze handlowym oraz nadzwyczajnego dekretu rządowego nr 76/2001 w sprawie uproszczenia niektórych formalności administracyjnych do celów rejestracji i autoryzacji operacji realizowanych przez przedsiębiorców Krajowe Biuro Rejestru Handlowego w Rumunii jest podmiotem publicznym mającym osobowość prawną i podlegającym Ministerstwu Sprawiedliwości¹²⁶.

W drugiej połowie 2011 r. uruchomiono specjalny portal zapewniający nowe usługi online środowisku biznesowemu oraz innym zainteresowanym osobom.

¹²⁵ Zob. <https://publicacoes.mj.pt/Pesquisa.aspx> [dostęp: 30.10.2023].

¹²⁶ Ponadto obowiązują przepisy wykonawcze z 10 października 2008 r. dotyczące prowadzenia rejestrów handlowych.

Każda zainteresowana osoba może uzyskać nieodpłatnie dostęp do informacji publikowanych na stronie internetowej Krajowego Biura Rejestru Handlowego¹²⁷, w tym danych identyfikacyjnych kadry kierowniczej.

Informacje dostępne nieodpłatnie dla zainteresowanych osób w ramach serwisu Recom online obejmują:

- nazwę podmiotu gospodarczego wpisanego do rejestru handlowego;
- numer wpisu do rejestru handlowego;
- niepowtarzalny identyfikator europejski;
- numer identyfikacji podatkowej;
- adres siedziby statutowej / miejsca prowadzenia działalności;
- status spółki (np. działająca, rozwiązana, w likwidacji, w stanie upadłości, wykreślona z rejestru itp.).

Publikacja dokumentów wydanych w następstwie dokonania wpisów w rejestrze handlowym obejmuje dane ograniczające się do imienia i nazwiska, daty i miejsca urodzenia, narodowości i państwa miejsca zamieszkania, o ile obowiązujące prawo nie stanowi inaczej. W celu zapewnienia zgodności z przepisami w zakresie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i przepisami w zakresie swobodnego przepływu takich danych, jeżeli chodzi o informacje na temat osób fizycznych pełniących określone funkcje / zajmujących określone stanowiska w podmiocie gospodarczym figurującym w rejestrze handlowym, dokumenty wydawane wnioskodawcom, uwzględniając ich odpisy / odpisy poświadczane za zgodność z oryginałem, zawierają wyłącznie informacje o imieniu i nazwisku, dacie i miejscu urodzenia, narodowości oraz państwie miejsca zamieszkania tych osób. Jeżeli chodzi o ujawnianie innych danych osobowych poza danymi wymienionymi powyżej, takie dane mogą zostać przekazane wyłącznie wówczas, gdy wnioskodawca jest osobą, której dane dotyczą (osobą, której dane osobowe są przetwarzane), lub gdy wnioskodawca wykaże, że ma uzasadniony interes w uzyskaniu dostępu do tych danych.

1.21. Słowacja

Słowacki rejestr działalności gospodarczej (*Obchodný register*) jest rejestrem publicznym, który zawiera określone informacje dotyczące osób prowadzących działalność gospodarczą, spółek i innych podmiotów prawnych zgodnie z wymogami przepisów szczególnych. Od strony technicznej rejestrem zarządza Ministerstwo Sprawiedliwości Republiki Słowackiej. Rejestr działalności gospodarczej prowadzą sądy rejestrowe (*registrové súdy*).

¹²⁷ Zob. <http://www.onrc.ro/> [dostęp: 30.10.2023].

Słowacki rejestr działalności gospodarczej założono w 1992 r., w wyniku przyjęcia ustawy nr 513/1991 (kodeks handlowy). W dniu 1 stycznia 2004 r. weszła w życie ustawa szczególna nr 530/2003 o kodeksie handlowym i o zmianie niektórych innych ustaw, wprowadzająca nowe wymogi prawne mające zastosowanie do rejestru działalności gospodarczej. Obecnie rejestr działalności gospodarczej prowadzony jest elektronicznie. Rejestr dokumentów jest prowadzony w formie papierowej i elektronicznej. Od 1 października 2020 r. rejestr dokumentów jest prowadzony w formie elektronicznej, chyba że ustawa nr 530/2003 (*Zákon o obchodnom registri*) stanowi inaczej.

Rejestr działalności gospodarczej i rejestr dokumentów są powszechnie dostępne. Dostęp do rejestru działalności gospodarczej oraz pobieranie wypisów z rejestru podlegają opłacie.

1.22. Słowenia

Słoweński rejestr działalności gospodarczej jest prowadzony przez Agencję Republiki Słowenii ds. Publicznych Rejestrów Prawnych i Usług Pokrewnych (*Agencija Republike Slovenije za javnopravne evidence in storitve*, AJPES). Słoweński rejestr działalności gospodarczej stanowi centralną publiczną bazę danych skupiającą informacje o podmiotach gospodarczych mających siedzibę w Republice Słowenii, prowadzących działalność gospodarczą lub działalność nienastawioną na zysk, oraz o spółkach zależnych i innych oddziałach tych podmiotów gospodarczych.

Następujące akty prawne regulują działanie rejestru przedsiębiorców w Słowenii:

- ustawa o spółkach (*Zakon o gospodarskih družbah*; *Uradni list RS*; Dziennik Urzędowy Republiki Słowenii nr 65/09), która jest aktem systemowym regulującym status, tworzenie i funkcjonowanie spółek, osób prowadzących jednoosobową działalność gospodarczą, powiązanych osób, ugrupowań interesów gospodarczych i spółek zależnych, spółek zagranicznych, a także zmianę statusu prawnego tych podmiotów;
- ustawa o rejestrze sądowym (*Zakon o sodnem registru*; *UL RS* nr 54/07), która reguluje funkcjonowanie rejestru sądowego, określa informacje wprowadzane do tego rejestru, przepisy procesowe, którymi kieruje się właściwy sąd przy podejmowaniu decyzji o wpisie do rejestru sądowego, i zasady zarządzania rejestrem sądowym przez AJPES;
- ustawa o słoweńskim rejestrze działalności gospodarczej (*Zakon o Poslovnem registru Slovenije*; *UL RS* nr 49/06 i 33/07), która określa sposób prowadzenia słoweńskiego rejestru działalności gospodarczej (PRS) oraz jego aktualizowania, podmioty wpisywane do rejestru, sposób ich identyfikowania i obowiązek wykorzystania numeru identyfikacyjnego podmiotów, zawartość rejestru i sposób uzyskiwania informacji na potrzeby prowadzenia rejestru oraz procedurę dokonywania wpisów do rejestru,

adnotacje dodawane przez administratorów rejestru w czasie dokonywania wpisu, sposób wykorzystania danych z rejestru i przechowywania dokumentacji.

W odniesieniu do każdego podmiotu zarejestrowanego w słoweńskim rejestrze działalności gospodarczej dostępne są różne dane rejestrowe (numer identyfikacyjny, nazwa spółki, numer identyfikacji podatkowej, dane dotyczące jej przedstawicieli i założycieli itp.).

Aplikacja ePRS zapewnia użytkownikom dostęp do informacji o poszczególnych podmiotach wpisanych do słoweńskiego rejestru działalności gospodarczej, które prowadzą działalność gospodarczą na terytorium Republiki Słowenii. Dostęp do rejestru jest bezpłatny, ale istnieje konieczność założenia konta na portalu.

1.23. Szwecja

Proces rejestracji przedsiębiorstw rozpoczął się w 1897 r. W 1955 r. utworzono rejestr oddziałów (w 1975 r. odpowiedzialność za rejestrowanie oddziałów przejął szwedzki Urząd Rejestracji Spółek – *Bolagsverket*). W 2002 r. szwedzki Urząd Rejestracji Spółek przejął obowiązek rejestracji banków i zakładów ubezpieczeń od szwedzkiego Urzędu Nadzoru Usług Finansowych (*Finansinspektionen*). Stosowne dane – w zależności od ich rodzaju – digitalizuje się od 1982 r. Od 2002 r. wszystkie informacje napływające do rejestru są zapisywane w postaci cyfrowej.

Prawem odnoszącym się do funkcjonowania rejestru jest przede wszystkim *Aktiebolagslagen* (ustawa o spółkach, 2005:551)¹²⁸ oraz *Aktiebolagsförfordningen* (rozporządzenie w sprawie spółek, 2005:559).

Każdy może uzyskać dostęp do informacji przechowywanych w rejestrze, kontaktując się ze szwedzkim Urzędem Rejestracji Spółek lub odwiedzając stronę internetową Urzędu (*Näringslivsregistret*).

Informacje przechowywane w rejestrze obejmują:

- nazwę przedsiębiorstwa;
- adres;
- siedzibę statutową;
- numer organizacji;
- informacje na temat kierownictwa (członkowie zarządu, osoby upoważnione do składania podpisów w imieniu przedsiębiorstwa, prezes zarządu, audytor itp.);
- rodzaj prowadzonej działalności gospodarczej.

¹²⁸ Zob. <https://rkrattsbaser.gov.se/sfst?bet=2005:551> [dostęp: 30.10.2023].

W zakresie szczegółowych informacji identyfikujących niektóre osoby związane ze spółką § 3 rozporządzenia w sprawie spółek nakazuje podanie: imienia i nazwiska, odpowiednika numeru PESEL (lub daty urodzenia w przypadku braku), adres zamieszkania¹²⁹.

Poniżej przedstawiono dokumenty, jakie należy przedłożyć w odniesieniu do poszczególnych rodzajów spraw zgodnie z obowiązującymi przepisami, np.

- akty założycielskie;
- umowy spółki;
- roczne sprawozdania finansowe;
- powiadomienia;
- protokoły walnych zgromadzeń;
- protokoły posiedzeń zarządu;
- wyciągi bankowe;
- sprawozdania z audytu;
- wszelkie inne wymagane dokumenty.

Z poziomu strony internetowej *Näringslivsregistret*¹³⁰ użytkownik może uzyskać dostęp do:

- rejestru, aby sprawdzić, czy dane przedsiębiorstwo złożyło swoje roczne sprawozdanie finansowe, lub aby wyszukać konkretną sprawę;
- usługi elektronicznej (część informacji jest udostępniana w ramach tej usługi nieodpłatnie; uzyskanie dostępu do pozostałych informacji wymaga zarejestrowania się w charakterze klienta);
- usługi elektronicznej *Sök företagsinformation* (wyszukiwanie informacji o spółkach).

Szwedzki Urząd Rejestracji Spółek pobiera opłaty za udostępnianie dokumentów, stanowiące źródło jego finansowania.

1.24. Węgry

Rejestr działalności gospodarczej zawiera dane dotyczące spółek wpisanych do rejestru oraz dokumenty, na podstawie których dokonano wpisu. Danymi w rejestrze działalności gospodarczej (dotyczącymi wpisanych do niego spółek) zarządzają sądy rejestrowe. Informacje i dokumenty dotyczące spółek przechowywane są w formie elektronicznej. Dostęp do danych dotyczących spółek zarejestrowanych w węgierskich sądach rejestrowych można uzyskać bezpłatnie na stronie internetowej serwisu informacji o spółkach i stronie internetowej elektronicznej rejestracji spółek prowadzonej przez Ministerstwo Sprawiedliwości¹³¹.

¹²⁹ A. Foersters, *Schweden*, [w:] *Handbuch des internationalen GmbH-Rechts*, red. R. Süß, T. Wachter, Bonn 2022, s. 1733.

¹³⁰ Zob. <https://snr.bolagsverket.se/snrgate/startIn.do> [dostęp: 30.10.2023].

¹³¹ Zob. <https://www.e-cegjegyzek.hu/> [dostęp: 30.10.2023].

Istnieje możliwość uzyskania dostępu do poniższych informacji (aktualnych lub historycznych), jeżeli w momencie wyszukiwania figurują one w rejestrze działalności gospodarczej:

- numer wpisu spółki do rejestru (*cégjegyzékszám*);
- nazwa spółki (firma);
- siedziba główna (*székhely*);
- miejsce lub miejsca prowadzenia działalności (*telephelyek*);
- oddział(y) (*fióktelepek*);
- rodzaj prowadzonej działalności;
- kapitał zakładowy;
- numer identyfikacji podatkowej;
- informacje o tym, czy wszczęto postępowanie upadłościowe, układowe (*felszámolás*) lub likwidacyjne (*végelszámolás*);
- informacje o tym, czy osoba pełniąca obecnie lub w przeszłości funkcje zarządcze lub kierownicze w podmiocie gospodarczym (*gazdasági társaság*), zgodnie z § 3:22 węgierskiej ustawy nr V z 2013 r. – Kodeks cywilny, nie może sprawować funkcji zarządczych ani kierowniczych w innym podmiocie gospodarczym.

Zakres informacji gromadzonych o osobach fizycznych wyznacza § 12(1) XCII ustawy z 2021 r. o rejestracji osób prawnych i procedurze rejestracyjnej¹³², który w przypadku osób fizycznych ogranicza zakres danych udostępnianych do: imienia, nazwiska, daty i miejsca urodzenia, imienia matki. Informacją niepubliczną jest miejsce zamieszkania¹³³. Podpisy członków organów spółki na dokumencie wskazującym adres tych osób nie są ujawnione, a jedynie widnieje informacja o ich poświadczeniu przez notariusza (§ 26).

Wgląd do węgierskiego rejestru działalności gospodarczej jest możliwy bezpłatnie w zakresie opisanym powyżej. Dostęp do wszelkich pozostałych treści jest odpłatny.

1.25. Włochy

Włoski rejestr działalności gospodarczej (*Registro delle Imprese*)¹³⁴ jest prowadzony przez włoskie Izby Handlowe, przy wsparciu *Unioncamere*, pod nadzorem zawodowych sędziów oraz Ministerstwa Rozwoju Gospodarczego. Regulacje dotyczące rejestru znajdują się w art. 2188 i n. włoskiego kodeksu cywilnego (*Codice civile*)¹³⁵ oraz *Decreto del Presidente Della Repubblica*

¹³² 2006. évi V. törvény a cégnyilvánosságról, a bírósági cégeljárásról és a végelszámolásról.

¹³³ Przed nowelizacją były to: imię, nazwisko, data urodzenia, miejsce zamieszkania, imię panieńskie matki (art. 27 ustawy z 2006 r.).

¹³⁴ Zob. <https://italianbusinessregister.it/en/home> [dostęp: 30.10.2023].

¹³⁵ Zob. <https://www.gazzettaufficiale.it/dettaglio/codici/codiceCivile> [dostęp: 30.10.2023].

z 7 grudnia 1995, nr 581¹³⁶. Zgodnie z art. 2188 *Codice civile*: *ustanawia się rejestr spółek do celów wpisów przewidzianych w ustawie. Rejestr prowadzony jest przez urząd rejestru spółek pod nadzorem sędziego wyznaczonego przez sąd. Rejestr jest jawny.*

W rejestrze znajdują się szczegółowe informacje na temat podmiotów gospodarczych, m.in.

- pełna nazwa spółki;
- siedziba;
- numer VAT;
- rodzaj działalności gospodarczej i forma prawna;
- organy zarządzające;
- kapitał;
- przedstawiciele prawni;
- prokurenci;
- oddziały.

Rejestr umożliwia także dostęp do publicznych dokumentów spółek. Są to:

- pełne sprawozdania finansowe;
- umowy spółek;
- wykazy wspólników/akcjonariuszy spółek.

Dostęp do rejestru i do ograniczonego zakresu informacji (takich jak nazwa i adres spółki) jest bezpłatny. Dostęp w trybie online do wszystkich informacji jest możliwy tylko odpłatnie, na wniosek.

Informacje zbierane na temat osób fizycznych związanych z podmiotami wpisanymi do rejestru obejmują: nazwisko i imię, miejsce i datę urodzenia, obywatelstwo, miejsce zamieszkania, NIP¹³⁷.

2. Zakres danych ujawnianych w rejestrach spółek – praktyka krajowa

Rezultat analizy danych dostępnych w poszczególnych rejestrach krajowych przedstawiono w tabeli 1. Analiza została ograniczona wyłącznie do rejestrów, do których dostęp jest bezpłatny w zakresie istotnych danych lub był w ogóle możliwy (np. w przypadku austriackiego rejestru niemożliwe okazało się założenie konta). Stąd pominięto rejestry austriacki, cypryjski, hiszpański, holenderski, irlandzki, szwedzki, włoski, litewski oraz rumuński.

Metoda analizy polegała na wyszukaniu losowym kilku (od trzech do pięciu) spółek z danego rejestru i dokonaniu przeglądu danych, które były udostępnione na temat funkcjonariuszy oraz wspólników spółek. Dane te mogły być dostępne na poziomie portalu

¹³⁶ Zob. <https://www.normattiva.it/uri-res/N2Ls?urn:nir:presidente.repubblica:decreto:1995-12-07;581> [dostęp: 30.10.2023].

¹³⁷ Zob. art. 18 *Decreto del Presidente Della Repubblica* z 7 grudnia 1995, nr 581.

internetowego danego rejestru, najczęściej w formie zakładki lub rubryki osoby uprawnione do reprezentacji / główni wspólnicy, albo w formie możliwych do podejrzenia dokumentów korporacyjnych, takich jak statut/umowa spółki lub uchwały organów spółek. Informacje wskazane w tabeli 1 nie oznaczają zatem, że w odniesieniu do każdej spółki możliwe jest odszukanie wskazanych tam informacji. Zdarza się bowiem, że pewne informacje stają się jawne na skutek udostępnienia dokumentów załączanych do wniosków składanych do poszczególnych rejestrów. Zatem celem przedstawienia informacji zawartych w tabeli 1 jest ukazanie praktyki funkcjonowania rejestrów, które często są źródłem większej ilości dodatkowych informacji, niż mogłoby to wynikać tylko i wyłącznie z regulacji prawa danego kraju.

Tabela 1. Dane ujawniane w rejestrach wybranych krajów członkowskich UE

lp.	kraj	imię, nazwisko	data urodzenia	adres	osobowy numer identyfikacyjny	inne
1.	Belgia	tak	tak	tak*	nie (pojawia się w założycielskim akcie notarialnym)	
2.	Chorwacja	tak	tak	tak	tak	podpisy na niektórych dokumentach (np. uchwały, protokoły)
3.	Czechy	tak	tak	tak (adres zamieszkania)	nie (pojawia się w założycielskim akcie notarialnym)	dane o zajęciach komorniczych dot. udziałów
4.	Dania	tak	nie	tak (może zostać utajniony)	nie	
5.	Estonia	tak	tak	tak	tak	podpisy na niektórych dokumentach (np. uchwały, protokoły)
6.	Finlandia	tak	nie	tak	nie (utajniony; nadawany specjalny numer porządkowy)	specjalne ostrzeżenie na stronie rejestru**
7.	Francja	tak	tak	tak	tak	podpisy na niektórych dokumentach (np. uchwały, protokoły)
8.	Grecja	tak	tak	tak	tak	podpisy na niektórych dokumentach (np. uchwały, protokoły)
9.	Luksemburg	tak	tak	tak	nie	
10.	Łotwa	tak	tak	tak	tak	
11.	Malta	tak	tak	tak	tak	
12.	Niemcy	tak	tak	tak	nie	podpisy na niektórych dokumentach (np. lista wspólników)***
13.	Portugalia	tak	nie	tak	nie (NIP)	
14.	Słowacja	tak	nie	tak	nie	
15.	Słowenia	tak	nie	tak	nie (utajniony)	
16.	Węgry	tak	tak	tak	tak	

* Artykuł 1 ust. 2 Rozporządzenia Królewskiego wdrażającego art. III.31 Kodeksu Prawa Gospodarczego w zakresie, w jakim ustala dane Rejestru Przedsiębiorstw dostępne w Internecie oraz sposoby ich konsultowania – nazwa i adres zamieszkania osoby fizycznej nie są wyświetlane przy dostępie do danych, o których mowa w ust. 1, chyba że: a) nazwa ta odpowiada nazwie przedsiębiorstwa lub jego jednostki organizacyjnej albo b) adres zamieszkania odpowiada adresowi jednostki organizacyjnej spółki.

****** Zwróć szczególną uwagę na osobiste kody identyfikacyjne i adresy domowe. Rejestr Handlowy jest rejestrem do użytku publicznego. Każdy ma prawo uzyskać informację o wpisach dokonanych w rejestrze. Zasada otwartego dostępu dotyczy także wszystkich zgłoszeń i załączników zgłaszanych do Rejestru Handlowego. Wysyłając powiadomienia, nie dołączaj żadnych dokumentów zawierających osobiste kody identyfikacyjne, adresy domowe lub inne wrażliwe dane, takie jak dane dotyczące stanu zdrowia. Dokumentami takimi mogą być protokoły i umowy partnerskie. Jeżeli składasz powiadomienie za pomocą naszych papierowych formularzy, dane identyfikacyjne danej osoby należy umieścić w osobnym formularzu danych osobowych. Nie podawaj osobistych kodów identyfikacyjnych ani adresów domowych w żadnych innych formularzach powiadomień.

******* Zob. np. § 40 Ustawy o spółkach z ograniczoną odpowiedzialnością (GmbHG): (1) Niezwłocznie po wejściu w życie jakiegokolwiek zmiany w osobach akcjonariuszy lub zakresie ich udziału dyrektorzy zarządzający mają obowiązek złożyć w rejestrze handlowym listę akcjonariuszy podpisaną przez nich lub opatrzoną ich kwalifikowanym podpisem elektronicznym, przedstawiającą ich nazwisko, imię, datę urodzenia i miejsce zamieszkania oraz kwoty nominalne i numery seryjne akcji objętych przez każdego z nich, a także odpowiedni udział procentowy w kapitale zakładowym przenoszony przez odpowiednią kwotę nominalną można znaleźć udział. (2) Jeżeli notariusz brał udział w zmianach zgodnie z ust. 1 zdanie 1, ma obowiązek podpisać listę w miejsce dyrektorów zarządzających lub opatrzyć ją swoim kwalifikowanym podpisem elektronicznym, zgłosić ją do rejestru handlowego oraz kopię niezwłocznie po ich wejściu w życie, bez względu na przyczyny nieskuteczności, które mogą wyniknąć później, zmieniony wykaz należy przestać spółce.

Tabela 1 pokazuje, że praktycznie we wszystkich rejestrach gromadzone są i ujawniane podstawowe dane identyfikujące (imię, nazwisko, data urodzenia i/lub numer osobowy, miejsce zamieszkania) osoby zaangażowanej w działalność spółki. W kilku zaledwie przypadkach jawność danych takich jak adres zamieszkania lub numer osobowy podlega pewnemu ograniczeniu w zakresie zasady jawności danych rejestrowych.

3. Poszerzona analiza wybranych porządków prawnych

3.1. Uwagi ogólne

Poniższa szczegółowa analiza rozwiązań przyjmowanych w państwach członkowskich w ostatnich latach została dokonana na przykładzie Francji i Niemiec. Jej celem jest pokazanie zmian, które miały miejsce w krajowych regulacjach i ich przyczyn. Podstawowym problemem w pozyskaniu informacji w tym zakresie okazał się brak istotnego zainteresowania omawianą tu problematyką w praktyce gospodarczej oraz w doktrynie prawniczej. Dopiero ostatnie lata i w szczególności zmiany w zakresie prawa unijnego, zarówno dotyczącego ochrony danych osobowych (RODO), jak i prawa rejestrów handlowych (w szczególności tzw. dyrektywa o cyfryzacji) spowodowały pojawienie się refleksji pośród niektórych legislatorów (choć trzeba dodać, że dosyć nielicznych). Wprowadzane zmiany najczęściej miały jednak charakter ewolucyjny. Z jednej strony wynikały one z konieczności implementacji wspomnianych aktów prawa unijnego, a z drugiej dostosowania istniejących rozwiązań do wymogów RODO. Dyskusje nad problemami nie wykraczały jednak najczęściej poza prace rządowe lub parlamentarne. Przyczyny tego można upatrywać w technicznym charakterze regulacji rejestrów handlowych, a także ograniczeniu informacji tam zawartych do wąskiego

obszaru życia gospodarczego. Zmiany wprowadzane chociażby w Hiszpanii w związku z implementacją dyrektywy o cyfryzacji bardziej niż na ochronie danych osobowych koncentrowały się wokół kwestii opłat za udostępnianie danych¹³⁸. Ostatecznie we wskazanym kraju tylko częściowo wprowadzono zmiany, które ograniczają możliwość pobierania opłat w przypadku podstawowych danych, jak nazwa i forma prawna spółki, jej siedziba, dane strony internetowej spółki, dane osób, które jako organ lub jako członkowie tego organu są aktualnie upoważnione przez spółkę do reprezentowania jej na zewnątrz (art. 17 ust. 5 hiszpańskiego kodeksu handlowego).

3.2. Francja

Ostatnie zmiany w prawie francuskim pojawiły się w związku z uchwaleniem ustawy nr 2019-486 z 22 maja 2019 r. dotyczącej rozwoju i transformacji przedsiębiorstw¹³⁹ i wprowadzonego na podstawie jej art. 2 zarządzenia nr 2021-1189 z 15 września 2021 r. w sprawie utworzenia Krajowego Rejestru Działalności Gospodarczej¹⁴⁰, którego celem jest gromadzenie, przechowywanie i rozpowszechnianie informacji dotyczących przedsiębiorstw, oraz dekretu nr 2022-1014 z 19 lipca 2022 r. w sprawie Krajowego Rejestru Działalności Gospodarczej oraz dostosowania innych rejestrów działalności gospodarczej¹⁴¹.

Wskazane powyżej przepisy uzupełniają ramy prawne ustanawiające Krajowy Rejestr Spółek, znany jako RNE, który wszedł w życie 1 stycznia 2023 r. Reforma ta miała charakter strukturalny i artykuł L. 123-36 ust. 1 kodeksu handlowego pozwala zrozumieć jej zakres. Zgodnie z treścią tego przepisu: *[u]stanawiany jest krajowy rejestr spółek, w którym wpisane będą spółki prowadzące na terytorium Francji działalność gospodarczą, rzemieślniczą, rolniczą lub mające niezależny charakter*. Przepis ten wprowadza zatem połączenie w ramach jednego rejestru informacji o wszystkich spółkach, dotychczas rozproszonych w różnych rejestrach w zależności od charakteru ich działalności. Utworzenie RNE, realizowanego w formacie cyfrowym (art. L. 123-51), przybrało formę usługi informatycznej zwanej *elektronicznym pojedynczym oknem do załatwiania formalności biznesowych* (art. L. 123-51, art. R. 123-2, I). Prowadzenie rejestru powierzono Krajowemu Instytutowi Własności Przemysłowej (INPI) zgodnie z art. L. 123-50. Rolą INPI jest prowadzenie rejestru, a nie sprawdzanie i kontrolowanie

¹³⁸ Zob. <https://forbes.es/ultima-hora/235962/el-congreso-asume-la-gratuidad-del-acceso-a-datos-del-registro-mercantil-y-solo-vox-plantea-matices/> [dostęp: 30.10.2023]; https://www.eldiario.es/tecnologia/tasa-franquista-secuestra-datos-mercantiles-lastra-lucha-fraude_1_8183757.html [dostęp: 30.10.2023].

¹³⁹ LOI n° 2019-486 du 22 mai 2019 relative à la croissance et la transformation des entreprises, https://www.legifrance.gouv.fr/loda/article_lc/LEGIARTI000039280992 [dostęp: 30.10.2023].

¹⁴⁰ Ordonnance n° 2021-1189 du 15 septembre 2021 portant création du Registre national des entreprises, <https://www.legifrance.gouv.fr/jorf/id/JORFARTI000044044124> [dostęp: 30.10.2023].

¹⁴¹ Décret n° 2022-1014 du 19 juillet 2022 relatif au Registre national des entreprises et portant adaptation d'autres registres d'entreprises, <https://www.legifrance.gouv.fr/loda/id/LEGIARTI000046062323/2022-07-21/> [dostęp: 30.10.2023].

informacji, które będą do niego wprowadzane. To ostatnie zadanie będzie należeć do właściwych organów sądowych (art. L. 123-39 i n.).

Ponadto reforma zmierzała do ograniczenia zjawiska kradzieży tożsamości. W celu potwierdzenia tożsamości wnioskodawca przedstawia dowód tożsamości, paszport lub dokument pobytowy wydany przez władze francuskie. Jeżeli weryfikacja ta wykaże, że dokument jest nieważny, rejestrator żąda w ciągu jednego dnia okazania dokumentu tożsamości znajdującego się na liście dokumentów uzupełniających sporządzonej na mocy zarządzenia przewidzianego w art. R. 123-166 kodeksu handlowego, który należy dostarczyć w terminie 15 dni (art. R. 123-95-1). Po otrzymaniu tego dokumentu i dalszej weryfikacji jego ważności rejestrator przystępuje do rejestracji w ciągu jednego dnia od otrzymania wniosku (art. R. 123-95-1 ust. 3). Te przepisy techniczne w sposób dorozumiany ilustrują niepokojące zjawisko, z jakim borykają się rejestry sądów handlowych we Francji. Technologie cyfrowe z łatwością umożliwiają tworzenie fałszywych dokumentów i możliwość uzurpowania sobie tożsamości innych osób.

Cała zawartość rejestru po zmianach będzie ogólnodostępna na portalu internetowym, z wyjątkiem niektórych danych osobowych, do których dostęp będzie zastrzeżony dla organów kontrolno-śledczych lub organizacji, których wykonywanie zadań wiąże się z dostępem do tego typu danych (L. 123-52):

Wszystkie informacje wprowadzone i dokumenty załączone do krajowego rejestru przedsiębiorców, z wyjątkiem dokumentów księgowych objętych oświadczeniem o poufności, są udostępniane społeczeństwu nieodpłatnie oraz w formie elektronicznej, w celu wglądu lub ponownego wykorzystania.

Udostępnianie rejestrowanych informacji dotyczących tożsamości i miejsca zamieszkania osób fizycznych wymienionych w rejestrze ogranicza się do imienia, nazwy użytkownika, pseudonimu, imion, miesiąca, roku urodzenia i gminy zamieszkania.

W drodze wyjątku od poprzedniego akapitu wszystkie informacje są udostępniane władzom, administracjom, osobom prawnym i zawodom, których wykaz określa dekret Rady Stanu.

Podsumowując, powyższa reforma skupiała się na integracji rejestrów krajowych, bezpieczeństwie wymiany danych, problemie walidacji i przeciwdziałaniu fałszerstwom dokumentów.

3.3. Niemcy¹⁴²

W Niemczech kilkakrotnie na szczeblu krajowym wprowadzana była reforma kodeksu handlowego. Już w 2001 r.¹⁴³ podjęto pierwszą próbę elektronicznego zarządzania rejestrami handlowymi w landach. Jednocześnie dostęp do danych miał charakter wyłącznie informacyjny i nie miał na celu tworzenia rejestrów równoległych, tradycyjnych i cyfrowych.

Dużym przełomem w systemie prowadzenia rejestrów handlowych w Niemczech była uchwalona w 2006 r. ustawa o elektronicznych rejestrach handlowych i rejestrach spółdzielczych oraz rejestrze spółek (EHUG) z 10 listopada 2006 r.¹⁴⁴ Oprócz wprowadzenia elektronicznego zarządzania rejestrami reforma stworzyła przede wszystkim centralny *rejestr przedsiębiorstw* (§ 8b HGB) stanowiący nowy publiczny rodzaj dostępu do informacji o spółce. Następnie w ramach implementacji dyrektywy 2012/17/UE dodano nowy § 9b HGB w sprawie sieci rejestrów UE (§ 13e ust. 6). W 2017 r. wprowadzono zmianę mającą na celu dostosowanie prawa niemieckiego do przepisów RODO poprzez dodanie § 10a HGB:

§ 10a (1) Prawo do informacji zgodnie z art. 15 ust. 1 oraz prawo do otrzymania kopii na podstawie art. 15 ust. 3 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych) (Dz.U. L 119 z 4.05.2016, s. 1; L 314 z 22.11.2016, s. 72) jest spełnione, gdy osoba, której dane dotyczą, ma możliwość wglądu do rejestru handlowego i dokumentów zgłoszonych do rejestru handlowego. Osoba, której dane dotyczą, nie będzie informowana o konkretnych odbiorcach, którym zostaną ujawnione dane osobowe zawarte w rejestrze, w ogłoszeniach rejestrowych lub w dokumentach składanych do rejestru.

(2) W odniesieniu do danych osobowych zawartych w rejestrze handlowym, ogłoszeniach rejestrowych lub dokumentach składanych do rejestru handlowego, przysługuje prawo do sprostowania zgodnie z art. 16 Rozporządzenia (UE) 2016/679, które można wykonywać wyłącznie na warunkach określonych w §§ 393 do 395 i §§ 397 do 399 ustawy o postępowaniu w sprawach rodzinnych i w sprawach jurysdykcji oraz § 387 ust. 2 ustawy o postępowaniu w sprawach rodzinnych oraz w sprawach jurysdykcji.

(3) Prawo sprzeciwu zgodnie z art. 21 Rozporządzenia (UE) 2016/679 nie ma zastosowania do danych osobowych zawartych w rejestrze handlowym, ogłoszeniach rejestrowych lub dokumentach składanych do rejestru handlowego.

¹⁴² Pewne zmiany w prawie niemieckim zostały dodatkowo przedstawione poniżej w ramach analizy prawa polskiego (pkt VII.3).

¹⁴³ Ustawa o rejestrach elektronicznych i kosztach sądowych transmisji danych (ERJuKOG) v. z 10 grudnia 2001 r., *Federalny Dziennik Urzędowy* 2001 I 3422.

¹⁴⁴ *Federalny Dziennik Urzędowy* 2006 I 2553.

Zgodnie z ustawą wdrażającą dyrektywę o cyfryzacji z 2021 r.¹⁴⁵, która weszła w życie 1 sierpnia 2023 r., dotychczas odrębne ogłoszenie wpisów w rejestrze i biuletynie krajowym zostanie ograniczone do wpisu w elektronicznym rejestrze handlowym. Oznacza to, że wpis i ogłoszenie będą następowały równocześnie¹⁴⁶.

Wątpliwości, które pojawiają się w debacie niemieckiej w związku z ostatnimi reformami, dotyczą zasadniczo tego, że dostęp do danych, nie tylko tych umieszczanych w rejestrze, ale przede wszystkim znajdujących się w dokumentach zgromadzonych w rejestrze, możliwy jest obecnie zdalnie i w szerokim zakresie przy wykorzystaniu narzędzi internetowych¹⁴⁷. Od sierpnia 2022 r. do wszystkich wpisów do rejestrów spółek można uzyskać bezpłatny dostęp przez Internet na centralnej platformie rejestrowej handelsregister.de. Można też pozyskać dane wrażliwe, np. adresy prywatne, kopie podpisów osobistych, numery kont, daty urodzin i miejsca urodzenia, a czasem nawet kopie dowodów osobistych.

Z kolei w orzecznictwie w ograniczonym zakresie dochodzi do głosu postulat szerszej ochrony danych osobowych. Przykładowo w decyzji OLG Celle z 24 lutego 2023 r., 9 W 16/23, stwierdzono, że dyrektor zarządzający GmbH nie ma prawa do usunięcia swojej zarejestrowanej daty urodzenia i miejsca zamieszkania z rejestru handlowego. W stanie faktycznym dyrektor wskazał, że jego działalność zawodowa polegała na obchodzeniu się z materiałami wybuchowymi, w związku z czym istniało ryzyko, że stanie się ofiarą porwania lub rabunku w celu uzyskania materiałów wybuchowych, którymi się posługiwał. Decyzja Wyższego Sądu Okręgowego w Celle dotyczyła problemu zgodności informacji zawartych w rejestrze handlowym z RODO. W szczególności odnosiła się do miejsca zamieszkania i daty urodzenia członka zarządu spółki GmbH. Powstał tu konflikt między prawem rejestrowym, którego celem jest przejrzystość i jawność, a prawem o ochronie danych, którego celem jest zrównoważona ochrona danych osobowych. Stało się to szczególnie widoczne od sierpnia 2022 r., gdyż jak to zostało wspomniane, od tego czasu centralna platforma rejestrowa handelsregister.de jest dostępna bezpłatnie w Internecie. W omawianym orzeczeniu Wyższy Sąd Krajowy w Celle przyznał jednak pierwszeństwo jawności w świetle prawa rejestrowego i odrzucił wniosek o wykreślenie w związku z wymogami rozporządzenia o Rejestrze Handlowym.

¹⁴⁵ Prawo z 5 lipca 2021 r., Federalny Dziennik Urzędowy 2021 I 3338.

¹⁴⁶ M. Beurskens, *Grosskommentar HGB § 8 Handelsregister*, beck-online.

¹⁴⁷ Zob. opinię Niemieckiego Stowarzyszenia Ochrony Danych e.V. (DVD), https://www.netzwerk-daten-schutzexpertise.de/sites/default/files/gut_2022_12_registerveroeffentlichung.pdf [dostęp: 30.10.2023].

VI. Polski model rejestru handlowego

Ustrój rejestru przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego oraz zasady postępowania rejestrowego reguluje przede wszystkim ustawa z 20 sierpnia 1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym (dalej: KRSU)¹⁴⁸. Szczegółowy zakres danych wpisywanych do rejestru jest dookreślony w Rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z 17 listopada 2014 r. w sprawie szczegółowego sposobu prowadzenia rejestrów wchodzących w skład Krajowego Rejestru Sądowego oraz szczegółowej treści wpisów w tych rejestrach¹⁴⁹.

Rejestr jest prowadzony przez sądy rejonowe (sądy rejestrowe) w systemie informatycznym (art. 2 ust. 1 KRSU). Wpis do rejestru przedsiębiorców w Krajowym Rejestrze Sądowym obowiązani są uzyskać wszyscy przedsiębiorcy niebędący osobami fizycznymi. Szczegółowy katalog podmiotów zobowiązanych do ujawnienia swojej działalności w rejestrze przedsiębiorców KRS zawiera art. 36 KRSU, wymieniając:

- spółki jawne;
- europejskie zgrupowania interesów gospodarczych;
- spółki partnerskie;
- spółki komandytowe i komandytowo-akcyjne;
- spółki z o.o.;
- spółki akcyjne;
- spółki europejskie;
- spółdzielnie;
- spółdzielnie europejskie;
- przedsiębiorstwa państwowe;
- instytuty badawcze;
- przedsiębiorstwa zagraniczne;
- towarzystwa ubezpieczeń wzajemnych;
- towarzystwa reasekuracji wzajemnej;
- oddziały przedsiębiorstw zagranicznych działających na terytorium RP;
- główne oddziały zagranicznych zakładów ubezpieczeń i zakładów reasekuracji;
- instytucje gospodarki budżetowej.

¹⁴⁸ Dz.U. z 2023 r. poz. 685.

¹⁴⁹ Dz.U. z 2014 r. poz. 1667 ze zm.

Sądowy rejestr przedsiębiorców spełnia funkcję informacyjną, zarówno w kraju, jak i w wymiarze międzynarodowym. Zgodnie z art. 1 ust. 3 ustawy o KRS rejestr wchodzi w skład systemu integracji rejestrów, o którym mowa w art. 22 dyrektywy 2017/1132.

W zakresie ochrony danych osobowych należy wskazać, że Minister Sprawiedliwości utrzymuje system teleinformatyczny i zapewnia dostęp do systemu teleinformatycznego oraz ochronę danych zgromadzonych w systemie przed nieuprawnionym dostępem, przetwarzaniem, zmianą lub utratą. Przepis art. 3 ust. 3 KRSU wprost stwierdza, że Minister Sprawiedliwości jest administratorem danych użytkowników systemu teleinformatycznego w rozumieniu przepisów ustawy z 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych¹⁵⁰.

Minister Sprawiedliwości tworzy Centralną Informację Krajowego Rejestru Sądowego. Jej zadaniem jest wydawanie dokumentów zgromadzonych w rejestrze, za pośrednictwem systemu teleinformatycznego, oraz udostępnianie w sieciach teleinformatycznych ogólnodostępnych, aktualnych i pełnych informacji o podmiotach wpisanych do rejestru oraz listy dokumentów zawartych w katalogu rejestru (art. 4 KRSU). Katalog obejmuje następujące dokumenty spółek z ograniczoną odpowiedzialnością, spółek akcyjnych, spółek komandytowo-akcyjnych i spółek europejskich (art. 8a KRSU):

- akty założycielskie, umowy oraz statuty, jeżeli są oddzielnymi aktami, a także uchwały o ich zmianie;
- teksty jednolite dokumentów wymienionych powyżej;
- uchwały o zmianie wysokości kapitału zakładowego, jeżeli nie wymagały jednoczesnej zmiany umowy lub statutu;
- uchwały o powołaniu lub odwołaniu członków organów spółek oraz oświadczenia o ich rezygnacji;
- roczne sprawozdania finansowe oraz roczne skonsolidowane sprawozdania finansowe zobowiązanych podmiotów.

Zgodnie z art. 8 KRSU rejestr przedsiębiorców jest jawny. Każdy ma prawo dostępu do danych zawartych w rejestrze za pośrednictwem Centralnej Informacji. Każdy ma prawo otrzymać, również drogą elektroniczną, poświadczone odpisy, wyciągi, zaświadczenia i informacje z rejestru. Każdy ma również prawo otrzymać z ww. katalogu, drogą elektroniczną, poświadczone kopie dokumentów (art. 8a ust. 2 KRSU).

Dla podmiotu wpisanego do rejestru prowadzi się odrębne akta rejestrowe obejmujące w szczególności dokumenty stanowiące podstawę wpisu. Akta rejestrowe dla podmiotów wpisanych do rejestru przedsiębiorców prowadzi się wyłącznie w systemie teleinformatycznym (art. 9 KRSU).

W oparciu o art. 10 KRSU każdy ma prawo przeglądania akt rejestrowych podmiotów wpisanych do rejestru oraz zbioru dokumentów. Akta rejestrowe prowadzone

¹⁵⁰ Dz.U. z 2016 r. poz. 922; Dz.U. z 2018 r. poz. 138 i 723.

w systemie teleinformatycznym udostępnia się również za pośrednictwem ogólnodostępnych sieci teleinformatycznych.

Realizacja prawa każdej osoby zainteresowanej dostępem do akt rejestrowych podlega ograniczeniom wynikającym z art. 10 ust. 3–4 KRSU. Ograniczenia w realizacji prawa do przeglądania akt rejestrowych dotyczą następujących dokumentów:

- stanowiących podstawę dla wpisów w rejestrze dłużników niewypłacalnych, które zostały wykreślone na podstawie art. 59 i 60 KRSU i nie podlegają ujawnieniu (art. 10 ust. 3 KRSU);
- dokumentów związanych z wpisami w dziale 4 rejestru przedsiębiorców, które zostały wykreślone (informacja o zaległościach podatkowych i innych, zabezpieczeniach itd.).

Ponadto w art. 10 ust. 4a KRSU wprowadza się ograniczenia w realizacji zasady jawności akt rejestrowych. Nie uzyskuje się dostępu do:

- elektronicznych wypisów lub wyciągów z aktów notarialnych dołączonych do wniosku za pośrednictwem systemu teleinformatycznego z Centralnego Repozytorium Elektronicznych Wypisów Aktów Notarialnych (CREWAN) na skutek nieprawidłowego oznaczenia przez wnioskodawcę albo na skutek nieprawidłowego działania systemu;
- informacji otrzymanych z Biura Informacyjnego Krajowego Rejestru Karnego w trybie z art. 21a KRSU, jeżeli nie stanowią one podstawy rozstrzygnięcia sądu rejestrowego lub dotyczą osób, które nie podlegają wpisowi do rejestru;
- informacji stanowiących tajemnicę przedsiębiorstwa lub innych prawnie chronionych informacji zawartych w opinii biegłego, o której mowa w przepisach dotyczących łączy, podziałów i przekształceń spółek (art. 503 § 1, art. 538 § 1 oraz art. 559 § 4 ustawy z 15 września 2000 r. – Kodeks spółek handlowych).

Powyższe dokumenty wyłącza się z akt rejestrowych przedsiębiorcy i składa w prowadzonym oddzielnie zbiorze dokumentów¹⁵¹.

Warto również wspomnieć o art. 12 KRSU, który zawiera regułę stanowiącą, że dane zawarte w rejestrze nie mogą być z niego usunięte. Jeżeli okaże się, że w rejestrze znajduje się wpis zawierający oczywiste błędy lub niezgodności z treścią postanowienia sądu, sąd z urzędu sprostuje wpis. Ponadto, jeżeli w rejestrze są zamieszczone dane niedopuszczalne ze względu na obowiązujące przepisy prawa, sąd rejestrowy, po wysłuchaniu zainteresowanych osób na posiedzeniu lub po wezwaniu do złożenia oświadczenia pisemnego, wykreśla je z urzędu. Ta ostatnia reguła jest przez niektórych przedstawicieli doktryny¹⁵² wskazywana jako ewentualna podstawa do realizacji prawa do bycia zapomnianym polegającego

¹⁵¹ Por. § 198 ust. 1 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 18 czerwca 2019 r. – Regulamin urzędowania sądów powszechnych, Dz.U. z 2022 r. poz. 2514.

¹⁵² Zob. M. Romanowski, A. Weber-Elżanowska, *Czy członek organu spółki kapitałowej ma „prawo do bycia zapomnianym”? – uwagi na tle pytania prejudycjalnego w sprawie C-398/15 Manni*, „Europejski Przegląd Sądowy” 2016, nr 5, s. 43.

na wykreśleniu lub anonimizacji danych z rejestru przedsiębiorców w świetle wyroku TS z 9 marca 2017 r., C-398/15, w sprawie Manni.

Z szeregu przepisów dotyczących informacji przekazywanych i ujawnianych w rejestrze warto zwrócić uwagę na ten, że zgodnie z art. 35 pkt 1 KRSU ilekroć do KRS wpisuje się osobę fizyczną, to zamieszcza się nazwisko i imię (imiona) oraz numer PESEL; w przypadku gdy osoba, której dane zamieszcza się w KRS, nie ma obowiązku posiadania numeru PESEL, zamieszcza się nazwisko i imię (imiona) oraz datę urodzenia. Innym przykładem regulacji doprowadzającej do ujawniania danych osobowych jest § 4 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 14 stycznia 2015 r. w sprawie określenia wzorców dotyczących spółki z ograniczoną odpowiedzialnością udostępnionych w systemie teleinformatycznym¹⁵³. Zgodnie z tym przepisem dotyczącym uzupełniania wzorca umowy spółki w systemie teleinformatycznym¹⁵⁴ osoby wskazywane we wzorcach oznacza się, jeżeli są osobami fizycznymi – imieniem i nazwiskiem oraz numerem PESEL, a jeżeli nie posiadają numeru PESEL – numerem paszportu ze wskazaniem państwa wystawienia paszportu, a także miejscem zamieszkania i adresem.

Powyższe regulacje należy zestawić z praktyką funkcjonowania rejestru przedsiębiorców i dostępu do danych zgromadzonych w tym rejestrze. Wyszukiwanie podstawowych danych o spółkach jest możliwe poprzez Portal Rejestrów Sądowych¹⁵⁵. Po pobraniu dokumentu – „informacja odpowiadająca odpisowi pełnemu z Rejestru Przedsiębiorców” możliwe jest chociażby uzyskanie danych – imienia, nazwiska oraz numeru PESEL¹⁵⁶ – jako danych identyfikujących wspólników oraz członków zarządu spółek. Ponadto portal umożliwia dostęp do repozytorium akt rejestrowych zawierającego akta spraw podmiotów wpisanych do rejestru przedsiębiorców KRS. W tym wypadku możliwy jest wgląd w akta rejestrowe oraz w niektórych przypadkach dostęp do akt postępowań toczących się przed właściwymi sądami rejestrowymi. Pozwala to pozyskać szereg danych dotyczących podanego miejsca zamieszkania / adresu korespondencyjnego członków zarządu, wspólników, numerów dowodów osobistych, wzorów podpisów¹⁵⁷, a także innych danych, które mogły zostać umieszczone w dokumentach załączanych do wniosków przedkładanych w formie elektronicznej do sądu rejestrowego.

¹⁵³ Dz.U. z 2019 r. poz. 1483.

¹⁵⁴ Służy on m.in. do zakładania spółki z o.o. w tzw. trybie S24; zob. art. 157¹ KSH.

¹⁵⁵ Zob. <https://wyszukiwarka-krs.ms.gov.pl/> [dostęp: 30.10.2023].

¹⁵⁶ W przypadku osób nieposiadających numeru PESEL podawana jest data urodzenia (z § 3 ust. 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie szczegółowego sposobu prowadzenia rejestrów wchodzących w skład Krajowego Rejestru Sądowego oraz szczegółowej treści wpisów w tych rejestrach). Wpisanie tej danej do odpowiedniej rubryki jest jednak technicznie możliwe dopiero od 9 lipca 2023 r. Informacja uzyskana w trybie dostępu do informacji publicznej z Ministerstwa Sprawiedliwości, Departamentu Informatyzacji i Rejestrów Sądowych (nr dokumentu: DIRS-XX.082.21.2023).

¹⁵⁷ Obecnie nie ma już wymogu składania do rejestru wzoru podpisu (wykreślenie art. 19a ust. 1 KRSU), jednak nadal reprezentanci spółki składają oświadczenia obejmujące zgodę na ich powołanie, które często są podpisane przez nich.

VII. Wnioski z perspektywy polskiego porządku prawnego

1. Obszary istotne

Przeprowadzone badanie nad prawem dotyczącym ochrony danych osobowych oraz regulacjami i praktyką funkcjonowania rejestrów handlowych w państwach członkowskich i Polsce pozwala wyróżnić następujące obszary, które wydają się być w tym zakresie kluczowe:

- zakres danych gromadzonych i udostępnianych w rejestrach handlowych;
- kontrola i udostępnianie dokumentów zgromadzonych w aktach rejestrowych;
- uprawnienia dotyczące ograniczenia dostępności określonych danych.

Powyższe nawiązuje do dwóch podstawowych obszarów działalności rejestrów handlowych. Po pierwsze rejestry ujawniają standardowy zestaw danych osobowych, których celem jest identyfikacja osób. Po drugie rejestry umożliwiają dostęp do danych zawartych w dokumentach (aktach) rejestrowych, które są podstawą dokonywanych wpisów w rejestrze.

2. Zakres danych

W przedmiocie zakresu danych gromadzonych i udostępnianych w rejestrach handlowych należy zwrócić uwagę na to, że prawo unijne i w ślad za tym Trybunał Sprawiedliwości uznają szczególne znaczenie przekazywania aktualnych informacji dotyczących podmiotów gospodarczych – spółek, a w szczególności danych osób uprawnionych do reprezentowania spółek. Wynika to z potrzeby zapewnienia maksymalnego ograniczenia przyczyny nieważności zobowiązań podjętych w imieniu spółki i w rezultacie zagwarantowania pewności prawnej operacji handlowych. Z tego względu każdy, kto chce uczestniczyć w wymianie gospodarczej za pośrednictwem spółki handlowej, musi być przygotowany na upublicznienie pewnych informacji o sobie. Wskazana konstatacja nie prowadzi jednak do wniosku, że obszar rejestrów handlowych jest wyjęty całkowicie spod regulacji ochrony danych osobowych. Państwa członkowskie powinny przetwarzać wszelkie dane osobowe o członkach organów, wspólnikach spółek osobowych i innych osobach, które mogą zgodnie z prawem reprezentować spółkę, oraz o jedyńskich udziałowcach lub akcjonariuszach, zgodnie z RODO. W szczególności powinny zostać wdrożone odpowiednie zabezpieczenia w zakresie

ochrony danych w celu zapewnienia, by przetwarzanie danych osobowych ograniczało się do tego, co jest niezbędne do osiągnięcia celów tego procesu.

Przenosząc powyższe na obszar polskich regulacji i praktyki rejestru przedsiębiorców KRS, należy zwrócić uwagę, że w zakresie standardowych danych ujawnianych o spółkach i osobach z nimi powiązanych polski model rejestrów handlowych wpisuje się w sposób funkcjonowania tego rodzaju instytucji w państwach członkowskich UE.

W przedmiocie danych identyfikujących funkcjonariuszy reprezentujących spółki w obrocie handlowym polski rejestr, podobnie jak w innych krajach UE, udostępnia dane pozwalające na szybką i jednoznaczną identyfikację danej osoby – imię, nazwisko oraz numer PESEL (art. 35 pkt 1 KRSU). Jako informacja niezmienna numer PESEL jest istotny dla identyfikacji osoby. W sytuacji osób reprezentujących spółkę jest to niewątpliwie niezbędne i konieczne dla sprawnego potwierdzenia tożsamości danej osoby przez osoby trzecie. W szczególności z zasady jawności wynika, że celem publikacji danych identyfikujących jest ustalenie uprawnień do reprezentowania osoby działającej w imieniu spółki w obrocie prawnym. Ponadto zakres danych identyfikujących obowiązujący w prawie polskim nie należy uznać za nadmierny. W stosunkowo licznych systemach prawnych w Europie poza tymi informacjami podawane są również data urodzenia i miejsce zamieszkania, względnie jedna z tych informacji.

Można się zastanowić, czy w celu ograniczenia zakresu udostępnionych danych za celowe uznać należałoby zamienienie numeru PESEL informacją o dacie urodzenia, w szczególności, że ta ostatnia informacja jest domyślną w przypadku osób nieposiadających numeru PESEL. Na tak zadane pytanie należy jednak udzielić odpowiedzi negatywnej. Sama data urodzenia połączona z imieniem i nazwiskiem nie pozwala na jednoznaczną identyfikację danej osoby. Nie powinno się bowiem nadmiernie ograniczyć dostępnych danych, gdyż wtedy może pojawić się problem podszywania się określonych osób pod tożsamość członków organów spółek. W szczególności osoby z popularnymi nazwiskami będą narażone na kradzież ich tożsamości. W mniejszym zakresie może to dotyczyć osób nieposiadających numeru PESEL, a więc w szczególności obcokrajowców. Chociaż i tutaj postulować należałoby raczej zmianę polskich regulacji w kierunku obowiązku podania przez obcokrajowców innej informacji, która pozwalałaby na wyższy stopień pewności w odniesieniu do danej osoby, np. numeru paszportu¹⁵⁸.

Powyższa konkluzja może stać się nieaktualna wobec prac prowadzonych przez Komisję w sprawie dyrektywy dotyczącej szerszego wykorzystania i aktualizacji narzędzi i procesów cyfrowych w ramach prawa spółek¹⁵⁹. W obecnym kształcie propozycja ta wymaga ujawnienia imienia, nazwiska i daty urodzenia reprezentantów spółek. Wejście w życie

¹⁵⁸ Zob. rozwiązania estońskie w tym zakresie – pkt V.1.1.7.

¹⁵⁹ Zob. pkt IV.3.

dyrektywy w takim kształcie będzie oznaczało wyznaczenie określonego standardu na poziomie europejskim i może stać się powodem do zmian w polskim prawie.

Więcej wątpliwości budzić może ujawnianie w dziale 1 rejestru przedsiębiorców numeru PESEL wspólników spółki z ograniczoną odpowiedzialnością posiadających samodzielnie lub łącznie z innymi co najmniej 10% udziałów w kapitale zakładowym. Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością stanowią przykład spółek zamkniętych, a więc kontrolowanych przez wąską grupę osób, a udziały w takich spółkach nie mogą być przedmiotem publicznego obrotu¹⁶⁰. Informacja o składzie osobowym tzw. organu właścicielskiego spółki ma pewne znaczenie w zakresie wykonywania niektórych uprawnień korporacyjnych¹⁶¹, lecz w ograniczonym zakresie jest istotna dla osób trzecich. W zasadzie podanie takiej informacji będzie uzasadnione w sytuacji chęci nabycia udziałów w spółce¹⁶². Dla wykonywania uprawnień korporacyjnych i pozyskania informacji na potrzeby transakcji zbycia udziałów wystarczające byłoby utrzymanie jedynie wymogu składania listy wspólników do rejestru, do której dostęp byłby ograniczony podmiotowo i/lub poprzez konieczność wykazania interesu prawnego¹⁶³.

3. Kontrola i udostępnianie akt rejestrowych

Większego zagrożenia dla ochrony danych osobowych funkcjonariuszy spółki należy upatrywać w udostępnianiu do wglądu akt rejestrowych. Dokumenty składane do rejestru (np. statut i dokumenty księgowe) mogą zawierać dane osobowe innych osób fizycznych. Dane mogą obejmować m. in. imiona i nazwiska, adresy, ewentualnie numery identyfikacyjne i daty urodzenia, a nawet skany podpisów ręcznych różnych osób fizycznych, w tym osób, które założyły spółkę, udziałowców spółki, prawników, księgowych, pracowników lub notariuszy. W szczególności bazowanie na elektronicznej (zdigitalizowanej) formie akt rejestrowych umożliwiającej dystrybuowanie dokumentów z akt rejestrowych z wykorzystaniem systemu teleinformatycznego tworzy nowe zagrożenia i powinno zmusić regulatorów krajowych, w tym organy sądowe, do podjęcia działań w celu zwiększenia ochrony danych osobowych i ograniczenia ryzyka naruszenia prawa do prywatności osób związanych ze spółkami.

¹⁶⁰ Por. art. 9 ust. 1 dyrektywy o przejrzystości, tj. dyrektywy 2004/109/WE, Dz.Urz. UE L 390 z 31.12.2004 r., s. 38, który został implementowany do polskiego porządku w art. 69 ustawy z 29 lipca 2005 r. o ofercie publicznej i warunkach wprowadzania instrumentów finansowych do zorganizowanego systemu obrotu oraz o spółkach publicznych, Dz.U. z 2022 r. poz. 2554.

¹⁶¹ Zob. art. 223 i art. 236–237 KSH.

¹⁶² Chociaż nawet w tym zakresie konieczne jest przejrzanie akt rejestrowych spółki, gdyż przykładowo rejestr nie ujawnia informacji o zastawie na udziałach lub zajęciu komorniczym udziałów. Por. z danymi udostępnianymi w rejestrze czeskim – pkt V.2.

¹⁶³ W tym zakresie należy również mieć na względzie przywołane wyroki TS i ETPCz, a w szczególności wyrażony tam warunek celowości przetwarzania danych osobowych; por. pkt II.3.3.4 oraz III.

W polskich realiach dokumenty rejestrowe są jawne w formie przedstawionej przez osoby składające dokumenty do rejestru. Jedynie w niewielkim zakresie reguła ta doznaje wyjątku na gruncie opisanego powyżej art. 10 ust. 3–4 KRSU, który odnosi się zasadniczo do oznaczonych dokumentów złożonych omyłkowo, nieaktualnych informacji lub ochrony tajemnicy przedsiębiorstwa w związku z transakcjami reorganizacyjnymi spółki. Tymczasem katalog informacji, które mogą znajdować się w aktach rejestrowych, jest znacznie szerszy. Mogą to być nie tylko umowy spółek, w tym w formie aktu notarialnego, ale również umowy sprzedaży udziałów, różne oświadczenia wymagane prawem, poświadczenia dziedziczenia, orzeczenia sądowe, postanowienia komornicze itd. Istotna część tych dokumentów zawiera dane, w tym dotyczące osób, które mogą nie mieć związku ze spółką wpisaną w rejestrze. Dane mogą obejmować m.in. imiona i nazwiska, adresy, ewentualnie numery identyfikacyjne i daty urodzenia, a nawet skany podpisów ręcznych różnych osób fizycznych, w tym osób, które założyły spółkę, udziałowców spółki, prawników, księgowych, pracowników lub notariuszy. Przedmiotowe dokumenty i informacje mają znaczenie głównie dla postępowań i kontroli dokonywanych przez właściwe organy publiczne. Dla osób trzecich istotna pozostaje już sama treść wpisów dokonanych na podstawie stosownych postępowań. Z uwagi zatem na regułę celowości i minimalizacji przetwarzania danych osobowych opisana sytuacja budzi istotne wątpliwości. Taki szeroki zakres danych można jedynie tłumaczyć dodatkową funkcją, jaką spełnia reguła jawności, a mianowicie funkcją kontroli, w tym tą dokonywaną przez osoby przeglądające dane rejestrowe. Zasadniczo jednak ta ostatnia rola przypada w polskim systemie organom publicznym – sądom oraz quasi-publicznym – notariuszom.

Dodać należy jednak, że problem treści dokumentów gromadzonych i ujawnianych przez rejestry zdaje się być powszechny w UE. W ostatnim czasie niemiecki legislator wprowadził w tym zakresie połowiczne rozwiązanie w znowelizowanym § 9 ust. 1 *Handelsregisterverordnung* (HRV). Nowelizacja polegała tu na rozróżnieniu między aktami jawnymi a aktami rejestrowymi, które nie są jawne i ich przeglądanie zależy od wykazania interesu prawnego (§ 9 HRV). Ten ostatni przepis statuuje generalną podstawę do ograniczania jawności dokumentów niemających znaczenia dla rejestru danej spółki, a także nakazuje umieszczać dokumenty związane z dziedziczeniem w aktach niejawnych. Przepis ten nie pozostaje jednak bez wątpliwości, w szczególności odnośnie do tego, czy nowelizacja dotyczy także dokumentów już złożonych w rejestrze¹⁶⁴. Ponadto żądanie osoby zainteresowanej zaciemnienia lub anonimizacji danych jest nadal niedopuszczalne¹⁶⁵.

¹⁶⁴ B. Wollenschläger, *Eingeschränkte Registerkontinuität aufgrund von Änderungen der Gesellschaftsregister- und Handelsregisterverordnung. Eine kritische Analyse der Neuregelungen unter Berücksichtigung der Auswirkungen für die Praxis*, „NZG” 2023, s. 690, beck-online.

¹⁶⁵ OLG Naumburg 11.01.2023 – 5 Wx 14/22: *Schwärzung von Unterschriften in zum Handelsregister eingereichten Dokumenten*, „NZG” 2023, s. 711.

Wobec powyższego należałoby dokonać w Polsce przeglądu kategorii dokumentów wprowadzanych do polskiego rejestru handlowego i rozważyć, czy aby wszystkie powinny pozostać jawne dla ogółu osób, bez konieczności wykazywania przez nie jakiegokolwiek szczególnego interesu prawnego. Ponadto warto również zastanowić się, czy aby konieczne jest ujawnienie całości treści dokumentów. Tytułem przykładu, oświadczenie składane na podstawie art. 19a ust. 5 do wniosku o wpis osób reprezentujących podmiot wpisany do rejestru, likwidatorów i prokurentów należy dołączyć oświadczenia tych osób obejmujące zgodę na ich powołanie oraz ich adresy do doręczeń. Ponadto ust. 5d tego artykułu wskazuje, że do zgłoszenia spółki kapitałowej do rejestru należy dołączyć listę obejmującą nazwisko i imię oraz adres do doręczeń albo firmę lub nazwę i siedzibę członków organów lub osób uprawnionych do powołania zarządu. Zasadniczo celem tych przepisów jest usprawnienie doręczeń procesowych (art. 139 § 3¹ KPC), a także w odniesieniu do drugiego ww. przepisu KRSU, wzgląd na treść art. 24 ust. 1a KRSU. Dodatkowo podpisy składane pod niektórymi dokumentami mają pewne znaczenie dla organów rejestrowych, gdyż postępowania przed nimi odbywają się *in absentia*. Dla ogółu społeczeństwa podpis w aktach rejestrowych ma znikomą wartość w obrocie handlowym. Zatem powszechna dostępność opisanych tu danych poprzez prawo nieograniczonego wglądu powinna stanowić przedmiot refleksji z perspektywy reguł ochrony danych osobowych.

Oczywiste jest, że postulowane tu zmiany wpłynęłyby, o ile zostałyby wprowadzone, na sprawność postępowań rejestrowych ze względu na dodatkowe obciążenie pracowników instytucji publicznych, a może nawet doprowadziłyby do paraliżu tych instytucji w ich obecnym kształcie. Tym samym ewentualny system weryfikacji dokumentów składanych do rejestru musiałby się wiązać z dokonaniem istotnych inwestycji w obszarze sądów rejestrowych, w tym tych dotyczących stosownych środków informatycznych związanych z automatyzacją pewnych procesów.

4. Uprawnienia dotyczące ograniczenia dostępności danych

Ostatnią poruszaną tu kwestią jest zagadnienie możliwości żądania wykreślenia określonych danych, w szczególności po upływie określonego czasu po wykreśleniu podmiotu z rejestru (tzw. prawo do bycia zapomnianym). Jak pokazała przeprowadzona analiza, celowość przetwarzania danych osobowych wymaga, aby dane były przechowywane w formie umożliwiającej identyfikację zainteresowanych stron przez okres nie dłuższy niż niezbędny do celów, dla których te dane zostały zebrane lub które są poddawane dalszemu przetwarzaniu.

W polskich realiach brak jest wyraźnych mechanizmów, które pozwalałyby na wykreślanie danych w związku z upływem czasu. Za wątpliwe w tym zakresie należy uznać odwołanie się do art. 12 KRSU. Taka sytuacja wydaje się o tyle zrozumiała, że dane zgromadzone

w rejestrze mogą pozostawać istotne nawet po wielu latach, np. do sprawdzenia uprawnień do dokonania czynności prawnej przez członka zarządu spółki, czy też po to, aby osoby trzecie mogły wytoczyć powództwo przeciwko członkom organów lub likwidatorom spółki. W tych okolicznościach trudno wyrażnie określić uprawnienie do uzyskania, po pewnym okresie od określonych zdarzeń, w szczególności likwidacji danej spółki, usunięcia danych osobowych funkcjonariuszy spółki. Jednocześnie nawet samo uzależnienie dostępu do rejestru spółek od wykazania uzasadnionego interesu, nawet po upływie pewnego okresu, zagroziłoby funkcjonalności rejestru spółek. W istocie sprawdzenie istnienia takiego uzasadnionego interesu wnioskodawcy wiązałoby się z obciążeniem administracyjnym pod względem czasu i kosztów, co ostatecznie postawiłoby pod znakiem zapytania zdolność rejestru do wypełniania swoich funkcji.

Niemniej konieczność wprowadzenia prawa do bycia przynajmniej w pewnym zakresie zapomnianym (ograniczenie jawności) zdaje się wynikać z orzeczenia TS w sprawie Manni. Dodać należy, że wprowadzenie art. 12 KRSU wyklucza prawo do sprzeciwu zgodnie z art. 21 RODO, niemniej art. 6 ust.1 lit. e) RODO umożliwia przetwarzanie danych wyłącznie w interesie publicznym. Jeżeli dane straciły częściowo lub całkowicie swoją funkcję, a więc nie znajduje zastosowania art. 6 ust.1 lit. e) RODO, to należy uznać, że co najmniej dostęp do nich powinien zostać ograniczony. Również niektóre państwa członkowskie decydują się na ustanowienie regulacji pozwalających na wykreślenie, względnie ograniczenie, dostępności danych po pewnym okresie¹⁶⁶.

Mając na uwadze powyższe argumenty, należy postulować rozważenie przez polskiego ustawodawcę uprawnienia do żądania wykreślenia danych z rejestru po upływie czasu, który powoduje wygaśnięcie roszczeń z powodu ich przedawnienia. W polskich realiach oznaczałoby to okres nawet 20 lat z uwagi na brzmienie art. 442¹ § 2 kodeksu cywilnego. Niezależnie od tego powinno istnieć prawo żądania wykreślenia, względnie anonimizacji, danych przez każdą osobę, której dane znalazły się przez omyłkę w aktach rejestrowych, nie mają związku z wpisami dokonanymi w rejestrze lub z innych powodów są zbędne z perspektywy celów prowadzenia rejestru.

¹⁶⁶ W przypadku Luksemburga jest to 20 lat, <https://e-justice.europa.eu/> [dostęp: 30.10.2023]; a w Danii 5 lat, § 16 *Selskabslovens*.

Bibliografia

Monografie

- Fajgielski P., *Ochrona danych osobowych w telekomunikacji – aspekty prawne*, Lublin 2003.
- Handbuch des internationalen GmbH-Rechts*, red. R. Süß, T. Wachter, Bonn 2022.
- Kawecki M., *Reforma ochrony danych osobowych. Współpraca administracyjna w świetle ogólnego rozporządzenia o ochronie danych osobowych*, Warszawa 2017.
- Kawecki M., Osiej T., *Ogólne rozporządzenie o ochronie danych osobowych. Wybrane zagadnienia*, Warszawa 2017.
- Norek E., *Krajowy Rejestr Sądowy*, Warszawa 2001.
- Oetker H., *Kommentar zum Handelsgesetzbuch (HGB)*, München 2015.
- Stawecki T., *Rejestry przedsiębiorców w Europie*, Warszawa 2004.

Artykuły

- Corte L.D., *On proportionality in the data protection jurisprudence of the CJEU*, „International Data Privacy Law” 2022, nr 4, s. 259–275.
- Gajda A., *Ochrona danych osobowych i kierunki zmian w tej dziedzinie w prawie Unii Europejskiej*, Kwartalnik Kolegium Ekonomiczno-Społecznego „Studia i Prace” 2014, nr 4, s. 55–91.
- Geibel S.J., *Datenschutz vs. Registertransparenz, „GPR”* 2023, nr 1, s. 11–18.
- Grzelak A., *Projekt reformy ochrony danych osobowych – czy rzeczywiście powstanie jednolity i spójny system?*, Kwartalnik Kolegium Ekonomiczno-Społecznego „Studia i Prace” 2014, nr 4, s. 93–125.
- Hijmans H., Scirocco A., *Shortcomings in EU data protection in the third and the second pillars. Can the Lisbon Treaty be expected to help?*, „Common Market Law Review” 2009, wol. 46, nr 5, s. 1517–1518.
- Kawecki M., *The processing of personal data by law offices after the new EU regulation on the protection of personal data has become effective*, „Przegląd Prawno-Ekonomiczny” 2013, nr 23, s. 13–21.
- Mucha A., *Unijny System Rejestrów Handlowych i jego implementacja do prawa polskiego po uchwaleniu dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/17/UE z 13 czerwca 2012 r.*, „Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny” 2016, nr 2, s. 73–86.
- Romanowski M., Weber-Elżanowska A., *Czy członek organu spółki kapitałowej ma „prawo do bycia zapomnianym”? – uwagi na tle pytania prejudycjalnego w sprawie C-398/15 Manni*, „Europejski Przegląd Sądowy” 2016, nr 5, s. 37–44.
- Siems M., *Privacy vs. shareholder transparency: Did the ECJ decision in WM and Sovim SA impair the global fight against money laundering?*, „Common Market Law Review” 2023, nr 4, s. 1137–1151.
- Wollenschläger B., *Eingeschränkte Registerkontinuität aufgrund von Änderungen der Gesellschaftsregister- und Handelsregisterverordnung. Eine kritische Analyse der Neuregelungen unter Berücksichtigung der Auswirkungen für die Praxis*, „NZG” 2023, s. 690.

Orzeczenia Trybunału Sprawiedliwości UE

- wyr. TS z 4.12.1997 r., *Verband deutscher Daihatsu-Händler eV v. Daihatsu Deutschland GmbH*, C-97/96, ECLI:EU:C:1997:581.
- wyr. TS z 12.06.2003 r., *Eugen Schmidberger, Internationale Transporte und Planzüge v. Republik Österreich*, C-112/00, EU:C:2003:333.
- wyr. TS z 9.11.2010 r., *Volker und Markus Schecke GbR and Hartmut Eifert v. Land Hessen*, C92/09 i C93/09, ECLI:EU:C:2010:662.
- wyr. TS z 13.05.2014 r., *Google Spain SL i Google Inc. V. Agencia Española de Protección de Datos (AEPD) i Mariowi Costesze Gonzálezowi*, C-131/12, EU:C:2014:317.
- wyr. TS z 16.07.2015 r., *Client Earth v. Commission*, C-612/13 P, ECLI:EU:C:2015:489.
- wyr. TS z 9.03.2017 r., *Camera di Commercio, Industria, Artigianato e Agricoltura di Lecce v. Salvatore Manni*, C-398/15, ECLI:EU:C:2016:652.
- wyr. TS z 22.06.2021 r., *Postępowanie zainicjowane przez B.*, C 439/19, ECLI:EU:C:2021:504.
- wyr. TS z 22.11.2022 r., *WM, Sovim SA v. Luxembourg Business Registers*, C-37/20 i C-601/20, ECLI:EU:C:2022:912.

Orzeczenia Europejskiego Trybunału Praw Człowieka

- wyr. ETPCz z 26.03.1987 r., *Leander przeciwko Szwecji*, nr 9248/81.
- wyr. ETPCz z 4.05.2000 r., *Rotaru przeciwko Rumunii*, nr 28341/95.
- wyr. ETPCz z 9.10.2012 r., *Alkaya v. Turkey*, nr 42811/06.
- wyr. ETPCz z 31.03.2016 r., *Šantare i Labazņikovs przeciwko Łotwie*, nr 34148/07.
- wyr. ETPCz z 8.04.2021 r., *Vavříčka i inni przeciwko Republice Czeskiej*, nr 47621/13.
- wyr. ETPCz z 9.03.2023 r., *L.B. przeciwko Węgrom*, nr 36345/16.